

REVISTA
BIBLIOTECILOR

4 • 1970

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXIII nr. 4

aprilie 1970

Pag.

Stefan GRUIA : Politica bibliotecară în concepția lui V. I. Lenin	195
Adela BECLEANU IANCU și Olimpiu MATICHESCU : Editarea operelor lui V. I. Lenin în România	199
Ion CIOTLOȘ : Din nou despre activitatea bibliotecilor comunale. Probleme rezolvate și nerezolvate încă	203
A. M. : Indrumare și ajutor concret	205
Liviu MOSCOVICI : Un teritoriu insuficient explorat : bibliografia de recomandare	207
Constanța BĂDIC : Bibliografia locală în activitatea de informare la Biblioteca municipală din Galați	210
Valentina POPOVICI : Elemente ale cărții ca surse de informare pentru bibliotecar	213
Constantin SCHIFIRNEȚ : Unele aspecte ale investigației lecturii tineretului	215
Ioana TĂUTU : Conlucrarea între universitatea populară și bibliotecă. Realizări și planuri la Constanța	218
Școala postliceală de biblioteconomie în primul an de funcționare. Dascăli și învățăcei	221
Adrian CORVĂTESCU : Amenajarea unei biblioteci comunale în stil popular	227

S

U

M

A

R

01. SEP. 2023

George VLADESCU : Cine ? Ce ? Unde ? Cind ? Cum ?
Bibliografie selectivă a lucrărilor de referință pentru
bibliotecile mici (III) 231

Cronică 233

EX LIBRIS

Gernot NUSSBÄCHER, Arnold HUTTMANN, Anna KO-
RODI : Ex libris-uri din Transilvania (III) 235

★

De peste hotare 238

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Bibliografia lucrărilor publicate de cadrele didactice din
Institutul politehnic Braşov (R. S. România) : Seria A. Me-
canică şi tehnologia construcţiilor de maşini. Seria B. Sil-
vicultură şi industria lemnului ; Prof. dr. N. Georgescu-
Tistiu ; Biblioteca municipală Constanţa. Istoric. — Colecţii
de publicaţii. — Instrumente de informare [Ghid] 239

Premiile Ununii Scriitorilor. 1969 242

FIŞIER

Maliţa, Mircea. Cronică anului 2000 ; Activitatea cultural-
educativă a sindicatelor — la nivelul cerinţelor actuale ;
Calloti, E. Germania nazistă ; Stoica, Stelian. Etica durkheim-
mistă ; Watson, I. D. Elicea vieţii ; Meţoiu, Ioan. Specta-
colul nunţilor ; Barbu, Eugen. Principele ; Popescu, Petru
Prins ; Collete. Hoinara. — Duo ; Saki. Lighioane şi supra-
lighioane ; James, Henry. Portretul unei doamne 245

CONSULTAȚII

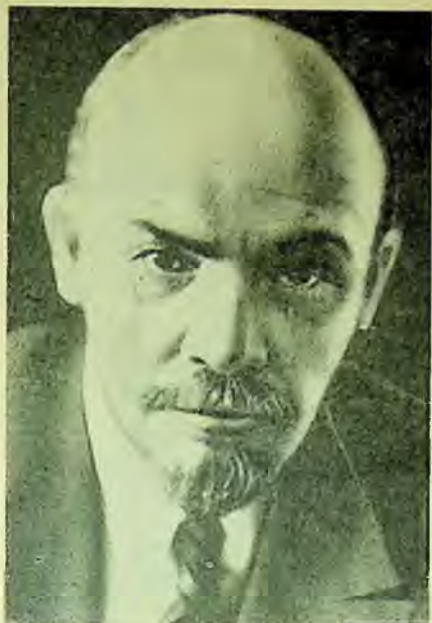
Atanase LUPU : Relațiile bibliotecii cu publicul (III) 254

REDACȚIA :

Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
Bucureşti. Oficiul poştal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂ-
TESCU-TOFAN, Ştefan GRUIA (redactor şef), Atanase LUPU,
Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMO-
NESCU.

Politica bibliotecară în concepția lui V. I. Lenin

„Pentru a participa în mod rațional, conștient și cu succes la revoluție, trebuie să învățăm“¹⁾.

Această frază, scrisă în noiembrie 1917, nu reprezintă începutul unui plan general cu privire la organizarea instrucției publice sau a activității educative, în țara în care clasa muncitoare a cucerit, pentru prima dată, puterea în stat, ci este introducerea la o scurtă instrucțiune adresată bibliotecii publice din Petrograd, fostă Biblioteca imperială, astăzi Biblioteca „M. E. Saltikov-Șcedrin“.

După aceasta, în materialul citat urmează o succintă apreciere asupra situației bibliotecilor — și Lenin o face fără menajamente: „Ca urmare a sistemului detestabil practicat ani de-a rândul de către țarism în privința instrucțiunii publice, munca bibliotecilor din Petrograd este organizată din cale-afară de prost. Este neapărat necesar să se procedeze imediat la următoarele schimbări esențiale, care decurg din principiile de mult realizate în statele libere din Apus, în special în Elveția și în Statele Unite ale Americii de Nord“²⁾.

Să nu uităm că Lenin se adresează unei biblioteci care se bucura atunci — și continuă să se bucure și astăzi — de o faimă mondială. Indicațiile care urmează se referă deci la un întreg sistem de biblioteci, purtând marca unor concepții anacronice, și vor face obiectul multor articole, decrete, cuvîntări, notițe. Ele reiau, de fapt,

ideile pe care Lenin le-a elaborat cu mulți ani înaintea revoluției.

Aceste instrucțiuni prevăd: includerea bibliotecii într-o rețea, într-un sistem; organizarea circulației cărții în ansamblul rețelei; asigurarea gratuității serviciilor bibliotecii; organizarea serviciilor și programului bibliotecii în așa fel încît aceasta să asigure cea mai largă accesibilitate („așa cum se procedează în țările civilizate, în bibliotecile și în sălile de lectură particulare, pentru oameni bogăți“). Lenin obligă biblioteca să introducă un program neîntrerupt de 15 ore („zilnic, neexceptînd sărbătorile și duminicile — de la ora 8 dimineața pînă la ora 11 seara“).

Nota se încheie cu o dispoziție memorabilă, care exprimă cît se poate de evident locul pe care îl ocupă bibliotecile în concepția lui Lenin despre ierarhia instituțiilor: să se transfere imediat numărul necesar de funcționari de la departamentele Ministerului Instrucțiunii Publice, la bibliotecă.

★

Că Lenin a fost preocupat întotdeauna de problemele bibliotecilor — în mod deosebit după victoria revoluției —, și că le acorda un loc aparte în ansamblul activității educative, este confirmat de numărul mare de documente leniniste care se referă la biblioteci³⁾. De altfel, există puține lucrări elaborate de Lenin, referitoare

³⁾ Se cunosc aproximativ 270 de documente în care V. I. Lenin face referiri la activitatea bibliotecilor (după N. L. Tiulina, *Unele probleme de conținut și de organizare a cercetării în biblioteconomie*. Text multigrafat).

¹⁻²⁾ Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 35. Buc., Editura politică, 1965, p. 137—138.

la cultură, educație, învățămînt, în care să nu fie menționate și bibliotecile. Interesul său față de ele rezultă evident din mărturiile contemporanilor și în primul rînd din cele ale celui mai apropiat colaborator al său, N. K. Krupskaja. Cauzele sînt cunoscute: personalitatea lui Lenin este inseparabilă de carte. În mai toate portretele sale, el apare în mijlocul cărților, cu cartea sau cu tocul în mînă. Cercetător asiduu, el a muncit în foarte multe biblioteci din Rusia și din alte țări; au fost ani întregi în care cea mai mare parte a timpului său de muncă era petrecută în biblioteci. El a avut astfel prilejul să le cunoască și să compare serviciile bibliotecilor din diferite țări. El știa mai bine decît oricine din epoca lui ce servicii aduc bibliotecile activității de cercetare, de studiu, de informare și de culturalizare. Mențiunile sale critice despre stadiul de dezvoltare a bibliotecilor — și nu numai despre cele din Rusia țaristă —, referirile sale dese la necesitatea „organizării unei rețele de biblioteci după sistemul elvețian-american” dovedesc că el a apreciat avantajele sistemului de „public library”, sistemul cel mai modern din timpul lui. Acest tip de bibliotecă, elaborat în țările anglo-saxone, neîmpovărat de tradițiile sistemelor de biblioteci din țările europene (tendința de arhivare și predilecții deosebite pentru bibliofiliile, formalități greoaie pentru public și mai ales separarea bibliotecilor „savante” de cele „populare”), putea fi adaptat mai ușor cerințelor educației maselor. Lenin concepea conținutul acestei educații în sensul cel mai larg: o educație comunistă, o cultură „bazată pe concepția marxistă despre lume”, pe „tot ce a fost mai de preț în dezvoltarea de mai bine de două mii de ani a gândirii și culturii umane”⁴). Ce-ar fi fost mai la îndemînă pentru a realiza acest scop decît sistemul instituțiilor care dețineau toate aceste valori?

Faptul că el aprecia des rezultatele revoluției culturale sub aspectul dezvoltării bibliotecilor și considera stadiul de dezvoltare a acestora ca unul din indicii nivelului cultural al țării, dovedesc că Lenin a elaborat o concepție unitară cu privire la organizarea și dezvoltarea bibliotecilor într-un stat socialist, o *politică bibliotecară*, ca o parte a unei strategii culturale. De altfel, măsurile stabilite de Lenin privitoare la biblioteci apar în adevăratul lor contur numai în acest context.

★

Lenin avea o privire realistă, fără iluzii, asupra nivelului cultural al maselor muncitoare din epoca lui și aprecia tot atât de clarvăzător perspectivele imediate ale dezvoltării culturale. Într-o

⁴) Lenin, V. I. *Despre cultură și artă*. Buc., Editura politică, 1957, p. 352.

epocă în care era încă la modă să se scrie și să se vorbească într-un stil emfatic, plin de ditirambi iluministi, despre „CULTURĂ” (și ne-a mai rămas, ca o moștenire tardivă, și astăzi ceva din această emfază, cînd se rostеше cuvîntul „BIBLIOTECĂ”), el scria: „Ce muncă imensă va trebui să depunem, de aici înainte, pentru ca, pe baza cuceririlor noastre proletare, să obținem un nivel de cultură cît de cît ridicat...”⁴), iar vorbind despre activitatea educativă și aprovizionarea bibliotecilor, el spunea: „Mai avem încă foarte mult de făcut și trebuie să străbatem o cale lungă de tot. Mai puțină flecăreală politică, mai puține considerații generale și abstracte, din acelea cu care se delctează comuniștii lipsiți de experiență și cei care nu și-au înțeles sarcinile”⁵).

O ură neîmpăcată împotriva frazelor lipsite de conținut, a măsurilor pripite, lipsite de eficiență, caracteriza activitatea și stilul lui Lenin în domeniul culturii. De altfel, stilul lui este însăși negarea retoricii și nu găsim, în întreaga sa operă, o frază care, în sensul comun al cuvîntului, să fie patetică. Patetice sînt înseși viața și opera lui.

În aprecierile lui critice despre nivelul de cultură, se afirmă o profundă convingere că oamenii, chiar porniți de la un stadiu scăzut de pregătire, pot crea relații cu adevărat rodnice cu cultura. Făurirea unei culturi noi începe însă pentru Lenin acolo unde sînt asigurate posibilitățile reale de acces și de însușire pentru toți. De aici, caracterul extensiv al politicii culturale leniniste, tinzînd să creeze baza materială și socială și premisele culturale, chiar cele mai elementare, care să permită maselor muncitoare să facă „primii pași” (în 1920, el considera că dacă s-ar putea asigura trei exemplare din principalele ziare în toate bibliotecile, din care două să fie afișate, s-ar face „un pas înainte de la capitalism la comunism”). Iată de ce nu-și propunea Lenin obiective prea îndepărtate în domeniul culturii. El își concentra forțele la rezolvarea sarcinilor de importanță vitală și imediată și apoi a sarcinilor următoare, conducînd astfel masele, „pas cu pas”, spre făurirea culturii socialiste.

Ca și Marx, Lenin nega împărțirea societății în educatori și educați și, în toate scrierile sale despre cultură, despre biblioteci, el insistă asupra necesității atragerii maselor înseși în activitate. Omul — făuritorul propriei sale istorii — urmează acum, în decursul celei mai mari

⁴) Lenin, V. I. *Pașii de jurnal*. În: *Opere alese*, Vol. 3. Buc., Editura politică, 1962, p. 778—779.

⁵) Lenin, V. I. *Cu privire la activitatea Comisariatului Poporului pentru învățămînt*. În: *Opere complete*, Vol. 42. Buc., Editura politică, 1966, p. 344.

cotituri din istoria omenirii, să lichideze — prin propria sa activitate socială — toate influențele deformatoare în care a fost educat în decursul dezvoltării milenare a societății bazate pe exploatare.

Indicațiile lui Lenin despre funcțiile și organizarea unui sistem de biblioteci ne apar astăzi deosebit de actuale, am putea spune moderne, în ciuda celor peste cinci decenii care ne despart de la conceperea lor. Desigur, ele se refereau, în cea mai mare parte, la o situație foarte concretă, la condițiile prerevoluționare și ale Puterii Sovietice din primii ani de după revoluție, epocă în care dezvoltarea bibliotecilor s-a realizat în condițiile greutăților nemaiîntâlnite ale războiului civil și ale intervenției imperialiste, când Lenin era nevoit să atribuie bibliotecii și unele sarcini care, ulterior, au fost preluate de școală.

Rolul social al bibliotecilor s-a modificat fundamental în decursul acestor peste cinci decenii. Creșterea, fantastic de rapidă, a volumului cunoștințelor socialmente necesare a făcut ca acum, în mod inerent, să se vorbească nu numai de o explozie informațională, ci și de o explozie pedagogică. Rolul școlii, alături de însușirea temeinică a cunoștințelor strict necesare, rezidă acum în formarea și statornicirea unor deprinderi a individului pentru a găsi, a selecta și a-și însuși autonom aceste informații. În ciuda enormei cantități de informații care se revarsă peste univers și a obligației fiecărei generații de a se recicla de câteva ori în cursul vieții, reinnoind astfel o parte din conținutul culturii lor, oamenii ajung din ce în ce mai greu la informația care le este necesară. În asemenea condiții, bibliotecă a devenit, evident, o instituție care satisface cerințe sociale egale ca importanță cu școala. Nu o anexă a instrucției publice, ci „un atelier al muncii sociale” — după expresia leninistă —, de aceeași însemnătate cu școala, un laborator al autoinformării și documentării continue. Dar, pentru aceasta, biblioteca trebuie să dispună de întreaga literatură solicitată de societate, de întreaga documentație socialmente necesară, organizată, dezvoltată și în măsură a fi pusă la dispoziția întregii societăți și a fiecărui individ, oriunde s-ar afla. Un asemenea sistem de biblioteci a fost recunoscut de Lenin acum peste 50 de ani ca singurul eficient și pentru un asemenea sistem a militat cu atâta perseverență el.

Principiile leniniste au devenit baza teoretică a științei bibliotecare sovietice, un bun comun al biblioteconomiei din țări

* De altfel, apariția lucrării *Lenin, Krupskaja și bibliotecile*, ca primul volum al colecției „Clasificarea biblioteconomiei universale” de sub egida Asociației bibliotecarilor din Marea Britanie este o dovadă a recunoașterii unanime a contribuției covârșitoare pe care Lenin a avut-o în domeniul biblioteconomiei universale.

rile socialiste*). Ele se realizează însă în forme variate, în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări, de particularitățile istorice, tradițiile culturale și posibilitățile materiale.

Actualitatea acestor principii ne îndeamnă să le reamintim și în acest cadru sărbătoresc, deși ele sînt larg cunoscute și studiate de bibliotecari.

— Biblioteca este sursa principală de propagare a literaturii, pentru organizarea folosirii sociale a cărții. Ea este, totodată, una din principalele instituții de educație comunistă a poporului.

„Integrarea bibliotecară” — cum este numită în prezent —, adică cuprinderea tuturor bibliotecilor într-un sistem unic, cu o dezvoltare planificată, pe un termen lung, în concordanță cu solicitările sociale, este leit-motivul care străbate toate indicațiile lui Lenin sub denumirea de „rețele unice de biblioteci” și este, de altfel, la ordinea zilei în majoritatea țărilor lumii, fie ca un postulat de realizat, fie ca o problemă de perfecționare.

— Bibliotecile de toate categoriile, indiferent de subordonarea lor, trebuie să fie incluse într-un sistem unic, sub conducerea și controlul unui organ unic de stat, secundat de o comisie interdepartamentală. Sistemul trebuie să funcționeze pe baza unui plan de dezvoltare, prin care să se asigure reînnoirea colecțiilor, o cooperare permanentă între unități pe calea împrumutului și schimbului interbibliotecar, organizarea bibliotecilor „ambulante”, „pentru a aduce cartea cit mai aproape de muncitori și țărani”.

— Frecventarea bibliotecilor, ca și a școlilor, trebuie să fie gratuită. („Introducerea unor taxe pentru folosirea lor este incompatibilă cu principiile partidului comunist”).

— Trebuie asigurată cu mult simț de răspundere aprovizionarea sistematică și rapidă a bibliotecilor cu cele mai bune cărți, periodice, materiale de propagandă de partid etc.

Merită să ne oprim puțin asupra acestei ultime indicații și să vedem conjunctura în care a fost formulată. În condițiile comunismului de război, publicațiile au fost, în principiu, gratuit distribuite, în scop de propagandă. Lenin insistă mereu ca, în primul rînd, să se asigure exemplarele pentru biblioteci. Din noiembrie 1921, se introduce plata pentru reviste și cărți, dar decretul care legitimează această măsură menține întietatea bibliotecilor în aprovizionare. După repetate intervenții în această problemă, se declanșează mînia lui Lenin împotriva acelor care, în ciuda numeroaselor dispoziții ale sale, n-au rezolvat problemele difuzării presei și cărții către biblioteci.

Intr-o adresă către E. A. Litkens, adjunct al Comisarului Poporului pentru Învățământ, el scrie: „E necesar ca dv. să știți (și să știți și noi) cu absolută precizie cine trebuie băgat la răcoare (ATIT din Direcția difuzării presei CÎT ȘI din rețeaua de biblioteci; neapărat din ambele instituții) dacă, la o lună (la două săptămâni? la șase săptămâni?) după apariția fiecărei cărți sovietice, ea nu se află în fiecare bibliotecă. Trimiteti-mi o scurtă comunicare în legătură cu această chestiune”⁶⁾.

Desigur, s-ar putea releva și alte probleme, de nu mai mică importanță, în preocupările lui Lenin cu privire la biblioteci: înverșunarea cu care a atacat izolarea simandicoasă a bibliotecilor „savante” din Rusia țaristă sau din alte țări, atenția deosebită pe care a acordat-o lecturii copiilor, dese intervenții ale lui pentru apărarea colecțiilor sau a localurilor diverselor biblioteci (se cunosc zeci de telegrame, scrisori, note etc. trimise în legătură cu asemenea probleme) și nu este de loc o contradicție între faptul că acest om, care a cerut ca bibliotecile să aparțină „mulțimii”, „străzii”, a nutrit atîta respect și a arătat atîta grijă față de bunurile bibliotecilor (vezi nota adresată Bibliotecii Rumeantev din 1 sept. 1920 — actuala Bibliotecă „V. I. Lenin” din Moscova —, prin care cere să i se împrumute pentru o seară, o noapte, atunci cînd bibliotecă este închisă, lucrări de informare „dacă aceasta nu contravine regulamentului bibliotecii”).

Cu totul remarcabil este faptul că el cunoștea perfect viața internă a bibliotecilor, că era familiarizat cu toate problemele de organizare și administrare a acestora, dovadă că nu a luat contact cu ele numai în calitate de frecventator al lor. Adresa către Direcția extrașcolară a Comisariatului Poporului pentru Învățământ din februarie 1918, în care recomandă organizarea de întreceri între biblioteci și stabilește modul de organizare a evidenței și statisticii activității bibliotecare pe țară, conține, alături de indicii privitori la atragerea populației la lectură, indicele de circulație a cărții etc., îndemnul ca, printre obiectivele întrecerii între biblioteci, și deci și în evidență, să fie cuprinse și următoarele probleme: organizarea împrumutului interbibliotecar; întocmirea unui catalog colectiv; atragerea unor noi categorii de cititori (femei, copii, cetățeni de altă naționalitate decît cea rusă), satisfacerea cererilor de informare ale cititorilor, metode practice, simple, pentru păstrarea colecțiilor, organizarea accesului liber la raft și așezarea

sistematică a cărților; simplificarea evidenței împrumuturilor de carte, organizarea împrumutului prin poștă etc.

Vedem deci cît de departe sînt deformările la care s-a ajuns în trecut în organizarea întrecerilor între biblioteci pentru obținerea unor „cifre record”, de spiritul în care Lenin concepea conținutul și eficiența muncii bibliotecare!

Cît de profund cunoștea el organizarea procesului de documentare, rezultă dintr-o scrisoare a sa referitoare la organizarea unui „birou” (centru, de fapt) pentru documentarea în domeniul mișcării muncitorești internaționale. Scrisoarea cuprinde planul detaliat asupra organizării serviciilor, asupra modului de culegere, de selectare, de adnotare a documentelor și de întocmire a referatelor. Totul este cît se poate de actual și astăzi. Cel mai surprinzător lucru în acest document este însă motivarea necesității documentării: „Fără un asemenea birou, nu avem nici ochi, nici urechi și nici mîini pentru a participa la mișcarea internațională — de aceea facem acest lucru, întîmplător, *depinzînd* (în ce privește informarea) de cine e mai aproape, de cine e mai la îndemînă, de cine a citit ceva întîmplător sau a trecut întîmplător, a povestit întîmplător ș.a.m.d.”⁷⁾.

Nici acum, în epoca computerizării documentării nu s-ar putea formula mai plastic locul pe care îl ocupă această activitate în viața socială!

Sărbătorirea centenarului nașterii lui V. I. Lenin este un prilej de a ilustra în cifre, fapte, date, înfăptuirile politicii marxist-leniniste a partidului nostru în acest domeniu al culturii.

Ne desparte însă prea puțin timp de la sărbătorirea celei de-a 25-a Aniversări a Eliberării Patriei de sub jugul fascist și nu s-ar cuveni să repetăm statisticile și ampla trecere în revistă a dezvoltării bibliotecilor în anii de după 23 August 1944, făcută cu acest prilej. Rolul și funcțiile bibliotecilor evoluează o dată cu societatea care le-a creat și ar fi zadarnic să încercăm a interpreta dezvoltarea bibliotecilor noastre din ultimul sfert de veac în lumina unor măsuri pe care Lenin le-a gândit necesare în primii ani de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Spiritul însă, esența măsurilor luate de partidul și guvernul nostru, în privința funcțiilor și a modului de constituire a sistemului de biblioteci din țara noastră în anii construcției socialiste pornesc, în mod clar, de la indicațiile leniniste. În locul biblio-

⁶⁾ Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 52. Buc., Editura politică, 1969, p. 218. (Adresa către Litkens e datată 17.V.1921).

⁷⁾ Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 53. Buc., Editura politică, 1970, p. 133—137.

tecilor izolate ale anilor stăpînirii burgheziei, bibliotecii a căror influență în viața culturală a maselor era neînsemnată — în ciuda apelurilor și strădaniilor repetate ale figurilor celor mai reprezentative ale culturii noastre —, *statul socialist a făurit, pentru prima dată, o rețea statornică de biblioteci publice*; pentru prima dată, după peste 100 de ani de încercări și de legislații abrogate prin neaplicare, printr-un document al Partidului Comunist Român — Conferința Națională din decembrie 1967 —, existența, în fiecare localitate rurală, a unei biblioteci publice, condusă de un bibliotecar salariat, a devenit o realitate. Astăzi, bibliotecile publice reprezintă într-adevăr un factor de seamă în viața culturală a țării, în formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, în ciuda faptului că mai avem încă multe probleme de rezolvat. Constituirea sistemului unic de biblioteci, înlăturarea paralelismelor, reglementarea aprovizionării cu cărți sînt probleme care, de peste două decenii, au rămas încă la ordinea zilei și nu trebuie să reprezinte pentru noi o consolare faptul că nici în alte țări ele nu au fost încă reglementate.

„Efortul pentru însușirea noilor cuceriri ale minții omenești, pentru ridicarea nivelului de pregătire științifică și de cultură generală, este astăzi una din trăsăturile distincte ale omului înaintat, expresia adevăratului spirit de civilizație” — aceste cuvinte care au răsunat de la tribuna Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român și care reprezintă programul activității educative, și deci și al bibliotecilor, în anii care urmează, stau cheazășie pentru îmbunătățirea continuă a activității bibliotecilor noastre.

„Să învățăm, să învățăm, să învățăm!” — scria Lenin în 1923. Aceste cuvinte, atît de des citate, continuă cu o frază mai puțin invocată: „Apoi să verificăm ca știința să nu rămînă la noi literă moartă sau frază la modă... ca știința să ne intre cu adevărat în sine, să devină pe deplin și într-adevăr un element component al vieții noastre de toate zilele”.

În aceasta constă esența politicii leniniste în domeniul culturii, care exprimă și esența concepției lui cu privire la rolul bibliotecilor în ansamblul educației socialiste.

Ștefan GRUIA

Editarea operelor lui V.I.Lenin în România

Aniversarea centenarului nașterii lui V. I. Lenin se desfășoară în condițiile în care întregul nostru popor își mobilizează tot mai intens energiile creatoare pentru înlăturarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R. Acest eveniment constituie un bun prilej pentru bilanțul preocupărilor permanente privind traducerea, editarea și răspîndirea în țara noastră a operei marelui conducător al proletariatului internațional.

Călăuzindu-se neabătut, de-a lungul întregii sale existențe, de ideile marxism-leninismului, Partidul Comunist Român s-a preocupat în mod constant de răspîndirea operelor lui V. I. Lenin. În urmă cu șase decenii, învățătura leninistă a pătruns în rîndurile luptătorilor revoluționari români, îndeplinind un rol hotărîtor de clarificare ideologică în sinul mișcării muncitorești, contribuind apoi la călîirea comuniștilor în ilegalitate, la orientarea activității partidului comunist.

Teoria leninistă a fost cunoscută la noi prin intermediul operelor, al articolelor și al studiilor popularizatoare care s-au tipărit prin munca neobosită, nu de puține ori plină de riscuri, a cercurilor de stînga grupate în jurul revistelor și al editurilor socialiste și muncitorești.

Începuturile răspîndirii leninismului în România se manifestă încă din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, cînd presa muncitorească, întîia dată în anul 1896, publică informații despre prima organizație de luptă creată de Lenin în 1895 la Petersburg — „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare”. Un an mai tîrziu, la 6 aprilie 1897, revista *Mișcarea socială* publică o relatare despre deportarea unui grup de tineri revoluționari, printre care V. I. Lenin (Ulianoff). În anul 1905, ziarul *România muncitoare* publică din nou știri legate de activitatea lui Lenin și popularizează unele idei ale marelui revoluționar. În deceniile următoare, publicistica periodică de pe întreg cuprinsul

țării a pus în lumină, în limba română, maghiară și germană, numeroase lucrări ale lui Lenin. În anul 1911, presa socialistă din țara noastră a început să publice articole și lucrări ale lui V. I. Lenin. Astfel, în *România muncitoare* din 18 septembrie 1911, a apărut *Despre fracțiunea social-democrată din Duma a II-a — o expunere completă a problemei*, în numărul din 22 decembrie al aceluiași an. În anul 1912, ziarul *România muncitoare* publică *Raportul prezentat Biroului Socialist Internațional în legătură cu conferința generală a P.S.D.M.R.*, sub titlul *Conferința social-democrației ruse*, în numărul său din 15 martie 1912. Au urmat apoi numeroase alte traduceri din articole și lucrări ale lui V. I. Lenin, numărul acestora crescând pe măsură ce activitatea genialului conducător și teoretician al proletariatului era tot mai bine cunoscută. Au apărut astfel: *Războiul și îndatoririle muncitorilor (Lupta zilnică din 13 februarie 1916)*, *Decret asupra păcii (Lupta din noiembrie 1917)*, *Teze și raport despre democrația burgheză și dictatura proletariatului*, cuprinzând expunerea lui Lenin la primul Congres al Internaționalei Comuniste (*Socialismul din 24, 25 și 26 august 1919*). *Cu privire la politica internă și externă a republicii (Chemarea din 15 decembrie 1920)*, *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice (Nădejdea-Galați, 2 și 10 iunie 1920)*, *Marea inițiativă (Lupta socialistă-Ploiești, 20 și 27 iunie 1920)*. Această activitate se intensifică și mai mult în perioada de avânt revoluționar din țara noastră, anii 1920—1921, când apar lucrări de importanță capitală pentru orientarea ideologică a partidului de tip nou ce lua ființă. Se publică astfel lucrări ca: *Trecerea de la capitalism la socialism, Lenin asupra tacticii comuniste, Menirea tineretului comunist*. O serie de materiale din lucrările lui Lenin sînt publicate în revista teoretică *Lupta de clasă*. Apărută, în prima ediție, în iulie 1920 și devenind organ teoretic al P.C.R., *Lupta de clasă* avea să joace, alături de celelalte publicații de partid, un însemnat rol pe linia popularizării în țara noastră a învățături marxist-leniniste. În primul său număr, re-

vista a publicat un important paragraf din lucrarea lui Lenin *Statul și revoluția*, în care este analizată corelația obiectivă dintre dictatura proletariatului ca formă de stat și victoria revoluției socialiste. La această bogată activitate a publicisticii periodice, se adaugă activitatea editurilor socialiste și comuniste. După începuturile publicării unor lucrări în cadrul Editurii Comitetului Comunist Revoluționar Român aflat la Odesa, Cercul de editură socialistă din București publică, în anul 1920, *Democrația burgheză și dictatura proletară și Problemele puterii sovietelor*, la care se adaugă, în același an, lucrarea *Menirea tineretului*, care apare în editura „Lupta de clasă”.

Rezultat firesc al unui îndelungat proces de dezvoltare social-economică și politică a poporului român, al procesului legic de afirmare și maturizare a contradicțiilor de clasă și luptei revoluționare, crearea Partidului Comunist Român reprezintă, în același timp, realizarea unei depline unități dintre ideile teoretice ale învățături marxist-leniniste și practica mișcării muncitorești internaționale.

În noile perspective istorice, deschise clasei muncitoare, poporului român după crearea P.C.R., procesul difuzării învățurii leniniste a căpătat un conținut nou, mai bogat. Problema nu trebuie privită numai sub aspectul cantitativ — condițiile de ilegalitate impuse P.C.R. fiind nefavorabile din acest punct de vedere — ci, mai ales, prin prisma activității conștiente și mereu constante a P.C.R. de răspindire nealterată, la adevărata lor valoare științifică și metodologică, a acestor „dei în mijlocul maselor populare, a legării lor neconținute de acțiunile revoluționare zilnice ale oamenilor muncii, de marile probleme pe care istoria le pune în fața clasei muncitoare și a partidului său marxist-leninist. Drept rezultat al acestor eforturi, începînd cu anul 1922, au apărut sub formă de broșuri, în revista *Lupta de clasă* și în alte organe de presă ale P.C.R., noi traduceri din lucrările lui Lenin: *Statul și revoluția* (în *Tineretul socialist* din 19 februarie 1924), *Lichidarea lichidatorismului* (*Lupta de clasă* nr. 2—3 din 1926), *Una dintre problemele esențiale ale revoluției*

(*Cultura proletară* din 15 noiembrie — 1 decembrie 1926), *Despre lozinca dezarmării și miliției (Lupta de clasă, ianuarie-martie 1929)* ș.a.

Începînd cu al treilea deceniu al secolului nostru, Editura ilegală a P.C.R. dezvoltă o activitate sistematică publicistică, a cărei tradiție este continuată azi de Editura politică. Prin intermediul colecției „Biblioteca comunistă”, activă și în condițiile deosebit de grele ale ilegalității, au apărut opere de seamă, grupate în culegeri, cum ar fi: *Chestiunea organizatorică, Proletariatul revoluționar și dreptul la autodeterminare al națiunilor, Chestia agrară, Chestia națională*.

Un loc însemnat îl ocupă în cadrul răspîndirii ideilor leniniste în țara noastră ziarul *Scînteia* devenit, de la apariția sa la 15 august 1931, organul de presă central al Partidului Comunist Român. În gazetă au fost publicate succesiv o serie de articole semnificative prin bogatul lor conținut de idei, în care se puneau în discuție și se interpretau în lumina învățturii marxist-leniniste numeroase probleme de bază care stăteau în fața Partidului Comunist, a mișcării noastre muncitorești. Amintim, printre acestea, articolul *Sub steagul marxism-leninismului spre izbîndă*, apărut în *Scînteia*, anul III, nr. 5 din martie 1933. În *Tinărul leninist*, organ de presă central al U.T.C., în organul de propagandă al P.C.R. *Intrebări și răspunsuri* (1932—1933), în alte publicații ale Partidului Comunist apar traduceri din lucrările lui Lenin și articole despre învățatura leninistă: *Discursul lui Lenin la prima aniversare a Revoluției din Octombrie (Tinărul leninist din octombrie 1927)*, *Ce spune Lenin despre război (Tinărul leninist, ianuarie 1932)*, *Ce este leninismul? (Tinărul leninist, nr. 1 din ianuarie 1933)*. Editarea și difuzarea literaturii marxist-leniniste în România a stat în atenția Partidului Comunist și în perioada dictaturii militare fasciste și a războiului hitlerist. Au fost folosite, în acest scop, o seamă de publicații ilegale ale P.C.R. ca: *România liberă, Apărarea, Buletinul, Buletinul Capitalei, Presa liberă, Buletinul*

Apărării Patriotice, Buletinul tineretului patriot ș.a.

Forța de afirmare a principiilor leniniste a exercitat, cu decenii în urmă, o puternică influență asupra celor mai diferite pături ale poporului român. O întreagă pleiadă de publiciști progresiști a devenit propagatoare a tezelor materialismului dialectic și istoric, a ateismului, a luptat împotriva fascismului și războiului, a popularizat învățatura leninistă. Un exemplu îl constituie revista *Era nouă*, în coloanele căreia apare și o suită de articole teoretice, la bază avînd geniala operă *Materialism și empiriocriticism*.

Situarea consecventă pe pozițiile principiale ale învățaturii marxist-leniniste, difuzarea acestor geniale idei teoretice în mijlocul maselor, legarea lor nemijlocită de practica mișcării muncitorești revoluționare sînt factori care au permis Partidului Comunist Român să adopte principiile strategice și tactice care-și găseau cea mai bună aplicare la condițiile specifice ale țării noastre, să organizeze și să conducă cu fermitate lupta de eliberare a oamenilor muncii din țara noastră de sub jugul exploatării burghezo-moșierești, pentru independență și suveranitate națională. Aceste eforturi aveau să-și găsească o strălucită concretizare în victoria insurecției armate din august 1944, moment crucial în viața și istoria poporului român.

În anii puterii populare, marxism-leninismul pătrunde în masele largi prin căi variate de propagare. Activitatea editorială este orientată spre valorificarea sistematică și intensă a operelor mariilor dascăli ai proletariatului. Scrierile lui Lenin și lucrările despre Lenin și teoria leninistă au atins în cei peste 25 de ani de la eliberare tiraje impresionante, totalizînd aproape 6 500 000 de exemplare. Seria de *Opere* publicată în 40 de volume s-a tipărit în 1 624 000 de exemplare. *Opere complete*, a căror editare a început cu zece ani în urmă, se încheie acum, în aceste zile festive, cu al 55-lea volum. În ajutorul celor care studiază sistematic lucrările lui Lenin a apărut și *Indreptar la operele lui Lenin*, inițiativă de mare utilitate ce va trebui reînnoită acum cînd po-

sedăm corpusul de *Opere complete* al marelui învățător.

Separat, în formule editoriale și grafice variate, s-a editat o gamă bogată de lucrări ale lui V. I. Lenin și despre Lenin. Opere de importanță capitală au cunoscut la noi ediții repetate, în tiraje de masă. *Lucrarea Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului*, considerată ca o continuare directă a *Capitalului* lui Marx, a apărut în șapte ediții, în 224 000 de exemplare (în limbile română și maghiară); *Statul și revoluția*, operă de uriașă importanță teoretică și practică, a cunoscut 6 ediții; *Stingismul, boala copilăriei comunismului* a apărut în 5 ediții, în 200 000 de exemplare (în limbile română și maghiară); *Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică* a fost tipărită în 4 ediții, în peste 100 000 de exemplare. În cîte 3 ediții au apărut *Marea inițiativă* (în limbile română și maghiară), *Ce-i de făcut?*, *Tezele din aprilie*, *Materialism și empiriocriticism*.

Au fost editate, de asemenea, în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare, numeroase volume de culegeri tematice din lucrările lui V. I. Lenin, grupate pe probleme ca: *Despre stat*, *Despre religie*, *Despre problema națională*, *Despre construcția de partid*, *Despre mișcarea comunistă internațională*, *Despre cultură și artă*, *Despre literatură*.

Cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin, frontul editorial din țara noastră dă la iveală noi ediții din nemuritorile sale opere, precum și lucrări beletristice și științifice care evocă viața și activitatea lui Lenin. Ultimele trei volume ale seriei de 55 de volume *Opere complete*, printre primele traduceri integrale din lume, și ediția bibliofilă de *Opere alese* marchează un important eveniment editorial în România.

O seamă de lucrări științifice originale care apar în această perioadă abordează tema forței creatoare a ideilor leniniste, demonstrează valabilitatea lor în coordonatele contemporaneității și sensul creator al politicii Partidului Comunist Român în toate domeniile de activitate, călăuzit constant de geniala învățătură leninistă. În

direcțiile definitorii ale dezvoltării noastre se regăsesc principiile leniniste despre făurirea economiei socialiste multilateral dezvoltate, criteriile științifice în cercetarea vieții sociale, rolul partidului în conducerea societății, unitatea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, colaborarea și cooperarea internațională. Autori de prestigiu au încredințat spre editare valoroase studii privind problemele filozofice ale științelor naturii, reunite în volumul intitulat *Lenin și știința contemporană* (Editura științifică), care urmărește pe tot parcursul ideea caracterului deschis, creator al marxism-leninismului. Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. a pregătit pentru tipar un volum de documente și amintiri, *Lenin văzut de români*, și trei lucrări axate pe aspecte ale istoriei mișcării muncitorești și socialiste din România în perioada de pătrundere a leninismului la noi în țară. În curs de apariție se află și volumele *Lenin și gândirea militară sovietică* (Editura Militară), și *Situația internațională din primele două decenii ale sec. al XX-lea în lumina tezelor lui V. I. Lenin* (Editura Academiei). Editurile „Univers”, „Mihai Eminescu”, „Minerva”, „Ion Creangă”, „Albatros” au pregătit pentru tipar numeroase volume de proză și poezii închinare sau inspirate din viața și activitatea lui V. I. Lenin. Printre traducerile din literatura sovietică amintim: Maxim Gorki — *Lenin*; V. Maiakovski — *Vladimir Ilici Lenin* — în colecția „Biblioteca pentru toți”; E. Kazakievici — *Caietul albastru*; *Copilăria lui Lenin*. Dintre lucrările literare originale închinare lui Lenin, a apărut *Veac de lumină*, antologie care reunește nuvele, povestiri și schițe ale unui important număr de prozatori români și este în curs de apariție *Caiet de poezie Lenin*.

Editarea intensă și consecventă a operelor lui V. I. Lenin demonstrează grija pe care partidul nostru o acordă răspîndirii și studierii în masă a ideilor leniniste, însușirii de către comuniști, de către întregul popor a marxism-leninismului.

Adela BECLEANU IANCU
Olimpiu MATICHESCU

DIN NOU DESPRE ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR COMUNALE

Probleme rezolvate și nerezolvate încă

Reorganizarea rețelei bibliotecilor publice a ridicat în fața comitetelor județene de cultură și artă o seamă de probleme a căror rezolvare, trebuie să recunoaștem, nu a fost găsită în totalitatea lor. Retrospectiv privind, pe baza celor doi ani de activitate a Comitetului județean de cultură și artă Ilfov, constatăm totuși că reorganizarea rețelei bibliotecilor publice din mediul rural a permis abordarea și soluționarea competență și, totodată, operativă la nivelul comitetului a unor probleme ridicate de propaganda culturală, de asigurarea bazei necesare desfășurării acesteia în bune condiții.

Respectarea unor criterii raționale în stabilirea alocațiilor bugetare pentru achiziționarea cărților (se ține seama de numărul de locuitori care intră în raza de activitate a bibliotecii, iar la unitățile mai nou înființate, de necesitatea dezvoltării mai rapide a fondurilor de cărți de care dispun), obținerea prin reglementările existente în vigoare și cu sprijinul direct al Direcției bibliotecilor și al Fondului de stat al cărții a instrumentelor necesare modernizării și raționalizării muncii în bibliotecă, dotarea, cu mobilier corespunzător, a unor biblioteci comunale (operație ce se desfășoară în continuare) reprezintă tot atâtea obiective în curs de realizare. În prezent, Comitetul are în vedere concentrarea și dirijarea unor mijloace materiale spre unele biblioteci, care, datorită calificării bibliotecarilor, mărimii și componenței fondului de cărți și a condițiilor oferite de localuri, prezintă garanția valorificării corespunzătoare a acestor mijloace. În această situație se află bibliotecile comunale din Balotești, Hotarele, Snagov, Comana și Dridu, care vor fi modernizate în cursul acestui an.

Disponind de peste un milion de volume, din care aproximativ 100 000 au fost achiziționate în cursul anului 1969, cele 125 de biblioteci comunale din județul Ilfov au fost frecventate, în cursul anului trecut, de 85 000 de cititori care au citit 720 000 de cărți. În spatele acestor cifre se află uriașa cantitate de muncă

depusă de bibliotecarii din cuprinsul județului nostru.

Rezultatele obținute nu ne împiedică însă să avem o viziune critică asupra a ceea ce reprezintă încă „probleme nerezolvate”. Și, în primul rând, asupra a ceea ce se înțelege prin îndrumarea și controlul bibliotecilor publice și modul cum se practică în cuprinsul județului. Inspectorilor din cadrul Comitetului județean pentru cultură și artă le revin, conform răspunderi teritoriale și de specialitate, atribuții privind controlul și îndrumarea tuturor unităților culturale (cămine culturale, biblioteci, cinematografe, stații de radioficare), cu mențiunea că inspectorul se ocupă în sectorul repartizat de soluționarea unor probleme curente urmărind realizarea sarcinilor care le revin unităților culturale, calitatea și disciplina muncii.

Pe linia specializării, inspectorii cu probleme de bibliotecă acționează pe tot cuprinsul județului, se ocupă, având calificarea necesară, de toate aspectele acestei munci, inițiază măsuri pentru orientarea și dezvoltarea activității cu cartea și asigură traducerea lor în viață.

Totodată, pentru exercitarea competență a controlului și îndrumării curente a bibliotecilor în cadrul sectoarelor repartizate, în cadrul Comitetului județean de cultură și artă se organizează periodic și se vor organiza și în viitor, instruirii și dezbateri privind aspectele diverse, specifice ale activității de propagandă a cărții. Comitetul va solicita în viitor, în mai mare măsură, serviciile Bibliotecii municipale Giurgiu în organizarea practicii bibliotecarilor comunali nou încadrați, în efectuarea unor studii privind propaganda cărții, ca și în acordarea, prin deplasări pe teren, a unor îndrumări de specialitate.

Dar realizarea unei îndrumări și a unui control de maximă competență și eficiență credem că nu se poate rezolva numai pe plan local, în speță județean, fără reglementarea, la nivel central, a citorva probleme cu implicații importante în struc-

tura rețelei bibliotecilor, în raporturile acestora cu diferite foruri de coordonare.

Nu mai departe. lipsa unor regulamente de organizare și funcționare a bibliotecilor publice, ca și a instrucțiunilor privind aplicarea minimumului de tehnicăduc la pierderea unor mari cantități de timp și de muncă de către cei însărcinați să îndrume activitatea bibliotecilor, prin repetarea unor indicații de natură organizatorică și de specialitate, care sînt sau nu respectate după cum sînt luate sau nu în considerare de organele locale. Temporar, ar fi salutare măcar unele precizări scrise care să poată fi folosite pînă la apariția noii ediții a regulamentelor, și a celorlalte acte normative. Printre altele ne referim la caracterul inoperant al instrucțiunilor de recuperare a cărților de la cititorii restanțieri (Instrucțiunile pentru sancționarea contravențiilor în legătură cu activitatea artistică și culturală aprobate prin H.C.M. nr. 583/1960). Un volum mare de acte (înștiințări, procese-verbale, titluri executorii) și o complexă procedură birocratică răpesc bibliotecarilor un timp prețios și rămîn de cele mai multe ori fără efortul scontat (situația este valabilă și în cadrul bibliotecarilor cu muncă obștească). Este timpul ca aceste instrucțiuni să fie revăzute în sensul simplificării procedurii practicate pînă acum, astfel ca bibliotecarul să fie degrevat de o ineficientă muncă administrativă și ferit de riscul de a plăti cărțile nerestituite de către cititori.

Tot din categoria problemelor nerezolvate face parte și activitatea filialelor sau, mai bine zis, lipsa de activitate a acestora. Dacă reșezarea rețelei bibliotecilor din mediul rural a avut urmări pozitive asupra activității bibliotecilor din localitățile reședință de comună, nu aceleași urmări le-a avut asupra filialelor acestora, unele dintre ele foste biblioteci comunale. Distanța mare față de biblioteca comunală (deci posibilități reduse ca bibliotecarul comunal să se ocupe personal de activitatea filialelor), lipsa unor localuri corespunzătoare care să adăpostească în condiții civilizate fondurile de cărți, deseori destul de mari, greutatea de a asigura permanența în activitate a bibliotecarilor cu muncă obștească datorită și tarivelor la care ne-am referit privind gestiunea de bibliotecă, lipsa de interes manifestată de unii bibliotecari comunali față

de activitatea filialelor au dus la situația ca lectura unei treimi din populația rurală a județului Ilfov să sufere. Deoarece un număr destul de mare de bibliotecari comunali nu se ocupă personal de activitatea filialelor (periodicitatea vizitării filialelor și a deservirii lor depinzînd de numărul acestora și de posibilitățile de deplasare în localitățile respective), consiliul popular local nu acordă importanța condițiilor materiale în care filialele ar trebui să activeze (în primul rînd localul), iar directorii căminelor culturale, preocupați în special de aspectele „artistice” ale muncii culturale, pierd din vedere o seamă de probleme legate de bunul mers al propagandei cărții, activitatea filialelor este în general necorespunzătoare. După părerea noastră trebuie să ținem seamă mai mult de principala cauză a slabei lor activități — condițiile oferite bibliotecarilor cu munca obștească. Munca într-o bibliotecă implică răspundere materială, continuitate în activitate, disciplină. Or, în aceste condiții, cadrele care lucrează în mod voluntar, în afara obligațiilor profesionale, merită să fie stimulate material, măcar în cazurile cînd obțin rezultate deosebite. Posibilități de recompensare există din veniturile speciale extrabugetare constituite la nivelul comunei din care citeva procente pot să fie afectate stimulării materiale trimestriale a bibliotecarilor de la bibliotecile filiale.

Directorul căminului cultural care coordonează activitatea culturală pe întreaga comună, care cunoaște, sau ar trebui să cunoască, cel mai bine greutatea întîmpinate de bibliotecarul comunal și de bibliotecarii de la filiale, realizările lor, este primul în măsură să dispună stimularea materială a acestor activiști culturali voluntari care-și dăruiesc o parte din timpul lor liber unei munci puțin spectaculoase dar deosebit de utile: răspîndirea cărții. Este o obligația morală pe care nu trebuie s-o piardă din vedere. În orice caz, Comitetul județean pentru cultură și artă va acorda o atenție deosebită îmbunătățirii activității cu cartea în cadrul filialelor.

Ion CIOTLOȘ

vicepreședinte al Comitetului județean de cultură și artă Ilfov

Îndrumare și ajutor concret

Relațiile de colaborare stabilite între căminul cultural și biblioteca comună, prima instituție avînd rol coordonator, se concretizează în diverse acțiuni care, privite la o altă, alcătuiesc peisajul vieții culturale rurale. Din consiliul de conducere al căminului face parte și bibliotecarul; la întocmirea planurilor de muncă, directorul căminului și bibliotecarul se consultă reciproc; se stabilesc și se realizează acțiuni în comun (care, în treacăt fie spus, apar raportate de două ori, de către fiecare instituție în parte). Creșterea numărului de filiale, atît ale bibliotecii cît și ale căminului, prin reducerea numărului de centre de comună, a ridicat însă unele probleme pentru rezolvarea cărora au fost căutate soluții în special pe plan local, mai exact spus, pe plan județean. Mai ales soluționarea problemelor de ordin material a solicitat din partea comitetelor județene de cultură și artă destulă inițiativă. De măsura în care ele au reușit să convingă organele locale și județene de stat ca și diversele instituții și organizații, de utilitatea asigurării unei baze materiale satisfăcătoare pentru o bună propagandă culturală, a depins nivelul la care se ridică viața culturală în mediul rural.

Și ceea ce ne interesează în mod special este atenția de care se bucură biblioteca comună și filialele ei din partea căminului cultural, a cooperativei agricole de producție, a cooperativei de consum.

Din discuțiile avute la Comitetul pentru cultură și artă al județului Arad cu vicepreședintele comitetului Mihail Toacsen, cu inspectorul șof Teodor Dumbrovă, și cu inspectorul cu probleme de bibliotecă, Al. Benczik, s-a desprins faptul că o seamă de probleme privind activitatea bibliotecilor au fost abordate cu un deosebit simț al realității, al cunoașterii condițiilor concrete.

Schimbările intervenite în rețeaua bibliotecilor publice (reducerea numărului bibliotecilor comunale și creșterea numărului bibliotecilor filiale conduse de bibliotecari cu muncă obștească, transformarea bibliotecii regionale în bibliotecă municipală au pus la ordinea zilei necesitatea luării unor măsuri. Și au fost luate.

Pentru o cuprindere cât mai completă și cu eficacitate a bibliotecilor comunale, în afara seminariilor trimestriale, organizate la nivel județean, se organizează, aproximativ tot cu o periodicitate trimestrială, schimburi de experiență (de fapt niște întruniri cu un pronunțat caracter de lucru) pe grupe de biblioteci comunale (10 pînă la 12 unități). Conduse de către comitetul județean pentru cultură și artă, asigurîndu-se participarea unor cadre de specialitate de la biblioteca municipală, aceste schimburi de experiență sînt de un real ajutor bibliotecarilor comunali. Se suplinesește întrucîtva lipsa unei îndrumări metodice de specialitate acordate, pe vremuri, de serviciul metodic al bibliotecii regionale și al celei raionale.

Activitatea bibliotecilor filiale, unele din ele foste biblioteci comunale, presupune o atenție susținută din partea comitetului pentru cultură și artă: pe de o parte, antrenarea bibliotecarului comunal în îndrumarea, controlul și deservirea periodică a acestor unități, pe de altă parte, stimularea bibliotecarului cu muncă obștească, de regulă un cadru didactic, în munca pe care o depune în afara obligațiilor ce-i revin pe linie profesională. În ceea ce privește cel de-al doilea aspect, s-a reușit, în cursul anului trecut, ca o bună parte a bibliotecarilor cu muncă obștească să fie premiați trimestrial din fondurile extrabugetare ale căminelor culturale în calitate de activiști culturali, urmînd ca în cursul acestui an să fie premiați toți bibliotecarii cu muncă obștească. La fel s-a procedat și cu cadrele didactice care răspund de filialele căminelor culturale. Stimularea materială, în fond o recompensă binemeritată a acestor activiști culturali, demonstrează din partea conducerii Comitetului județean de cultură și artă Arad o apreciere reală a unei situații existente de fapt. Activitatea depusă de acești bibliotecari cu muncă obștească, răspunderea materială care le revine pentru cărțile aflate în gestiunea lor se cer răsplătite nu numai cu mulțumiri și stringeri de mîină.

În ceea ce privește acea parte din fondul cultural al cooperativei de consum pe care, de obicei, aceasta, în cadrul „Lunii cărții la sate”, o oferă, sub formă de cărți, bibliotecii comunale, tot Comitetul județean de

cultură și artă Arad, de comun acord cu Uniunea județeană a cooperativei de consum, a obținut aprobarea virării unei sume de bani în contul comitetului (contravaloarea cărților respective — o sumă ce se cifrează în jur de 2.000 de lei) pentru a da astfel posibilitatea bibliotecarului să-și alege singur cărțile de care are nevoie. Bineînțeles, ele sînt achiziționate de la secția de librărie a cooperativei din localitatea respectivă și, după cum ne spunea vicepreședintele comitetului județean de cultură și artă, Mihail Toacsen, aceste secții de librărie sînt bine aprovizionate. Cooperativa nu are nimic de pierdut, iar biblioteca comunală își poate completa fondurile în mod rațional.

Sînt comune în județul Arad unde bibliotecile și căminele culturale sînt ajutate de cooperativele agricole de producție. La Olari, de pildă, C.A.P.-ul a construit un local special, cu încălzire centrală, pentru căminul cultural și bibliotecă. C.A.P.-urile din Simand, Bîrchiș, Mișca, Pecica acordă ajutor material celor două instituții de cultură din

comunele lor. Sînt doar cîteva exemple. Credem că această practică ar trebui să fie adoptată și de acle C.A.P.-uri care încă nu sînt convinse că biblioteca și căminul cultural, pentru a putea răspunde exigențelor, în continuă ascendență, ale cooperativelor, trebuie sprijinite și din punct de vedere material. Un ajutor, chiar și unul modest, înseamnă o îmbunătățire a cadrului material necesar unei cit mai bune propagande a cărții. Și cei care au de cîștigat în primul rînd sînt cooperativorii.

În cursul acestui an, Comitetul județean de cultură și artă Arad și-a propus studierea în amănunțime a situației lecturii în satele aparținătoare centrelor de comună, a modului în care bibliotecile filiale pot satisface și la ce nivel, cerințele de carte ale populației. Concluziile desprinse sperăm să fie de un real folos în găsirea celor mai potrivite forme și modalități de propagare a cărții, în aceste localități.

A. M.

Biblioteca modernă — educație și informație

Sesiune de comunicări și referate — București, decembrie 1970

Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și Asociația bibliotecarilor din R. S. România organizează în luna decembrie a acestui an o sesiune de comunicări și referate pe tema **Biblioteca modernă — educație și informație**.

Persoanele interesate de problematica acestei sesiuni, care au întreprins sau intenționează să întreprindă studii pe una din temele cuprinse în tematica de mai jos, în vederea participării la sesiune cu o comunicare, sînt rugate ca, pînă la data de 1 iunie a.c., să comunice la Secretariatul Sesiunii (C.S.C.A., Direcția bibliotecilor, Piața Școlii nr. 1, telefon 18.15.16) tema și titlul ales, urmînd ca pînă la data de 10 octombrie a.c. să depună textul (cel mult 10 pagini dactilo) însoțit de un rezumat de o jumătate de pagină.

TEMATICA

1. Locul și rolul bibliotecii în sistemul educațional și informațional.

- Acțiunea social-educativă a bibliotecii.
- Timpul liber și lectura.
- Biblioteca și școala.
- Funcția bibliotecii pentru copii și tineret.
- Cartea, lectura și mass-media.
- Locul bibliotecii în activitatea de

documentare și informare științifică.

2. Organizare și dotare în biblioteca modernă.

- Planificarea de perspectivă a serviciilor de bibliotecă pe plan național și local.
- Normare și eficiență în activitatea bibliotecii.

3. Prospectarea activității cu publicul.

- Studiul psiho-sociologic al intereselor de lectură ale grupurilor socio-profesionale.
- Experiment și tipologie.
- Metode și tehnici de cercetare sociologică în investigarea acțiunii bibliotecii în rîndurile populației.
- Procedee statistice în analiza lecturii.
- Raportul dintre producția editoria-lă și dinamica procesului de atragere la lectură a populației.

4. Formarea profesională a personalului din bibliotecă.

- Bibliotecarul — statut socio-profesional.
- Calificare și specializare profesională.
- Bibliotecar — bibliograf — documentalist. Afinități. Tendințe.
- Concepte și lexic profesional. Terminologia științifică în biblioteconomia modernă.

Un teritoriu insuficient explorat :

BIBLIOGRAFIA DE RECOMANDARE

Revista bibliotecilor a publicat în luna octombrie a anului trecut, sub semnătura lui Mircea Ionescu, articolul *Noi perspective activității bibliografice* *). Printre numeroasele și interesante probleme puse în discuție, cea a bibliografiei de recomandare ne-a reținut în mod special atenția. Deși nu se insistă prea mult asupra acestui subiect, considerăm că observațiile făcute sînt suficiente totuși pentru a juca rolul unui semnal de alarmă.

Astăzi, cînd diversificarea tot mai accentuată a intereselor de lectură și de informare, ca și marea afluență de produse editoriale, în care este foarte greu să te orientezi, ridică în fața lucrătorilor din bibliotecă probleme deosebite, acest aspect al activității bibliografice, devenit, așa cum spunea autorul citat mai sus, în urma unui complex de împrejurări pe care vom încerca să le analizăm în continuare, un fel de „cenușareasă”, merită să fie din plin reactualizat și reconsiderat.

A fost o vreme cînd bibliografia de recomandare, astăzi etichetată ca ineficientă și în consecință neglijată, se afla la mare preț, fiind considerată drept o datorie de plan. În primii ani după Eliberare, în perioada constituirii rețelei de bibliotecă, în practica bibliotecilor publice din țara noastră acest tip de bibliografie constituia aproape singura formă de activitate bibliografică. Fiecare bibliotecă practica „elaborarea” bibliografiilor de recomandare ca pe o obligație de serviciu, indiferent de nivelul de calificare al personalului, de fondurile de carte de care dispunea (deficitare mai ales în bibliotecile comunale) etc. De aici și caracterul formal, de prezență, al acestei activități (a cărei eficiență de altminteri nu a făcut niciodată la noi obiectul vreunui studiu), caracter ce și-l mai menține și astăzi pe alocuri. Formalismul era accentuat și de modalitatea de

redactare folosită îndeobște : simple înșirui de titluri, pe o anume temă, după niște scheme la fel de formale, neadnotate sau cu adnotări care nu spuneau nimic, utilizîndu-se, mai ales cînd bibliografia era ocazionată de sărbătorirea vreunui eveniment, fraze șablon, golite de sens prin uzură.

Un alt element care a contribuit la „compromiterea” bibliografiei de recomandare ca metodă de propagandă a cărții și de orientare a lecturii a fost faptul că la baza stabilirii temelor a stat mai totdeauna un factor subiectiv, sau niște principii didactice, neglijîndu-se cerințele sociale reale : *Iată literatura care trebuie citită cu această ocazie, sau în această perioadă, de cutare categorie de cititori*, iar titlurile, exprimînd clar tendințele de tutelare (*Ce să citească muncitorul forjor. Ce să citim în perioada însămînțărilor* etc.) sau uzînd de formule după un anumit tipic (*Chipul muncitorului oglindit în literatură, Chipul țaranului colectivizat în proza actuală* etc.), aveau darul să spulbere și ultima brumă de interes din partea cititorilor pentru lucrările recomandate.

Practica a demonstrat că, atunci cînd între tematica unei bibliografii și interesele cititorilor există o concordanță reală, rezultatele, traduse în circulația cărților recomandate, sînt multumitoare. Ne gîndim la cîteva exemple ilustrative, chiar dacă lucrările la care ne referim sînt de dată mai veche : *Poezia anilor noștri, Romanul românesc contemporan, Genul scurt*, editate de C.S.C.A. Aceste lucrări au cunoscut o circulație comparabilă cu aceea a unor romane de succes. Și nu exagerăm cînd spunem aceasta. Iată și cîteva cifre grăitoare : unul din exemplarele bibliografiei *Romanul românesc contemporan* a circulat la Biblioteca municipală din Iași de 31 de ori, un exemplar, luat la întimplare din raft, din bibliografia *Poezia anilor noștri* a circulat de 20 de ori. Date asemănătoare s-au înregistrat și în cir-

*) *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 10, oct 1969, p. 579—585.

culația bibliografiei *20 de ani de literatură nouă în R.P.R.*, editată de biblioteca noastră.

Cu privire la interesele cititorilor, care pot și trebuie să determine tematica bibliografiilor de recomandare, există încă un aspect care nu ar trebui pierdut din vedere. Este vorba de interesele de informare. Astfel de interese se manifestă, e drept, surprinzător de timid în comparație cu preocupările foarte variate și în nici un caz nu limitate la beletristică, proprii tuturor oamenilor zilelor noastre care trăiesc efervescenta civilizației moderne. De altminteri nici bibliotecile nu au fost preocupate să vină în întâmpinarea felurilor curiozități și preocupări ale cititorilor, să le stimuleze interesul pentru literatura de informare prin bibliografii de recomandare pe astfel de teme, imprimind acestora un evident caracter contemporan.

Pretutindeni serviciile de referință se dezvoltă pe baza contactelor personale între bibliotecari și cititori, începind cu ajutorul dat în orientarea la cataloage, în fonduri (mai ales în condițiile accesului liber la raft) și continuind cu răspunsuri la întrebări de tipul *Unde găsesc? Cine a fost? Cum e? Cînd s-a întimplat?* Or, pentru acestea lipsesc în bibliotecă în primul rînd instrumentele bibliografice, dar și obișnuința bibliotecarilor de a le folosi.

După ce am încercat să reconstituim „trecutul” bibliografiei de recomandare și să stabilim totodată cauzele care i-au determinat ineficiența, justificînd oarecum actuala rezervă față de acest mijloc de propagandă a cărții, vom căuta în continuare să formulăm cîteva opinii personale despre cum ar trebui concepută bibliografia de recomandare, deși — trebuie s-o mărturisim — astfel de opinii am exprimat și pînă acum în subtext.

Bibliografia de recomandare trebuie concepută ca un instrument de muncă al bibliotecarului în propaganda cărții în ansamblul ei, în orientarea lecturii, dar și ca un instrument în munca de informare. În condițiile raftului liber, cînd bibliotecarul nu mai mijlocește accesul la cărți, cititorul avînd acces direct la ele, se schimbă și modul de exercitare a funcției de ghid a bibliotecarului.

Cititorul fără interese de lectură bine precizate rămîne dezorientat în fața mulțimii de rafturi, cărți, diviziuni și subdiviziuni și de cele mai multe ori citește „ce îi cade în mînă”. Catalogele, în măsura în care sînt folosite (și sînt prea puțin folosite, după cum rezultă din diferitele sondaje întreprinse în acest sens*), sau în măsura în care sînt complete (și nu prea sînt), dezvăluie tot fondul, dar nu-l ajută pe cititorul neexperimentat. Acestuia trebuie să i se creeze un sistem complex de îndrumare a lecturii, în care pe primul loc să stea bibliografia de recomandare, pe care o concepem a avea un rol nu numai informativ, dar și formativ, fiind nu numai un mijloc de influențare a lecturii imediate, ci și de indicare a unei anume linii în orientarea lecturii de viitor. Și aici intervine o altă cerință — aceea a lărgirii sferei de lectură, a trezirii intereselor pentru toate genurile de literatură: social-politică, științifică și tehnică, beletristică și de artă, precum și pentru literatura legată de profesia cititorului.

Este necesar să stimulăm la cititorii interese de lectură potrivit cerințelor obiective sociale și în consecință nu putem rămîne la nivelul unor recomandări ocazionale, momentane, dispartate, eficiența lor fiind îndoielnică. Trebuie să creăm un întreg sistem de astfel de bibliografii, care să cuprindă o sferă deosebit de întinsă de interese, de la A la Z și să asigure pentru bibliotecari mijloacele de informare care pînă acum le-au lipsit. Ne gîndim la bibliografia personalităților, la cele mai bune cărți pe domenii, la cele mai accesibile cărți din diferite discipline, la bibliografia diferitelor ramuri de cunoștințe ordonate pe grad de accesibilitate. De asemenea considerăm că aceste bibliografii trebuie concepute sub forma unor serii, pentru a nu-și pierde la un moment dat actualitatea.

În cadrul Bibliotecii „Gheorghe Asachi” din Iași se intenționează, conform unui plan schițat încă în urmă cu cîteva ani, să se desfășoare o activitate sistematică de

* Vezi printre altele și: Pirvulescu Adrian, *De ce citim? Cum ați ales?* În: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 4, apr 1969, p. 201.

îndrumare a lecturii cititorilor, activitate care să acționeze prin mai multe canale. Fișiere bibliografice, planuri de lectură, bibliografii de recomandare, note bibliografice publicate în presa locală sau transmise prin stația de radio-amplificare a orașului constituie numai câteva modalități. Toate acestea sînt urmate de bibliografii speciale, anuare locale ș.a.

Deja unele rezultate se conturează. Cititorii au posibilitatea să consulte în fiecare secție de împrumut sau la sala de lectură diverse instrumente de informare, sistemul de cataloage fiind dezvoltat în ultimii ani. S-au creat puncte de informare bibliografică, toate cu un fond de referință relativ bogat. Fondul bibliografiilor de recomandare este expus în cadrul raftului liber la tematica respectivă, ușurînd astfel accesul cititorilor la instrumentele de informare. Pentru a aduce în atenția cititorilor bibliografiile întocmite sînt organizate expoziții permanente „Cărți despre cărți”. Toate acestea în ideea că îndrumarea lecturii cititorilor trebuie să se îmbine organic cu informarea bibliografică și cu celelalte forme ale activității bibliografice.

Vorbeam mai înainte de virtuțile unor planuri de perspectivă pentru activitatea de întocmire a bibliografiilor de recomandare, în care tematica să fie acordată cu interesele obiective ale cititorilor, stabilite pe baza unor cercetări complexe. Dar cum nu este nici necesar, nici economic ca fiecare bibliotecă să fabrice bibliografii de recomandare pentru toate domeniile, riscul paralelismelor fiind iminent, problema coordonării acestor activități se pune cu mare seriozitate.

Cîteva încercări de coordonare de fapt au mai existat, dar au fost abandonate pe drum, în principal din cauza lipsei de posibilități de multiplicare (tipărire) în-

tr-un număr suficient de exemplare, astfel încît bibliografiile respective (majoritatea simple liste șapirografiate, puțin atractive grafic) să ajungă și la publicul din alte regiuni, nu numai în mîna bibliotecarilor.

Dar ceea ce e mai important este faptul că nici pînă acum problemele de principiu, rostul, funcțiile acestor bibliografii nu au fost bine clarificate. (Este tocmai problema pe care ne-am străduit să o abordăm în rîndurile de față). În lipsa unui plan de perspectivă, care să fi lămurit aceste principii, însăși coordonarea s-a rezumat doar la înlăturarea paralelismelor prea supărătoare.

Pe baza unei largi consultări a lucrătorilor din marile biblioteci, pe plan central ar trebui stabilit, de către un organism cu largi posibilități editoriale (cum ar fi, de exemplu, Biblioteca Centrală de Stat), un plan coordonator care să cuprindă tematica și tipurile de bibliografii de recomandare care urmează a fi întocmite pe o perioadă mai mare de timp. Aceasta nu exclude dreptul fiecărei biblioteci de a întocmai, după necesități, oricîte bibliografii de recomandare „efemere” sînt necesare la un moment dat.

Am încercat să aducem în discuție cîteva probleme legate de bibliografia de recomandare. Credem însă că metodologia, planificarea, stabilirea criteriilor de alegere a temelor ca și modalitățile lor de valorificare sînt subiecte cărora ar trebui să li se consacre o analiză mai de profunzime în cadrul unui seminar sau chiar al unei conferințe la nivel republican, creîndu-se astfel premisele fundamentale ale unei noi perioade în activitatea de întocmire a bibliografiei de recomandare.

Liviu MOSCOVICI

Bibliografia locală în activitatea de informare la Biblioteca municipală din Galați

Complexitatea și diversitatea crescîndă a problemelor pe care le ridică dezvoltarea actuală a județelor, în sensul utilizării cit mai judicioase a resurselor fiecărei localități, cu luarea în considerare în mai mare măsură a specificului local, impun instituțiilor de cultură și, respectiv, bibliotecilor sarcini deosebit de importante. Județul Galați, ca și celelalte unități administrativ-teritoriale similare de pe cuprinsul patriei noastre, dispune de condiții optime de dezvoltare a economiei, de gospodărire rațională a municipiilor, orașelor și a comunelor, de intensificare a vieții culturale. La acestea se adaugă prețioasele tradiții istorice și social-culturale, bogata activitate revoluționară în cadrul mișcării muncitorești și de luptă pentru libertate națională și socială pentru socialism.

O contribuție la valorificarea frumuseților și bogățiilor naturale ale județului Galați, a tradițiilor sale, la popularizarea realizărilor obținute în acest colț al patriei noastre își aduce și Biblioteca „V. A. Urechia”, care, alături de alți factori, sprijină prin activitatea ei procesul de educare multilaterală a oamenilor muncii (și, îndeosebi, a tineretului).

Organele de partid și de stat locale, cercetătorii din diferite domenii de activitate manifestă un interes sporit față de problemele referitoare la județ sau la diferitele localități ale lui. O dovadă elocventă a creșterii acestui interes o constituie activitatea de informare bibliografică a bibliotecii noastre pe anii 1968—1969, cînd, din totalul informațiilor bibliografice scrise și verbale acordate la cerere, aproape 40 la sută au avut ca tematică diferite probleme locale. Cităm pentru exemplificare cîteva titluri ale unor bibliografii de acest fel: *Evoluția teritorială și demografică a orașului Galați,*

Mișcarea muncitorească din portul Galați la sfîrșitul secolului al XIX-lea, Istoricul Șantierului naval Galați, Oameni de seamă ai județului Galați, Aspecte ale mișcării culturale gălățene ș.a.

De asemenea, în ultimul timp a crescut și numărul cererilor bibliografice primite din partea unor biblioteci sau cercetători dinafara județului nostru.

Încadrîndu-ne în contextul vieții social-culturale a județului, ne străduim să răspundem sarcinilor care reies din măsurile adoptate de organele de partid și de stat locale. În mod deosebit, în anul 1969 bibliotecii noastre i-au revenit sarcini importante pentru a sprijini acțiunile cuprinse în *Chemarea* adresată la 9 ianuarie 1969 de către Consiliul popular județean Galați tuturor oamenilor muncii din municipiile, orașele și comunele patriei noastre *).

Printre lucrările propuse și elaborate se numără și bibliografia documentară a județului Galați, necesară colectivelor care se ocupă de întocmirea monografiilor localităților județului nostru. Rolul investigațiilor în fondurile bibliotecii noastre s-a concretizat în întocmirea, pînă acum, a unei prime părți a acestei bibliografii, care a fost deja trimisă în fiecare localitate a județului. A doua parte a lucrării va fi terminată la sfîrșitul acestui an, în luna decembrie urmînd a fi difuzată în județ.

În cadrul aceleiași inițiative se mai înscriu și elaborarea și difuzarea unor bibliografii pe teme legate de obiectivele *Chemării Consiliului popular județean*, și anume: *Sistemizarea și înfrumusețarea municipiului, orașelor și comunelor județului Galați, Deservirea civilizată a oamenilor muncii prin comerțul de stat și cooperatist și Cooperarea meșteșugărească — parte componentă a economiei naționale*. Aceste bibliografii cuprind, în afara materialelor de directivă, centrale și locale, și a unor date privitoare în general la aceste probleme, referințe bibliografice din presa locală cu aspecte concrete din viața județului Galați.

* Vezi: *Bibliotecile în slujba științei, culturii și progresului*. Biblioteca municipală Galați. În: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 3, mar 1969, p. 143—144.

Aceste lucrări se încadrează în acțiunea complexă de realizare a bibliografiei locale, pe care am conceput-o unitar, alcătuită din trei părți, și anume: 1. Bibliografia literaturii privind dezvoltarea vieții social-politice, economice și culturale a județului; 2. Bibliografia publicațiilor (cărți și periodice) apărute pe plan local; 3. Bibliografia personalităților de seamă legate de Galați prin origine sau activitate.

Partea cea mai mare a bibliografiei locale o constituie literatura privitoare la viața economică, social-culturală și la istoria județului nostru. Ea se realizează prin fișierul sistematic, completat la zi cu fișele cărților nou intrate în bibliotecă, care conțin date referitoare la diferitele probleme locale, precum și prin cercetarea și bibliografierea referințelor din publicațiile periodice centrale și locale.

În afară de aceasta, ne-am propus să întocmim bibliografia anuală a județului Galați. Am început cu anul 1968, pentru că este anul constituirii județului și pentru a avea în viitor o bibliografie completă a dezvoltării acestuia sub toate aspectele.

O altă parte componentă a bibliografiei locale este cea referitoare la publicațiile apărute pe teritoriul județului. Scopul acesteia este să reflecte aportul teritoriului respectiv la dezvoltarea culturii și științei românești și totodată să ofere materialele necesare studierii activității editoriale și presei locale.

Cercetările noastre bibliografice efectuate pentru realizarea acestei părți a bibliografiei locale urmăresc ca în cursul anului 1970 să facă posibilă publicarea a două lucrări, și anume: *Bibliografia cărților tipărite pe teritoriul județului Galați* și *Bibliografia periodicelor gălățene*, lăsând loc suficient în anii ce vor urma pentru bibliografia analitică a periodicelor locale. Materialul investigat și bibliografiat până acum ne dă posibilitatea să afirmăm că pe teritoriul județului nostru, și mai ales în orașele Galați și Tecuci, a pulsat o intensă viață culturală.

În ceea ce privește *Bibliografia periodicelor gălățene* (termenul este generic, pentru întreg județul), avem până în pre-

zent semnalate peste 600 de titluri de ziare și reviste apărute în special la Galați și Tecuci. Iată câteva titluri din cele mai vechi ziare gălățene: *Il Danubio (Dunărea)*, apărut între 1846 și 1850; *Jurnalul de Galatz (1849—1858)*; *Mercuriul (1865)*; *Vocea Covurluiului (1871—1891)*; *Poșta (1880—1885)*; *Galați (1882—1891)* ș.a. Dintre revistele gălățene cele mai semnificative sînt: *Revista judiciară, Aurora*, cu caracter politic, comercial și judiciar, și *Curentul nou, Pagini libere, Catedra, Luminășuri, Licăriri, Școala, Orizonturi*, cu caracter cultural, apărute între anii 1891 și 1942, fiecare dintre ele avînd însă o viață destul de scurtă.

Înregistrarea atentă și oglindirea, în bibliografia locală, a literaturii privitoare la personalitățile de seamă gălățene au reprezentat o a treia latură a preocupărilor noastre. Criteriile și metodologia elaborării acestei bibliografii au fost stabilite de noi. Munca noastră a pornit în primul rînd de la niște realități concrete, legate de numărul mereu crescînd al cererilor de bibliografii pentru diferite personalități de seamă care s-au născut sau care au activat în orașul sau în județul nostru.

În alegerea numelor personalităților locale ne-au slujit drept criterii participarea activă la viața social-politică a județului și influențarea într-un anumit grad a dezvoltării științei, învățămîntului și culturii județului sau diferitelor sale localități. În urma cercetărilor efectuate, am ajuns la soluția delimitării sferei cuprinderii personalităților astfel: 1. personalități care s-au născut pe teritoriul actualului județ Galați sau au trăit aici în perioada copilăriei și tinereții, dar n-au scris despre locul natal; 2. personalități care s-au născut și au trăit aici și ale căror opere, prin conținut, sînt legate de județul nostru; 3. personalități a căror activitate este strîns legată de viața județului, dar care nu s-au născut pe acest teritoriu.

Bibliografia personalităților de seamă gălățene am realizat-o mai întîi sub forma fișierului alfabetic, care se completează curent cu noi nume și noi referințe. Dar, ca orice fișier, are inconvenientul că nu poate fi suficient valorificat decît de

cei care frecventează biblioteca. Valorificarea mai deplină a acestui material o vom face prin tipărirea unui volum de biobibliografii ale unor *Personalități de seamă ale județului Galați*, care va apărea în curînd. Această lucrare, de felul unui dicționar, numără în prezent 110 nume de personalități din toate domeniile de activitate, dintre care amintim pe: Iorgu Jordan, Ion Petrovici, Eugen Bădărău, Anghel Saligny (din domeniul științei și al tehnicii), V. A. Urechia, Mihai Pastia, Dimitrie Cuclin, Nicolae Leonard, Constantin Radovici, Fani Tardini, Camil Ressu, Gheorghe Petrașcu (oameni de cultură și de artă), Costache Conachi, Jean Bart, Calistrat Hogaș, H. Papadat-Bengescu, Nina Cassian (scriitori), Costache Negri, Al. I. Cuza (personalități istorice), Paul Bujor, C. Z. Buzdugan (frunțași ai mișcării muncitorești). Lucrarea, este destinată bibliotecarilor și celor care sint interesați de studierea istoriei județului nostru. Bibliografia care urmează părții biografice a fiecărei personalități are desigur caracter selectiv. Ea cuprinde cele mai importante lucrări publicate și cîteva referințe, cele mai autorizate, care caracterizează viața și activitatea personalității respective.

Paralel cu aceasta, se lucrează la elaborarea seriei biobibliografiilor separate ale celor mai importante personalități gălățene. Această serie este deschisă de biobibliografia consacrată folcloristului Tudor Pamfile și va continua ou cele consacrate unor personalități ca: Iorgu Jordan, V. A. Urechia, B. Jordan ș.a.

Ca o contribuție la completarea instrumentelor de bibliografie locală merită să fie considerate și cataloagele colective care prin natura lor fac cunoscute fondurile diferitelor biblioteci, ajută la valorificarea lor mai eficientă, la creșterea indicelui de circulație a publicațiilor din bibliotecile de pe un anumit teritoriu. Aceste instrumente bibliografice s-au impus și mai mult în prezent în practica muncii de informare și de documentare, întrucît înlesnesc accesibilitatea specialiștilor la lucrările solicitate.

În planul bibliografic al bibliotecii noastre, cataloagele colective ocupă un loc

bine definit. Învîgînd greutatea inerente începutului în această muncă destul de dificilă, colectivul nostru bibliografic a reușit să realizeze o colaborare cu principalele biblioteci publice și științifice din oraș și din județ, colaborare care s-a concretizat în elaborarea mai multor cataloage colective. Astfel, au fost elaborate două volume de cataloage colective pentru publicațiile tehnice (primul volum cuprinde publicațiile apărute între 1960 și 1964 și a fost tipărit în 1965, iar al doilea cuprinde publicațiile din perioada 1965—1967 și a apărut în 1968), care se adresează specialiștilor din industrie, apoi *Catalogul colectiv al publicațiilor psiho-pedagogice și didactice* (1949—1969), bibliografie destinată tuturor categoriilor de educatori, și *Catalogul colectiv al publicațiilor medicale* (1949—1969), destinat celor care activează în domeniul sănătății publice.

Am încercat în materialul de față să prezentăm, pe baza experienței noastre, unele probleme ridicate de elaborarea bibliografiei locale. Ele reprezintă rodul căutărilor noastre de ordin teoretic și modalitatea de realizare în practică a dezi-deratelor muncii noastre.

Activitatea noastră bibliografică va fi îndreptată în continuare spre sprijinirea eforturilor depuse de organele locale de partid și de stat sau de diferiți cercetători pentru aprofundarea studiului economiei și naturii, istoriei și culturii județului nostru, urmărind desigur încadrarea problemelor locale în sarcinile generale ale construcției socialiste din întreaga țară.

În ceea ce privește informarea curentă a cititorilor asupra literaturii despre județ, vom folosi mai mult paginile presei locale, care, prin caracterul său operativ și de masă, poate sluji drept unul din mijloacele cele mai importante ale muncii de informare și de propagandă.

De asemenea, se simte nevoia unei mai strînse legături a activității noastre cu organizațiile și instituțiile locale, convinși fiind de eficiența muncii colective în asigurarea studierii multilaterale a problemelor județului nostru.

CONSTANȚA BĂDIC

Biblioteca „V. A. Urechia” din Galați

Elemente ale cărții

ca surse de informare

pentru bibliotecar

Regulile de descriere catalografică și bibliografică prevăd o seamă de elemente care caracterizează cartea în general, ele referindu-se la paternitatea, conținutul, volumul lucrării, momentul apariției ei. Deși nu o dată omisă, *bibliografia cuprinsă în carte figurează printre elementele obligatorii ale descrierii.*

Dar în afară de elementele ei principale — le-am numi chiar organice — care se referă la conținutul lucrării, cartea mai cuprinde în paginile ei și alte informații, care se referă la o temă mai largă, adiacentă. Aceste informații, nespecificate în descrierea catalografică și bibliografică, sînt variate, numeroase, nu o dată imprevizibile și se datoresc atît editurilor, cît și autorilor. Ne-am permite să împărțim aceste elemente în două categorii: cele furnizate de edituri și cele furnizate de autor. Din prima categorie fac parte: 1) *notele de pe copertă sau supracopertă*, care se referă la biografia autorului sau la lucrarea editată; 2) *citatele din diferitele lucrări critice sau din ecourile stîrnite de edițiile anterioare*; 3) *recomandările bibliografice de genul „de același autor”, „au mai apărut”, „vor mai apărea”* etc. Multe edituri practică pe o scară din ce în ce mai largă 4) *adnotarea editurii*, tipărită pe verso paginii de titlu sau pe ultima pagină a cărții.

Fiecare dintre elementele citate poate fi cel puțin un indiciu, un drum deschis pentru investigații, dacă nu chiar o sursă autentică de informare asupra autorului, preocupărilor lui, orientării sale politice, asupra conținutului cărții și al altor cărți în temă.

Cea de-a doua categorie de elemente, *cele datorate autorului*, caracterizate printr-un plus de veridicitate și autenticitate științifică, au — după părerea noastră — o și mai mare importanță în activitatea bibliotecară și de documentare.

Cele mai frecvente dintre aceste elemente sînt: a) *indicii tematici* și b) *indi-*

cii alfabetici de nume, c) *notele de la sfîrșitul cărții sau din subsolul paginii*, d) *bi-bliografia de la sfîrșitul capitolelor sau de la sfîrșitul lucrării*, e) *bibliografia din subsolul paginilor*. În general, bibliografia — de la sfîrșitul capitolelor sau al cărții și cea din subsolul paginii — este cunoscută sub numele de *bibliografie ascunsă*, tocmai pentru faptul că prezența ei nu este menționată pe foaia de titlu și, adeseori, nici în cuprins.

În practica editorială modernă întîlnim un element nou și deosebit de important: *cronologii* ale vieții și activității scriitorilor, inserate în cărți, apărute adeseori sub semnătura prefațatorilor, a traducătorilor sau aparținînd redacției.

În general, informațiile cuprinse în paginile cărților sînt mai frecvent utilizate de către bibliotecari și documentariști. Considerăm însă că elementele din cea de-a doua categorie, adică cele furnizate de autor, sînt în mare măsură ignorate, insuficient apreciate ca surse de informare.

Deși literatura de specialitate constată lipsa unor surse diversificate de informație pentru bibliotecari și documentariști, ea nu se ocupă decît cu totul sporadic și incidental de posibilitățile de suplînire a lor prin sursele pe care le oferă lucrările în temă editate în țară sau în străinătate. Cîteva sugestii pentru bibliotecile publice sînt schițate de N. Buzina, care semnează în nr. 1/1969 al revistei sovietice *Bibliotekar* un articol referitor la posibilitățile de utilizare a aparatului critic al cărților. Desigur că practica muncii bibliotecare și documentare, imperativul găsirii unor informații au determinat pe mulți să folosească aparatul critic (adică tocmai elementele din categoria a doua). Credem însă că ar fi utilă o îndrumare și o recomandare activă a acestei practici sporadice.

Activitatea de informare și de documentare aduce deseori situația de a se rezolva într-un timp scurt probleme ce nu au constituit obiectul unor lucrări bibliografice sau de documentare. În aceste cazuri este nevoie să se recurgă la surse ascunse de informare, constatînd că ele pot răspunde competent la numeroase semne de întrebare.

Astfel, *notele* din subsolul paginii sau de la sfârșitul cărții cuprind informații bibliografice, contribuie la elucidarea unor probleme abia schițate în text, dau lămuriri cu privire la personalitățile amintite în text etc. Ele singure, sau corelate cu *indicii alfabatici* de nume, pot furniza date privitoare la diferiți autori sau personalități.

Referințele bibliografice — care constituie partea cea mai importantă a aparatului critic — se prezintă sub forme variate și multiple, de la listele de publicații folosite (periodice), la bibliografia temei. Oricum, este cert că aceste referiri bibliografice oferă celor interesați surse competente și importante de documentare pe o anumită temă, care stau la baza lucrării ce le citează.

Atunci când bibliografia este concentrată într-o listă plasată fie la finele capitolelor (bibliografia capitolului), fie la finele cărții (bibliografia temei), utilizarea ei nu prezintă dificultăți. Mai ales, în cazul tratatelor, al lucrărilor de sinteză etc. Este evident că avem de-a face cu o bibliografie selectivă tematică, ce poate fi utilizată eventual chiar ca atare. Ea poate fi un ghid competent pentru completarea fondurilor bibliotecilor științifice, pentru întocmirea listelor tematice selective, pentru recomandarea lecturii în temă.

Dar dacă *indicii* și listele bibliografice sînt folosite mai frecvent, *bibliografia din subsolul paginii*, care deseori oferă o mai cuprinzătoare sursă de informare și de documentare, este ignorată. Această bibliografie — cuprinsă în unele cazuri și în note — poate indica: opinii ale oamenilor competenți asupra temei; documente referitoare la temă; lucrări de sinteză cu privire la temă; lucrări ale diferiților autori indigeni și străini cu privire la temă; surse de arhivă din țară și din străinătate; titluri de periodice (de unde se pot afla locul apariției, primul an de apariție, eventuale schimbări de titlu), care conțin materiale în temă; alte lucrări ale aceluiași autor.

Nu pretindem a fi epuizat întrebările la care poate răspunde o bibliografie ascunsă; credem însă că menționarea celor de mai sus reprezintă un stimulent pen-

tru ca această sursă de informare să fie folosită mai eficient în biblioteci, prin consemnarea ei sub forma unei indicații pe fișele de catalog, fie într-un fișier bibliografic al temelor pe care biblioteca le urmărește.

Cum și când poate apela bibliotecarul sau documentaristul la această sursă? Răspunsul ce ni se pare evident este: *oricînd* are o temă pe marginea căreia trebuie să alcătuiască o listă bibliografică — de completare a fondului, de recomandare, o bibliografie cu caracter exhaustiv sau selectiv.

Sînt cazuri cînd biblioteca nu dispune de suficiente lucrări pe o temă solicitată. De pildă, dacă ar fi nevoie de o informare bibliografică privind politica României între cele două războaie mondiale, lucrarea lui I. M. Oprea, *Nicolae Titulescu*, oferă — prin bibliografia din subsolul paginilor — numeroase indicații. Aceeași lucrare poate servi la alcătuirea unei cuprinzătoare liste bibliografice privind viața și activitatea omului politic român. Exemplele pot fi extinse și asupra cărților străine, care oferă o bogată sursă de informare bibliografică și în care de multe ori sînt citate și lucrările românești.

Se poate conclue că bibliografia ascunsă poate furniza informații pentru teme circumscrise problemelor pe care le studiem. În acest sens, o valoare deosebită o au bibliografiile ascunse ale tratatelor, ale lucrărilor de sinteză (cum ar fi, de pildă, *Istoria României*, *Istoria artelor*, *Istoria literaturii române* sau istoriile altor literaturi). Pentru aceasta, este concludent primul volum al *Istoriei literaturii române*, de George Ivașcu, care, în afară de numeroasele referințe bibliografice din subsolul paginilor, are un captiol — *Orientări bibliografice* — ce reprezintă o deosebit de valoroasă sursă de informare.

Desigur că, așa cum există o metodologie stabilită a folosirii cărții în complexitatea ei, cum există o metodologie a folosirii elementelor principale ale cărții în activitatea bibliotecară și de informare, ar fi necesară elaborarea unei metodologii a folosirii corecte a acestor elemente.

Valentina P. POVICI

Unele aspecte ale investigației lecturii tineretului

Este un fapt incontestabil că astăzi tineretului i se oferă mai mult decât oricând multiple posibilități de informare și formare, de educare multilaterală a personalității și de integrare în viața socială. Noile condiții în care se desfășoară un asemenea proces de formare sînt determinate în mare măsură de specificul dezvoltării sociale contemporane. Revoluția tehnico-științifică a generat situații inedite pe care omul le receptează cu ajutorul unor mijloace cu o forță de influențare imediată și rapidă, determinînd și schimbarea orizontului spiritual al individului în general și cu osebire al tînarului. Crescut în această atmosferă informațională, în acest mediu în care contactele cu lumea exterioară sînt atît de numeroase și atît de diverse, tînarul de astăzi are, potențial, o structură intelectuală mult lărgită (mai ales în sensul bogăției de informații). Așa cum sublinia D. Riesman, contemporanii noștri sînt indivizi extradeterminați, pentru care principalul mod de referință și de comparabilitate rămîne lumea dinafară, cu toate relațiile și implicațiile acestor relații în viața individuală și colectivă.¹⁾

Dar factorii care acționează asupra individului nu sînt în exclusivitate cei noi și cei de factură tradițională. Dintre aceștia, lectura deține și astăzi rolul principal în formarea universului spiritual al tinerilor.

Relația lectură-tînar are semnificații deosebite care, spre deosebire de o altă relație, mijloc de comunicare în masă-tînar, de exemplu, nu se dezvoltă imediat. Reacțiile (de orice natură ar fi ele) apărute ca urmare a lecturii unei cărți,

se produc mai încet, dar au un efect mult mai durabil. Este constatată faptul că lectura în genere (și deci și a tineretului) a suferit schimbări și deplasări privind influența ei asupra individului, dar ea și-a păstrat caracteristicile proprii de proces de comunicare și de stimulare a unei activități intelectuale intense și aprofundate.

Dezbaterile teoretice cît și investigațiile concrete în această privință insistă în genere asupra interesului pentru lectură, pentru carte al tineretului. Se urmărește în ce măsură vîrsta tînară este interesată în a se forma folosindu-se de posibilitățile pe care i le oferă lectura. Lucru ce a reușit și în cadrul lucrărilor primului simpozion național ce a avut ca temă *Mijloacele comunicațiilor de masă și educația tineretului*, simpozion organizat de către Centrul de cercetări pentru problemele tineretului și C.C. al U.T.C. în colaborare cu C.S.C.A. și Comitetul pentru radiodifuziune și televiziune — Oficiul de studii și sondaje. La această manifestare științifică, desfășurată în decembrie anul trecut, în cadrul unei secții speciale, intitulată *Rolul cărții și presei în formarea tineretului*, a avut loc un interesant schimb de idei privind lectura tineretului. Au fost prezentate și cercetări concrete de către specialiști din diferite centre ale țării. Fapt extrem de pozitiv care demonstrează existența unei emulații în rîndul unor specialiști de diverse profesii (cadre didactice, cercetători științifici, ziaristi, sociologi, activiști culturali, pasionați cercetători ai vieții și activității tineretului). Este regretabil însă faptul că tocmai din rîndurile bibliotecarilor, care sînt cei mai în măsură să studieze mai îndeaproape problemele legate de lectura tineretului, au fost puțini reprezentanți.

¹⁾ Riesman, D. *La foule solitaire*. Ed. Artand, Paris, 1964 (traducere din limba engleză).

Atît comunicările teoretice cît și cele ce au prezentat rezultatele cercetărilor concrete au reliefat în primul rînd importanța investigării fenomenului de lectură și activizarea acestui proces care, cu toate influențele diverse ce se manifestă astăzi asupra tineretului, rămîne în continuare latura fundamentală a formării tinărului, cheia de boltă a procesului de instruire și educare a tinerei generații, componentă de prim ordin a educației comuniste.

Atît în cadrul simpozionului cît și în alte cercetări s-a arătat că rolul hotărîtor în stimularea interesului pentru lectură îl are gradul de instrucție al individului. Dezvoltarea și stabilitatea gustului pentru carte sînt determinate în cea mai mare măsură de fondul cultural de care dispune tinărul, de deprinderile intelectuale proprii, care se formează într-un cadru organizat și în mod sistematic. De altfel, educarea tineretului pentru lectură face parte din educația umanistă. Considerăm că atît în dezbaterile teoretice cît și în activitățile practice ale factorilor ce se ocupă de formarea tineretului de obicei se neglijează acest aspect.

În tot timpul școlarizării, cartea este de fapt mijlocul fundamental de instruire, de educare, de formare. Problema este dacă școala, care are rolul de a pregăti oameni pentru sarcinile lor de viață, formîndu-le cultura generală, deprinderile de muncă, de integrare într-o colectivitate dată etc., pregătește și cititori, oameni pentru care necesitatea de a recurge la carte devine o deprindere absolută, o parte integrantă a modului lor de existență.

Din toate cercetările de care am luat pînă acum cunoștință rezultă că lectura este determinată în primul rînd de gradul de școlarizare, atît în ceea ce privește conținutul, cît și timpul afectat acestei ocupații. Pentru tineretul școlar lucrul e cu atît mai evident și justificabil, cu cît lectura ține, în bună parte, de obligațiile sale școlare. Ce se întîmplă însă cu tinerii care au părăsit băncile școlii? Se menține interesul lor pentru lectură la același nivel? Statisticile grăiesc că nu. Curba lecturii descrește brusc în această etapă a

vieții. Care sînt explicațiile? Se pot face cu ușurință presupuneri, dar fenomenul ar merita o cercetare atentă, analize profunde, investigații psiho-sociologice complexe.

Nu o dată s-a discutat despre concurența pe care ar face-o lecturii mijloacele moderne de comunicație de masă. O asemenea concurență nu e decît aparentă. Relația între mass-media și lectură nu e unilaterală ci e reciprocă. Mijloacele comunicațiilor de masă influențează lectura mai ales prin trezirea unei anumite curiozități pentru un gen sau altul de carte. În același timp, cartea are virtuți ce pot să direcționeze atitudinile și comportamentul tinerilor față de mass-media. Dezvoltarea aceluși spirit de selecție critică și de receptare activă a conținuturilor mass-media capătă sensuri cu atît mai concrete cu cît tinărul frecventează cu asiduitate cartea, pentru ca aceasta să poată să dea minții imboldul descoperirii și al creației, atribute indispensabile, părți intrinseci ale personalității tinere active. Așadar nu e vorba de un antagonism între cei doi factori cu influență puternică asupra tineretului ci de un raport de complementaritate. S-ar putea spune că obișnuința frecventării mijloacelor de comunicație de masă moderne a determinat într-o anumită măsură și înlăturarea excesului de livresc din comportamentul tinerilor, pentru că tinerii de astăzi sînt cu mult mai realiști, mai ancorați în realitățile vieții cotidiene. La aceasta contribuie, de bună seamă, și cartea modernă, de stringentă actualitate și literatura de informare, mijloace importante de a ține tinărul în contemporaneitate.

Coordonatele principale care au stat pînă în prezent în studiul lecturii sînt: interesul pentru lectură al tinerilor, locul lecturii în timpul liber al tinărului, lectură și mass-media, și în mai mică măsură ce citesc și cum citesc tinerii sau raportul dintre timpul afectat lecturii de loisir și cel dedicat lecturii formative. Lectura este un proces foarte complex și e explicabil că o cercetare poate cu greu cuprinde toate aspectele. Deocamdată toate cercetările cu privire la lectura propriuzisă merg doar spre următoarele pro-

bleme: motivațiile lecturii, genurile literare solicitate (eventual motivele acestor preferințe), volumul lecturii la diferite categorii în raport cu altele, obiceiurile de lectură. Nu se știe însă nimic sau aproape nimic precis (cel mult se fac afirmații pe baza unor presupuneri) despre influența propriu-zisă a lecturii asupra cititorului, despre cum îl îmbogățește din punct de vedere emoțional.

Cele mai multe investigații concrete și chiar unele studii teoretice accentuează asupra interesului pentru lectură. Pentru a cunoaște orizontul spiritual al unui individ, întinderea și profunzimea sa, e necesar să se vadă dacă există interes pentru formarea și îmbogățirea unui asemenea orizont (în care intră fără îndoială și lectura). Însă nu credem că existența interesului configurează lectura unui tânăr. Important mi se pare a fi *procesul de lectură, desfășurarea acestuia pe plan intelectual și pe planul sensibilității, finalitatea și eficiența lecturii asupra individului.*

Există apoi o importantă categorie de tineri care nu citesc. Nu e vorba să se facă neapărat o investigație în rîndul acestora, dar o cercetare mai largă a lecturii tineretului ar trebui să aibă neapărat în vedere și motivațiile neantrenării unor tineri în această ocupație pentru că nu este o vină absolută a tinerilor care nu citesc, ci există niște cauze obiective care trebuie cunoscute dacă dorim soluționarea situației.

Se neglijează de asemenea, nu de puține ori, în cercetările întreprinse ca și în modalitățile de lucru cu tineretul specificul psihic, fiziologic și sociologic al vârstei tinere. De aceea, important nu e din ce punct de vedere e investigată lectura tineretului pentru că, de fapt, ea e obiectul unei cercetări multi și interdisciplinare. Adolescența fiind o perioadă de tranziție către maturitate, dar cu particularitățile ei, nici nu poate fi abordată altfel. Dar paralelismul și lipsa unei tematici unitare duc la neputința de a aplica în practică rezultatele acestor cercetări.

Ar fi poate locul să amintim aici despre inexistența în bibliotecile noastre publice a unor secții pentru tineret sau

măcar a unor spații anume în bibliotecile pentru maturi, cum există tendințe de a se organiza astăzi în mai toate bibliotecile din țările cu o lectură publică dezvoltată. La noi nu există nici măcar preocuparea de a asigura un tratament aparte, diferențiat, cititorilor care au părăsit cadrul secțiilor pentru copii și au pășit pragul bibliotecilor pentru adulți.

Un aspect nu mai puțin important este și cel referitor la *formarea și dezvoltarea la tineri a deprinderilor de lectură a cărții de specialitate*, lectură ce presupune o anumită tehnică de muncă intelectuală, o utilizare maximă și eficientă a cunoștințelor de cultură generală în asimilarea și aprofundarea conținutului cărții de specialitate. Cercetarea științifică a unei asemenea probleme particulare ar aduce elemente noi și chiar unele soluții pentru elaborarea unui sistem general de tehnică a muncii intelectuale. Sistemul nostru de învățămînt nu cuprinde din păcate, decît în cadrul programei unor facultăți umaniste, o disciplină care să dea tinerilor care studiază măcar unele noțiuni de tehnică a muncii intelectuale, atît de necesare azi, indiferent de profesia îmbrățișată. Unele biblioteci universitare obișnuiesc ca la începutul anului universitar să organizeze așa-numitele „zile deschise ale bibliotecii”, în care cititorii sînt introduși în sistemul mijloacelor de informare, sînt inițiați asupra modalităților de utilizare a acestora. Nu ar fi lipsit de interes ca asemenea practici să fie extinse și în bibliotecile școlare și, chiar și în bibliotecile publice. Educația permanentă (teoretic și mai ales practic) ar cîștiga în concretețe și claritate mai ales din punctul de vedere al scopurilor sale. Tînărul, în posesia unor asemenea tehnici, devine în acest fel, dintr-un simplu consumator care nu poate decît să mai adauge unele informații la bagajul său de cunoștințe, o persoană activă, cu largi și multiple posibilități de autoîntinerire a orizontului său spiritual, capabil să-și modeleze personalitatea conform condițiilor și particularităților unui nou mediu cultural.

Constantin SCHIFINET

CONLUCRAREA ÎNTRE UNIVERSITATEA POPULARĂ ȘI BIBLIOTECĂ

Realizări și planuri la Constanța

Radiodifuziunea, cinematograful, presa de toate genurile, bibliotecile, diferitele instituții muzeale, teatrale, muzicale, sau forurile însărcinate expres cu răspindirea cunoștințelor cultural-științifice își interferează în permanență acțiunile educative. Toate acestea, constituite în sisteme de sine stătătoare, cu programe de activitate specifice, au, în ultimă instanță, un scop comun — acel al informării și formării publicului receptor, alcătuit, în totalitatea lor, o adevărată structură educațională. Este de la sine înțeles că reușita acțiunilor fiecărui subsistem în parte este condiționată de a celorlalte și că rezultatul, la un moment dat, este de fapt o rezultantă a tuturor forțelor care acționează din diferite direcții și în diferite sensuri, concomitent. Cu atât mai eficiente vor fi deci acțiunile lor cu cât între diferitele instituții cultural-educative va exista o colaborare ca atare, vor exista planuri comune de acțiune.

Caracterul eterogen al publicului, instabilitatea acestuia, mai exact, mobilitatea sa, fac foarte dificilă studierea relațiilor ce se stabilesc între diferiți „emițători” și „receptori” respectivi, determinarea „ecoului” diferitelor acțiuni. Ele fac obiectul unor largi sondaje de opinii, a unor complexe investigații sociologice, absolut necesare pentru adecvarea și readecvarea emițătorilor în funcție de cerințele subiective și obiective ale publicului.

Cum receptează publicul diferitele acțiuni declarate sau nedeclarate educative? Răspunsul nostru vizează doar niște tendințe generale. Există un public care se modelează, involuntar sau în orice caz fără să aibă conștiința acestui fapt, ca urmare a unor influențe multiple și diverse, pe care nu le poate determina, după cum există un public care recepționează conștient, care manifestă, în consecință,

o atitudine selectivă și de opțiune față de aceste influențe. Pentru această din urmă categorie, influențarea, chiar dirijarea, se pot realiza, în chip paradoxal, cu mult mai multă ușurință.

★

Despre cum lucrează, dar, mai ales, cum conlucrează în municipiul Constanța două dintre cele mai importante instituții care contribuie la educația adulților — biblioteca publică și Universitatea populară, de pe lângă Comisia pentru răspindirea cunoștințelor cultural-științifice, instituții al căror public se caracterizează printr-o anume constanță și la care actele de opțiune sînt mult mai evidente —, am încercat să aflăm cite ceva într-un scurt răgaz care nu ne-a permis însă cercetarea mai „a fond” a problemei.

Pentru început ne-am adresat lui Constantin Dumitru-Zamfir, inspector șef în cadrul Comitetului județean pentru cultură și artă, pentru a afla cum „vede” domnia-sa, cu avantajul viziunii de ansamblu, o asemenea colaborare:

„În cadrul unităților culturale se desfășoară o foarte variată gamă de acțiuni cum sînt: conferințe pe diferite teme, cursuri în cadrul universităților populare, simpozioane, tribune ale opiniilor etc.

Toate acestea își propun, cum este și firesc, să informeze cu problemele cele mai noi în domeniul respectiv o anumită categorie de oameni. Se neglijează însă, de cele mai multe ori, în organizarea și desfășurarea acestora tocmai eficiența lor. Oricît de bine ar fi pregătite, indiferent de competența acelor care concură la prezentarea temelor, problema sau problemele puse în discuție rămîn departe de a fi aprofundate și lămurite prin manifestarea respectivă.

Comitetul județean pentru cultură și artă, analizînd diferitele forme ale propagandei orale, a ajuns la concluzia că

Între diferitele instituții din sistemul așezămintelor culturale nu există o cooperare necesară, care să dea acțiunilor întreprinse o eficiență mai mare. Este și cazul formelor de propagare a cunoștințelor cultural-științifice, care nu au avut în metodologia lor de desfășurare trimiterea diferitelor categorii de audienți spre lectură, spre carte, în vederea aprofundării temelor puse în discuție. În prezentările respective se fac puține referiri la faptul că o anume latură a problemei, care nu poate fi lămurită în timpul limitat al unei conferințe sau dezbateri, își găsește răspunsul într-o anumită lucrare, sau în anumite lucrări. Mă refer aici la o mai atentă conlucrare între propaganda cunoștințelor cultural-științifice și activitatea de informare bibliografică, care ar trebui să se desfășoare unitar, nu în paralel cum se întâmplă în prezent. Ce nimerit ar fi dacă lectorii în diversele expuneri ar avea mai mult în preocupare cartea, ar opera cu ea în timpul prelegerilor. Ar câștiga în acest fel și propaganda cunoștințelor cultural-științifice și informarea bibliografică.

Ne gândim ca, în viitor, să legăm aceste activități, să le dăm o fundamentare științifică din care vor câștiga în primul rând cei pentru care pregătim și susținem aceste acțiuni.

În instruirea acelor ce sînt antrenafi să desfășoare o astfel de muncă ar trebui să insistăm mai mult pe metodică propagandei cărții legate de aprofundarea diferitelor teme, știut fiind faptul că lectura a fost și rămîne forma cea mai sigură și mai eficientă de adîncire a diverselor probleme, de fixare a diferitelor cunoștințe“.

★

Structura organizatorică a Universității populare conștanțene este deosebit de complexă, programul cursurilor fiind mult îmbogățit tematic, față de prospectul inițial, la solicitările publicului interesat. De menționat faptul că pe lângă obișnuitele cursuri de cultură generală, dintre care amintim *Mica enciclopedie*, *Astronomie populară*, *Tainele continentului albastru*, *Pagini din istoria poporului român*, *Mult e dulce și frumoașă*, *Dobrogea, file de istorie*, *Cinematografie*, în programul Uni-

versității au fost incluse numeroase cursuri de strictă specialitate, care se adresează unor persoane manifest interesate de acea latură a educației permanente care este cultura profesională: *Electronică aplicată* (121 de cursanți), *Exploatare portuară*, *Organizarea științifică a producției — Știința conducerii și organizarea judicioasă a muncii* (39 de cursanți), *Indrumare turistică* (în special pentru ghizii O.N.T., 110 cursanți), *Biblioteca economie* (55 cursanți), *Metodologia culturii de masă* (40 cursanți la zi, 150 la f.f.) *Introducere în informatică* (60 cursanți). Dacă trimiterea la carte e foarte utilă în cazul cursurilor de cultură generală, în cazul unor cursuri de specialitate, ca cele enumerate mai sus, ea devine strict necesară. Se realizează sau nu în practică acest deziderat? Pentru a afla răspuns la această întrebare ne-am adresat lui Gheorghe Zanchi, secretar al Comisiei județene pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice.

„Modalitățile orale de transmitere a cunoștințelor, constituie într-un sistem complex, de la radio, tv, presă etc. pînă la formele directe (expuneri, simpozioane, mese rotunde etc.) cu capacitatea de a aborda toate domeniile cunoașterii și de a captă un număr imens de auditori, reușesc să realizeze, perfect, dezideratul informativ. Omul contemporan, beneficiarul constant al acestor modalități, deține un volum de informații despre toate, știe despre toate cîte ceva — dar nu reușește să știe totul sau mai mult despre ceva. Consider că modalitățile orale de transmitere a cunoștințelor sînt de o covîrșitoare importanță și oportunitate, dar, în procesul informativ al omului, constituie o primă treaptă — aceea incipientă, informativă. Ele reușesc să dezvăluie domeniul, să suscite interesul particular pentru domeniul respectiv, abia apoi urmînd actul calitativ și decisiv în asimilarea, aprofundarea și consolidarea cunoștințelor — act realizat prin lectură“.

Însoțirea cursurilor universității populare de recomandări bibliografice orale este o practică mai veche, organizatorii consideră însă că forma orală de recomandare nu este dintre cele mai eficiente.

Pentru cursul *Metodologie a culturii de masă* (la care sînt înscriși după cum am mai arătat pe lângă cei 40 de cursanți din localitate și 150 de directori de cîmine culturale și alți activiști culturali din județ, la o secție „fără frecvență” sau, mai exact spus, „prin corespondență”) se folosește, cu rezultate evidente, bibliografia de recomandare scrisă, anexată prelegerii respective. În concepția organizatorilor s-a precizat necesitatea ca în anul universitar viitor să se extindă la toate cursurile practica difuzării unor bibliografii de recomandare, tipărite într-o formă grafică cit mai atractivă, fie ca pliante, fie ca foi volante, grupate în plicuri speciale pentru fiecare curs. În acest scop se vor extinde relațiile Universității populare cu Biblioteca municipală, la serviciile căreia se făcea pînă acum apel mai mult pentru informarea și documentarea lectorilor.

Între aceste două instituții s-a ajuns deja, chiar dacă nu neapărat formalizat într-un act scris, la un contract cu certe avantaje de ambele părți, despre care am aflat amănunte de la Ion Făităr, directorul bibliotecii. Nelimitîndu-se să răspundă strict la întrebare, domnia-sa ne-a vorbit despre această colaborare într-un context mai larg, referitor la întreaga activitate „pentru public” a bibliotecii, care, deși mai ales în ultimii ani s-a afirmat tot mai mult și cu prestanță ca bibliotecă științifică, nu a pierdut nici un moment din vedere faptul că este și rămîne o bibliotecă de masă: „*Timpul din urmă a confirmat ca bună orientarea colectivului nostru spre abordarea unor forme noi de atragere a unui public tot mai larg spre sălile de lectură și împrumut. (La sala de lectură pentru adulți, cu 96 de locuri, frecvența zilnică este de 200 de cititori). Popularizarea prin presa locală a serviciilor oferite de bibliotecă, ca și a unor achiziții de publicații valoroase și a numeroaselor microfilme realizate după cele mai importante periodice dobrogene, altfel greu de consultat în colecții complete, a făcut ca numărul cititorilor din anumite categorii să crească. La această creștere va contribui, sperăm, și Ghidul bibliotecii, de curînd editat, pe care ne vom îngriji*

să îl difuzăm unui public foarte larg, din rîndurile căruia vor face negreșit parte și cursanții Universității populare, care, chiar dacă nu se numără toți printre cititorii bibliotecii noastre, sînt în orice caz niște cititori virtuali. Fenomenul de creștere a unor categorii de cititori, despre care vorbeam, a determinat, printre altele, punerea la dispoziția tineretului a unei săli de lectură speciale, cu 52 de locuri, care a și început a se arăta neîncăpătoare. (Frecvența zilnică este de 80—90 de cititori). De asemenea, pentru cei care fac muncă de cercetare, s-a amenajat o sală corespunzătoare. De curînd s-a început organizarea unei secții muzicale, iar secția de microfilme a fost dotată cu cel de-al doilea Dokumator. Colaborarea cu Universitatea populară, contractul, ca să-i spunem așa, se înscrie pe linia preocupărilor noastre mai vechi și constante de a veni în întîmpinarea cititorilor interesați cu bibliografii de recomandare sau de a realiza bibliografii la cerere. (Astfel, în anul trecut s-au difuzat, la cerere, 130 de informații bibliografice orale și 17 bibliografii scrise, însumînd între 20 și 2 000 de notițe bibliografice). De menționat faptul că, dacă pînă nu demult predominau solicitările de informații bibliografice pe teme din disciplinele umane, acum cererile din domeniile științei și tehnicii sînt tot mai numeroase. Faptul ne bucură cu atît mai mult cu cît este cunoscut că, în general, din statisticile majorității bibliotecilor publice din țara noastră, de la cele mai mici pînă la cele mai mari, rezultă că circulația cărților din alte domenii decît beletristica este departe de a reflecta interesele multiple și preocupările variate ale omului contemporan. La Biblioteca municipală din Constanța, cifrele statistice pe primele două luni ale anului arată un raport destul de mulțumitor între circulația cărților din domeniul beletristicii (20 185 de volume) și a celor din celelalte domenii (10 155 de volume), dar considerăm că încă mai sînt destule de făcut pentru stimularea lecturii în domeniile tehnico-științifice.

Pentru preîntîmpinarea unor cereri de informare din partea cititorilor, actual-

Școala postliceală de biblioteconomie în primul an de funcționare

Dascăli și învățăcei

15 octombrie 1969.

Dintre cei mulți înscriși pe listele de examen, 60 de tineri — absolvenții primei admiteri în Școala postliceală de biblioteconomie — pășesc, cu emoția inerentă oricărui început, în lumea biblioteconomiei, lume tot atât de necunoscută pentru ei ca și relieful Selenei.

Să le salutăm, cu adincă satisfacție, intrarea în scenă, acordindu-le, de la început, încrederea și speranța noastră. Încredere și speranță pe care vor trebui să le justifice, la capătul celor doi ani de studii, în muncă.

Au trecut 5 ani de când nu mai funcționează Școala tehnică de activiști culturali — școală care a dat promoții deosebit de valoroase timp de peste un deceniu — și golul creat în acest răstimp în pregătirea cadrelor medii de specialitate nu a putut fi acoperit prin calificarea la locul de muncă. Noua formă de învățămînt pe profil s-a născut deci dintr-o pregnantă necesitate de pregătire organizată, sancționată cu o diplomă, a acestor cadre, care își au un rol bine definit în unitățile din toate rețelele existente și fără de care nu poate fi concepută munca practică de bibliotecă.

Dar, pentru a deveni bibliotecari calificați, acești tineri, deocamdată, învață: completarea și organizarea colecțiilor, ca-

talogare și clasificare, bibliografie, munca cu cititorii, istoria cărții, critica edițiilor, o limbă străină.

Vor avea cinstea de a fi prima generație de absolvenți ai Școlii postliceale de biblioteconomie.

Cinste — pentru că sint deschizători de drumuri noi; cinste — pentru că au de învins toate dificultățile unui început de drum. Căci, așa cum subliniază toți cei care au binevoit să răspundă la ancheta noastră — profesori, ca și elevi —, deocamdată școala nu duce lipsă de dificultăți. Elevii nu au încă întregul material didactic necesar; mai există încă lacune în conturarea programelor diferitelor discipline și chiar în fixarea materiilor de predat; nu s-a realizat o sincronizare adecvată a predării teoriei cu efectuarea practicii; nu s-au definitivat încă atribuțiile elevilor în timpul practicii. Dar, încetul cu încetul și de la an la an, așteptările vor dispărea, contururile se vor preciza și primii bibliotecari cu studii postliceale de specialitate se vor prezenta bine pregătiți la locurile de muncă la care au fost repartizați, potrivit contractului încheiat la începutul școlarizării.

Desigur, nu toți cei 60 de elevi vor termina în condiții asemănătoare cursurile. Unii denotă reale aplicații profesionale, vădînd un neastîmpăr intelectual creator

mente, serviciul bibliografic lucrează la întocmirea, pentru uz intern, a unei „Liste a bibliografiilor tipărite și netipărite existente în Biblioteca municipală”. S-au întocmit și surse de informare speciale, adresate unor anume categorii de cititori, cum ar fi Fișierul pe profesii. O gamă largă de bibliografii de recomandare oferă cititorilor tot atât de largi posibilități de alegere.

Încercînd acum să ne referim mai direct la colaborarea noastră cu Comisia pentru răspîndirea cunoștințelor culturale și științifice, în speță cu Universitatea populară, să spicuiem cîteva dintre obiectivele planului nostru de muncă: elaborarea bibliografiei de bază pentru principalele cursuri ale universității, pe care inten-

ționăm să le difuzăm în forme cît mai accesibile și mai atractive; organizarea periodică a unor expoziții de carte, pe teme legate de cursurile Universității populare, nu numai la sediul bibliotecii, cum procedam pînă acum, dar și la cel al Universității; realizarea, cu scop recomandat, a unor diapozitive cu cărți existente în bibliotecă care vor fi proiectate la Universitatea populară, în timpul cursurilor sau înainte de proiecția unor filme ș.a.”

Nu vrem, ca, în concluzie, să comentăm sau să încercăm să desprindem semnificațiile și consecințele unor asemenea acțiuni. Vom reveni însă cu siguranță la anul pentru a consemna roadele acestei colaborări.

Ioana TĂUTU

și muncind cu rivă întru însușirea cunoștințelor predate. Sînt alții care au optat pentru această școală numai pentru că... facultatea nu a optat pentru ei și care, încetul cu încetul, se vor decanta de la sine. Sînt unii tineri care au venit să învețe în această școală o anume meserie — cea de bibliotecar —, pentru care sînt reale afinități, sînt alții cărora le este indiferent ce profesiune învață, cu condiția ca aceasta să le asigure un loc de muncă satisfăcător. Principalul este însă că interesul tuturor pentru materiile predate urmează o curbă ascendentă, pe măsura familiărizării lor cu universul cărții, cu atmosfera de bibliotecă.

Sînt tineri din toate colțurile țării. Perfecțiul simplu al olteanului se îngemănează cu vorba domoală a moldoveanului și cu glasul plin de inflexiuni grave al transilvăneanului. La cîteva luni de la constituirea claselor, ei formează deja un colectiv cu preocupări comune, cu o viață intensă, punctată de „evenimente” specifice numai lor: catalogarea și clasificarea primelor publicații, vizite de documentare în mari biblioteci, începerea practicii în unități de diferite tipuri, primul contact cu instrumentele de informare.

Astăzi, putem spune că viitorul acestor viitoare cadre se conturează mai mult decît îmbucurător: Instrucțiunile H.C.M. nr. 47/1970 cu privire la experimentarea noului sistem de salarizare și majorare a salariilor la unitățile de cultură prevăd: funcția de bibliotecar principal cu studii medii, după aplicarea noului sistem de salarizare, nu va putea fi ocupată decît de absolvenții școlilor postliceale de bibliotecari. Salarizarea lor va fi, de asemenea, în concordanță cu pregătirea de specialitate pe care o posedă. Prin aceeași hotărîre, absolvenții fostei școli tehnice de activiști culturali sînt asimilați cu absolvenții actualei școli postliceale de biblioteconomie.

Să le urăm deci acestor noi discipoli întru biblioteconomie spor la învățătură și să-i urmărim, de-a lungul celor doi ani de studii, cu grija datorată unei forme de calificare care se anunță statornică.

R. B.

Prof. Victoria CURCĂNEANU :

Dezvoltarea și creșterea numărului bibliotecilor în țara noastră impun și înzestrarea lor cu lucrători calificați, avînd o pregătire specială pentru profesia de bibliotecar. Faptul că unii bibliotecari, fără pregătire de specialitate, exercită această profesiune obținînd rezultate remarcabile în activitatea lor, grație excelenței lor înzestrări intelectuale-culturale, energiei, entuziasmului în muncă, studiului individual al problemelor biblioteconomice

și practicii într-o mare bibliotecă, nu înseamnă că nu ar fi necesară o pregătire biblioteconomică specială.

Școala postliceală de bibliotecari, pe care Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a înființat-o în acest an în București, prin programul de studii al celor doi ani de cursuri, își propune să fie cît mai aproape de atingerea modelului de pregătire de specialitate mai sus-amintit. Ea tinde să asigure promoții de bibliotecari calificați pentru bibliotecile publice orașenești și comunale.

Cursul de catalogare pe care-l predau își propune să obișnuiască pe cursanții cu identificarea și descrierea publicațiilor, precum și cu organizarea cataloagelor de bibliotecă. Sper că, în decursul celor doi ani de curs, elementele de bază, principiile generale ale acestei discipline biblioteconomice vor fi însușite de cursanți.

Dar cei mai înzestrați dintre cursanți vor fi, desigur, dotorii să capete cunoștințe mai înalte în toate ramurile bibliologice, pentru a deveni ei înșiși cercetători și promotori ai dezvoltării în această ramură științifică. Organizarea, în continuare, a unei alte trepte de învățămînt bibliologic, treapta superioară, va satisface atît nevoia de perfecționare și specializare în bibliologie, cît și necesitatea imperioasă de a deschide perspective largi de promovare în această profesiune, fără de care o fixare a cadrelor în toate categoriile de biblioteci nu va fi posibilă.

Prof. Florica DUMITRESCU :

Prin acordarea unui timp mai îndelungat practicii pe care elevii o efectuează în cursul școlarizării, se realizează un deziderat recunoscut de foarte multă vreme: pînă în prezent, nici o formă de învățămînt biblioteconomic organizat la noi nu a ținut seamă de necesitatea înbinării teoriei cu practica în biblioteci.

Din acest motiv, promoțiile de elevi sau de absolvenți ai facultăților cu profil bibliologic aveau nevoie de o perioadă destul de lungă de acomodare, de ucenicie în munca de bibliotecă.

Se urmărește ca actuala generație de elevi ai Școlii postliceale de biblioteconomie să fie introdusă direct în munca concretă de bibliotecă, fără acea perioadă de „aclimatizare” prelungită.

Pentru ca acest deziderat să se transforme în realitate, este necesar ca, în primul rînd, programul săptămînal de două zile de practică să fie în mod riguros organizat.

Este de dorit o mai strînsă colaborare între profesorii care predau diferitele obiecte de învățămînt bibliologic și profesorii care conduc instruirea practică, nu

numai la începutul anului școlar și al trimestrului, ci și în tot timpul școlării.

Ar fi necesară o planificare anuală, mai generală, și una trimestrială, foarte amănunțită, a programului de practică, la a cărei elaborare să participe activ toți profesorii; la fel de utile ar fi sugestiile și părerile unor persoane cu o veche și valoroasă experiență în munca de bibliotecă.

Programul de practică este, în prezent, acordat la necesitățile obiectelor de învățămînt teoretic; îi lipsește însă o corelare în timp. Spațiul acordat fiecărei discipline bibliologice în parte, în cadrul lucrărilor practice, nu este stabilit în mod precis, tot din cauza unei colaborări insuficient de strînse între profesori.

Pînă acum, programul de practică a avut în vedere, într-o măsură mai mare, lucrul cu cartea în cadrul școlii (descrierea și clasificarea publicațiilor) și, într-o măsură mai mică, lucrul efectiv în bibliotecă. Motivarea acestei maniere de lucru a fost următoarea: elevii, fiind la începutul școlarizării, nu aveau cum să cunoască în profunzime munca de bibliotecă pentru a fi lăsați să lucreze „pe cont propriu”; era necesar ca ei să capete unele deprinderi și un oarecare ritm de lucru. O simplă staționare a elevilor în bibliotecă nu le-ar fi fost de mare folos, neexistînd o participare activă din partea lor.

De aceea, activitatea practică a fost axată mai mult pe prelucrarea unor publicații procurate de la Fondul de stat al cărții.

Sînt de părere că este timpul ca elevii noștri să efectueze practica în cîteva biblioteci din aceeași rețea, cu un fond de publicații asemănător ca structură și mărime, cu instrumente de informare (cataloge alfabetice, sistematice) bine puse la punct, pentru ca ei să cunoască un model, după care să-și orienteze viitoarea activitate profesională.

În anumite perioade, care să se succedă în conformitate cu programa învățămîntului teoretic, ar fi necesară o instruire practică în cadrul școlii, pentru ca elevii să capete deprinderile cerute de noile cunoștințe teoretice acumulate între timp. După ce aceste deprinderi au fost create, practica în bibliotecă și-ar putea continua cursul. Un exemplu concret: după ce au fost predate la cursul de catalogare regulile de descriere a publicațiilor de artă, elevii să întrerupă activitatea practică din bibliotecă, prelucrînd în cadrul școlii numeroase asemenea lucrări de artă. În acest fel, munca practică a elevilor în bibliotecă va decurge într-un mod cît mai apropiat de normal, evitîndu-se greșelile comise din necunoaștere sau lipsă de experiență.

În concluzie, programul de practică ar trebui privit sub două aspecte: unul *didactic*, vizînd cîpătarea unor obișnuințe cu tehnica de bibliotecă și cu un ritm de lucru normal; și celălalt aspect, privind *munca nemijlocită* în bibliotecă.

Revenind la ideea colaborării între profesorii disciplinelor teoretice și cei care conduc practica, ar mai fi de semnalat un fapt.

Profesorii de la obiectele teoretice ar trebui să manifeste, alături de preocuparea privind predarea cursurilor, mai mult interes organizatoric pentru această școală nou înființată; ar trebui, de asemenea, să indice materialele de referință și de informare bibliologică, bibliografică și de cultură generală cu care trebuie înzestrată școala.

Prof. Costache OLĂREANU :

Cursul de bibliografie cuprinde în anul I *bibliografia generală* (acțiuni introductive, forme și genuri de bibliografie, istoric, metode), iar în anul II, *bibliografia pe ramuri*, axată mai ales pe domeniile cele mai solicitate în activitatea bibliotecară de masă: social-politic, tehnic, științific, literar-artistic.

Desigur, după un trimestru și jumătate este încă prea devreme pentru a pronostica rezultatele posibile ale acestui curs. Cu toate acestea, unele constatări ar putea fi luate în considerare pentru eventuale îmbunătățiri.

Lipsa unui fond de lucrări de informare la clasă se face simțită prin faptul că elevii nu au posibilitatea de a folosi, sub îndrumarea profesorului, cîteva din tipurile cele mai uzitate de instrumente bibliografice, neexistînd nici posibilitatea efectuării unor lucrări chiar în clasă. Orele speciale afectate instruirii practice, dar la care profesorul nu participă, nu pot suplini această carență.

De asemenea, cred că introducerea unui capitol special privind problemele documentării se impune de la sine. Elevii ar avea astfel posibilitatea să cunoască cîteva noțiuni — așa zice obligatorii —, să-și extindă preocupările spre domenii care se învecinează cu bibliografia, iar în multe cazuri o și influențeze în mod direct.

Personal, consider desfășurarea de pînă acum a cursului de bibliografie ca satisfăcătoare, iar interesul elevilor pentru el, constant.

Un ajutor real în pregătirea lor ar constitui o editare de cursuri la materiile de specialitate, inclusiv la bibliografie, și cred că, în această privință, C.S.C.A., de care aparține școala, ar putea întreprinde măsurile corespunzătoare.

Concluziile pe care le vom trage la sfîrșitul primului an de studii vor determina, desigur, unele schimbări ale structurii pro-

gramei și ale metodelor de predare și de instruire practică.

Minerva POJOGA :

elevă anul I A al Școlii postliceale de biblioteconomie

După terminarea liceului, neavînd posibilitatea să intru în acel an la facultate și fiind vacant postul de bibliotecar din comuna natală, m-am gîndit că nu mi-ar displace de loc această muncă. M-am angajat ca bibliotecară în toamna anului 1966, mîncînd neîntrerupt o perioadă de trei ani. La început, nu mă gîndeam să mă dedic acestei meserii; visul meu, ca și al părinților mei, era să urmez cursurile unei facultăți și să devin profesoară.

Începutul a fost greu — activînd într-o bibliotecă comunală, trebuia să răspund cerințelor unor categorii foarte variate de cititori. M-am obișnuit însă destul de repede cu această muncă, care mi-a adus apoi satisfacții depline.

Majoritatea cititorilor mei era formată din copii, de care m-am atașat în mod deosebit. Pentru a le trezi interesul față de lectură și pentru a-i atrage la bibliotecă, organizam cu ei dimineața de basm sau de poezie, diferite concursuri pentru cel mai bun recitator, cel mai bun povestitor. Alături de ei, mă simțeam din nou copil, trăind cu aceeași intensitate ca și în lumea fantasticului. Au fost unele din cele mai fericite clipe din viața mea și sper că le voi mai retrăi.

Și satisfacțiile vor fi cu atît mai mari, cu cît voi fi în stare să rezolv înai bine situații din ce în ce mai complexe.

Aș dori, totuși, ca în viitor, după încadrarea în bibliotecă, să pot urma cursurile unei facultăți de specialitate.

Pe cînd înființarea unei secții fără frecvență pe lingă o facultate de biblioteconomie ?

Teodor RUS :

elev anul I B al Școlii postliceale de biblioteconomie

Înainte de a da examen la această școală, am fost bibliotecar la o bibliotecă comunală, din județul Sălaj. Și mi-a plăcut această meserie; ea te introduce în toate domeniile de cunoștințe, te face să cunoști activitatea oamenilor de prețutîndeni. Ea cere însă și o temeinică pregătire profesională, ca și o bună organizare a întregii activități cu cartea, fără de care nu poate fi posibilă obținerea unor rezultate satisfăcătoare de către cel care și-a propus să-și închine acestei munci toate eforturile.

Acest lucru m-a determinat pe mine să urmez Școala de biblioteconomie; în această școală, cu ajutorul profesorilor, voi pătrunde, treptat, în toate tainele meseriei,

îmi voi însuși tehnica de bibliotecă, îmi voi îmbogăți organizat cunoștințele de cultură generală și voi învăța să devin un bun sfătuitor al cititorilor în ale lecturii și un apropiat prieten al cărților.

Am certitudinea că, la terminarea acestei școli, activitatea pe care o voi desfășura în continuarea în bibliotecă la care voi fi repartizat va reflecta cunoștințele acumulate în decursul celor doi ani de studii. Și cu atît mai mare va fi bucuria mea cînd voi vedea că cititorii, care la început nu știau ce înseamnă o bibliotecă, datorită îndrumării noastre, a bibliotecarilor, devin prieteni buni ai cărților, frecventatori asidui ai instituției în care eu, ca om, îmi voi găsi, sînt sigur, o deplină realizare.

Nicolae DOGARU :

elev anul I A al Școlii postliceale de biblioteconomie

Am venit la această școală în primul rînd pentru a obține o calificare într-o profesie bine definită; existența unei diplome îți conferă în viață siguranța pe care nici o altă calificare la locul de muncă nu ți-o poate oferi.

Am venit la această școală atras și de posibilitatea de a-mi satisface, în viitoarea mea profesiune, setea de a cunoaște cît mai multe cărți, cît mai mulți oameni.

Profesia de bibliotecar te obligă să fi tu însuși, în primul rînd, un aprofundat cercetător al cărților; lucrînd într-o bibliotecă, cunoști mai bine omul, psihologia lui, felul lui de viață, preocupările lui, idealurile la care aspiră, ceea ce mi se pare deosebit de pasionant.

Îmi plac mult obiectele de curs și vreau să mi le însușesc temeinic, pentru a putea face față sarcinilor care îmi vor reveni în bibliotecă la care voi fi repartizat să lucrez.

Acum, la 6 luni de la începerea cursurilor școlii, îmi dau seama cu certitudine că n-am greșit cînd mi-am îndreptat eforturile pe această cale. Sînt convins că această profesie este cea mai bună pentru mine, deoarece se potrivește cu temperamentul meu, cu preocupările pe care le am și pentru că îmi deschide perspective serioase pentru viitor.

Desigur, aceasta depinde în primul rînd de mine. Dar atunci cînd o profesie te pasionează, este imposibil să nu o practici cu plăcere și să nu dai maximum de randament, făcîndu-ți din ea cel mai bun prieten.

Sintemia TAMAȘ :

elevă anul I B al Școlii postliceale de biblioteconomie

A lucra cu cartea a fost idealul meu. Am trăit oarecum în universul ei și m-a atras mult munca de bibliotecă. Am auzit

de înființarea acestui curs postliceal de biblioteconomie și m-am hotărât să-l urmez. Din acel moment, dorința mea de a cunoaște cât mai multe a devenit, cu fiecare zi, tot mai puternică.

Contactul cu disciplinele pe care le avem de studiat în cei doi ani de învățământ m-a ajutat să înțeleg mai bine că bibliotecarul nu este un simplu distribuitor sau gestionar de carte, ci trebuie să devină un intelectual cu o temeinică pregătire în domeniul muncii cu cartea și în activitatea cu cititorii.

Obiectele de specialitate ne descoperă, rînd pe rînd, toate laturile profesiei pentru care ne pregătăm și satisfacția noastră nu este mică. Noi, elevii, avem numai cuvinte frumoase despre interesul arătat de profesorii noștri pentru calitatea pregătirii noastre profesionale.

Nădejdea de a deveni bibliotecari buni, oameni care stăpinesc meseria aleasă, așa cum viitorii noștri colegi, din unitățile în care vom fi repartizați, se așteaptă să fim, ne va fi călăuză în anii de studiu.

Maria POPESCU :

elevă anul I A al Școlii postliceale de biblioteconomie, secretară a organizației U.T.C. din clasă

De ce am venit la această școală ? Este greu de răspuns. Dacă mă gîndesc bine, nu găsesc alt motiv decît acela de a putea face ceva util în viață, care să fie săvîrșit ca rezultat al unei munci calificate.

De ce această muncă a trebuit să fie cea specifică profesiei de bibliotecar — nu știu încă. Poate pentru că astfel am renunțat — cel puțin pentru o perioadă mai mare de timp — la intențiile pe care le-am avut ca „realistă” a liceului, intenții pe care, se înțelege, nu le-am putut transforma în realitate. Poate pentru faptul că a fi bibliotecar înseamnă să fii mereu între cărți, între oameni, între fapte și fenomene, între trecut, prezent și viitor !

Principalul, de fapt, mi se pare a fi condiția ca domeniul în care ne pregătăm să ne placă, să ne satisfacă.

Din păcate, cred că e prea devreme să dau un răspuns afirmativ. Aprecierile tovarășilor profesori exprimate în calificativele pe care mi le dau, mă prezintă ca pe un om care s-a apucat, în mod serios, de un lucru, dar, sinceră să fiu, pînă în prezent notele obținute reflectă mai mult dorința mea de a dovedi celor din jur că nu-mi pierd timpul aici, iar mie îmi confirmă că sînt aptă să-mi apropriu o meserie despre ale cărei taine n-am știut înainte absolut nimic. Pînă acum, mi-am însușit doar ABC-ul viitoarei profesii. Sper că, în timpul care a mai rămas, pe lângă faptul că ne vom îmbogăți cunoștințele, ne vom edifica asupra adevăratei profesii de

bibliotecar, vom putea să ne dăm seama în ce domeniu al acestei profesii sîntem mai utili. Cred că nu este de loc rău dacă, la absolvirea școlii, ni se va spune că unii sîntem mai potriviți pentru clasificarea și catalogarea publicațiilor, în timp ce alții pentru activitatea cu cititorii. Dar... să lăsăm pe marele făuritor — TIMPUL — să-și spună cuvîntul. Acum, un lucru este cert, au început să-mi placă obiectele de specialitate și faptul că-mi plac, cred că e de bun augur pentru ceea ce mi-am propus să fac.

Dorința de a urma o facultate însă în continuarea școlii, pentru aprofundarea cunoștințelor și pentru specializarea în meseria aleasă, nu trebuie să ne părăsească. Școala postliceală este un început de inițiere, care trebuie continuat prin posibilitatea pe care trebuie să ni se ofere de a ne califica în grad superior în meseria aleasă.

Cei peste 60 de elevi ai școlii formează astăzi, la 6 luni de la începerea cursurilor, un colectiv sudat, cu preocupări comune, cu o viață școlară intensă. Prietenii sudate în timpul anilor de învățătură, amintirile comune, emoțiile trăite împreună, în sfîrșit meseria și viitoarele preocupări de autoinstruire continuă ne vor lega pentru toată viața. Ori în ce loc vom munci, ne vom aduce aminte că, în diferite biblioteci din țară, activează colegi de-ai noștri, la care putem apela pentru consultări, schimburi de experiență, întrajutorare reciprocă.

Vrem astfel ca prezența primei promoții de bibliotecari cu pregătire postliceală de specialitate să se facă simțită în comunitatea bibliotecară din țara noastră, ca un factor pozitiv, inoitor.

Ion Al. POPESCU :

elev anul I B al Școlii postliceale de biblioteconomie

Am ales această școală pentru a obține o calificare într-o profesiune și pentru a menține contactul cu cele două mari pasiuni ale mele : literatura și istoria.

În privința procesului de învățământ, cred că programa ar trebui să cuprindă și studiul literaturii, pe lângă disciplinele de strictă specialitate. Referitor la acestea, trebuie să spun că întîmpinăm multe greutăți, deoarece nu avem manualele adecvate profilului școlii și sîntem nevoiți să învățăm, la majoritatea disciplinelor, doar după notițe. Cred, de asemenea, că un contact mai strîns și mai organizat cu munca practică de bibliotecă ne-ar ajuta să înțelegem mai bine noțiunile teoretice predate la cursuri.

Mediul de cazare nu este tocmai cel mai propice pentru noi. Faptul că școala noastră este încadrată într-un grup școlar — Grupul școlar poligrafic „Gh. Marines-

cu" —, din care fac parte mai multe școli profesionale și de ucenici având cu totul alt profil, nu contribuie de loc la crearea ambianței necesare învățaturii.

Desigur, sîntem prima promoție de elevi care va absolvi aceste cursuri și inerențele greutăți datorate oricărui început de drum vor fi rezolvate pe parcurs. Mă refer în special la crearea unor condiții materiale similare celor existente în alte școli postliceale, la formarea unei biblioteci de specialitate și a unui fond de prelucrare, la reglementarea relațiilor dintre conducerea bibliotecilor în care facem practica și conducerea cursurilor etc.

Am fost bucuroși, la fel ca și ceilalți colegi ai mei, cînd ni s-a făcut cunoscut noul sistem de salarizare, care creează premisele unei bune desfășurări a viitoare noastre munci.

... ȘI UN MICRO-AUTO-INTERVIU

Red.: Ca profesor, ce calități ai dori să găsești la elevi?

Prof.: Inteligență. Și au. Interes pentru meseria aleasă. Cu unele excepții, există. Gîndire logică. Aceasta este sarcina profesorilor să le-o formeze. Cunoștințe de cultură generală. Liceul nu i-a prea răsfățat cu asemenea delicatături, dar își dau toată osteneala să acopere lacunele existente.

Red.: În privința programei școlare, crezi că este loc pentru mai bine?

Prof.: Pentru mult, mult mai bine. Nu se poate concepe o școală de bibliotecari fără un curs de literatură universală și fără un curs de literatură pentru copii. Nu se poate concepe o școală de bibliotecari fără materialele didactice absolut indispensabile — un fond de cărți spre prelucrare, fișe pentru organizarea cataloagelor, surse primare de informare, presă de specialitate, manuale adecvate, tabele de clasificare zecimală...

Red.: Oprește-te, nu cere imposibilul și nu încerca să reamintești (a cita oară?!...) programul de perspectivă al biblioteconomiei românești! Oare vrei ca această școală, înființată abia de cîteva luni, să rezolve probleme care se înscriu pe lista datoriei mișcării bibliotecare din țara noastră de ani de zile? Și apoi, după cîte știi, C.S.C.A. depune diligențe pe lângă profesorii care predau materiile de specialitate să-și litografieze cursurile.

Prof.: Dar oare nouă nu ni se cere imposibilul cînd trebuie să formăm elevilor deprinderile unei meserii pentru care nu există materialul didactic elementar? Ex nihilo — nihil. Și lasă-mă, te rog, să-mi formulez revendicările. Cred că, într-o programă școlară cu profil bibliotecono-

mic, trebuie să se reflecte și aspectele nemijlocit practice ale muncii de bibliotecă; nu este o utopie, ci un imperativ al bibliotecii moderne, ca elevii să învețe dactilografia, pentru a-și putea redacta direct la mașină fișele de catalog, pentru a-și multiplica mai ușor materialele de propagandă a cărții. De asemenea, un curs de caligrafie, de estetică a materialelor de propagandă a cărții, noțiuni de amenajare a interiorului bibliotecii, de decorare interioară se înscriu tot pe linia necesităților imediate. Dacă am organizat o școală în anii 1969—1970, atunci trebuie să o acordăm cu cerințele cele mai moderne, cele mai exigente ale biblioteconomiei contemporane. Altfel, vom scoate de pe băncile școlii — unicei școli de specialitate existentă astăzi! — niște „tineri bibliotecari“ crescuți ca pe vremea bunicii noastre întru biblioteconomie, cînd bibliotecile publice nu erau... publice și cînd accesul la carte forma apanajul unui anumit grup de oameni.

Red.: După cîte înțeleg, ceri ajutor. De la cine?

Prof.: În primul rînd, de la conducerea grupului școlar, pentru a acorda acestor primii ucenici-vrăjitori din lumea cărții o atenție specială. Este primul an de funcționare a școlii și ea trebuie dotată, treptat, cu tot ceea ce îi este necesar. La mulți ani distanță de dizolvarea unei școli cu profil asemănător, este natural ca întreg fondul de publicații destinat procesului de învățămînt să fie reconstituit. În al doilea rînd, cer ajutor de la conducerea bibliotecilor în care elevii fac practică. Să le dea un sprijin mai substanțial și să le creeze condiții propice, cît mai aproape de procesul normal, pentru desfășurarea practicii. În al treilea rînd, de la întreg corpul profesional. Să coreleze mai adînc programul teoretic cu practica, să formeze o zonă de informare densă în jurul acestor elevi care, înainte de a se decide să devină bibliotecari, nu au fost, în multe cazuri, nici cititori ai unei biblioteci.

Red.: Crezi în viitorul acestei școli?

Prof.: Cu tărie, da! Mai mult decît în oricare altă formă de învățămînt de specialitate, cu frecvență. Dar ciclul trebuie continuat, prin reorganizarea învățămîntului bibliologic superior, cursuri de zi și mai ales fără frecvență, pentru calificarea bibliotecarilor aflați deja în activitate. Este o datorie care nu trebuie uitată în viitorul plan de învățămînt bibliologic. Altfel, inteligențe și pasiuni întilnite atît pe băncile acestei școli cît și în biblioteci, la locul de muncă, vor migra către alte domenii de afirmare, de realizare.

Grupaj realizat de
ANTOANETA CORVĂTESCU-TOFAN

Amenajarea unei biblioteci comunale în stil popular

Amenajarea interioară a unei biblioteci comunale comportă în general rezolvarea a două probleme: una de ordin funcțional și una de ordin material — cea a mobilierului propriu-zis.

Dotarea cu mobilier se poate face în mod obișnuit prin comandarea pieselor, la întreprinderile sau cooperativele producătoare, ținând seama de albumul de mobilier tip, publicat de Direcția bibliotecilor din C.S.C.A. *)

În afara acestei căi, în regiunile cu prezență puternică în arta populară, în special în ceea ce privește prelucrarea artistică a lemnului, și unde există deci și o mină de lucru locală valoroasă, iar materia primă se găsește relativ ușor, dotarea cu mobilier poate căpăta o rezolvare specifică, în așa fel încât plastica de interior să continue armoniile populare, adâncite de veacuri.

Ar fi posibil astfel ca, într-o instituție relativ nouă în viața satului nostru, să se continue tradiția artistică populară greutăată pe funcțiuni moderne, evitând șablonul, acolo unde acesta ar merita să fie evitat.

Aceste premise au stat la baza proiectului de amenajare a bibliotecii publice din comuna Mușătești, județul Argeș.

Satul Mușătești, aflat pe valea Vilsanului, la nord de Pitești, este unul dintre satele argeșene de sub munte ale cărui origini se confundă cu întemeierea Țării Românești.

Acest lucru explică puternicele și vechile tradiții cultural-artistice, transmise din generație în generație, până în zilele noastre. Este deajuns să amintim înființarea, în anul 1875, a bibliotecii comunale — se pare una dintre primele de acest fel din țară. Distrusă de armatele inamice în timpul primului război mondial, biblioteca este refăcută și, cu sprijinul Asociației ASTRA, al Academiei Române și al altor instituții de cultură, ajunge ca, la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, să aibă o capacitate de 5 000 de volume, așezate în rafturi după clasificarea zecimală, cu evidența împrumuturilor, catalog etc.

*) Vezi, în acest sens, și articolul publicat de arh. Vasile Rado în *Revista bibliotecilor* nr. 2/1969, ca și seria de proiecte publicate de revista noastră în anii 1967—1969.

Între anii 1954 și 1956 se edifică localul căminului cultural „C. Dobrogeanu-Argeș”, după numele învățătorului care, între anii 1875 și 1903, a condus destinele culturale și artistice ale Mușăteștilor. În această nouă clădire s-a mutat și biblioteca veche a satului.

Zona etnografică de care aparține comuna Mușătești reprezintă un puternic filon artistic de autentică tradiție, păstrat în frumoasele cusături sau costume populare, ori în sculptura în lemn din stilpii pridvoarelor și din porțile cioplite (precum cea realizată pentru școala generală din centrul de comună). De asemenea, arhitectura populară duce la forme superioare plastice — tipul de locuință de deal din Muntenia.

Aceste tradiții artistice, precum și posibilitățile de realizare cu materiale și eforturi locale au stat la baza propunerilor de amenajare interioară a bibliotecii comunale.

Actualmente, biblioteca ocupă în cadrul căminului cultural un spațiu restrâns de două camere, una de 31 mp și alta de 12,50 mp (deci în total cca. 43 mp), situat la parter, având acces atât din holul secundar al clădirii, cât și direct din exterior.

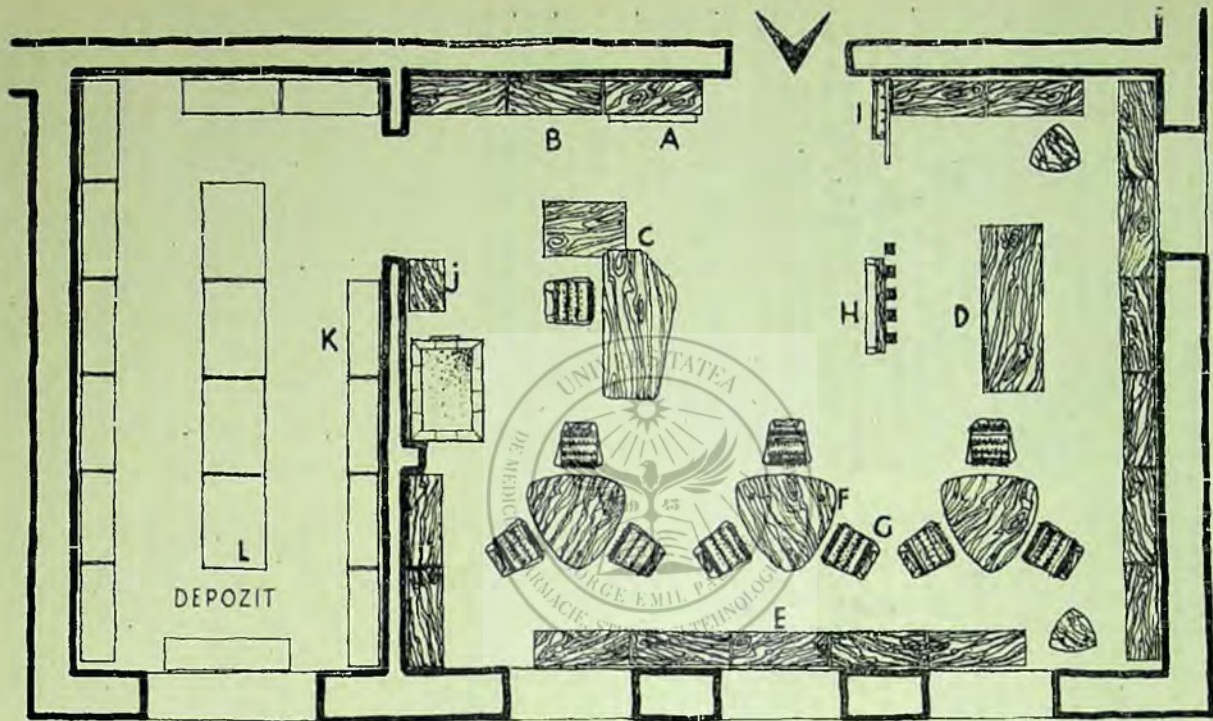
Problema amenajării acestor două încăperi, astfel încât biblioteca să poată funcționa la nivelul cerut de tehnica contemporană, a trebuit să țină seama nu numai de coordonatele plastice determinate — cum am arătat, de tradițiile artistice și de posibilitățile de materializare locală —, ci și de cele spațiale.

Biblioteca actuală numără 7 000 de volume la sediul de centru și 6 500 de volume în cele trei filiale și a realizat, în anul 1969, un număr de 1 325 de cititori înscriși.

Suprafața destinată bibliotecii fiind foarte mică în raport cu necesitățile și cu normele utilizate, a cerut o judicioasă împărțire a zonelor și o amplasare strânsă a pieselor de mobilier.

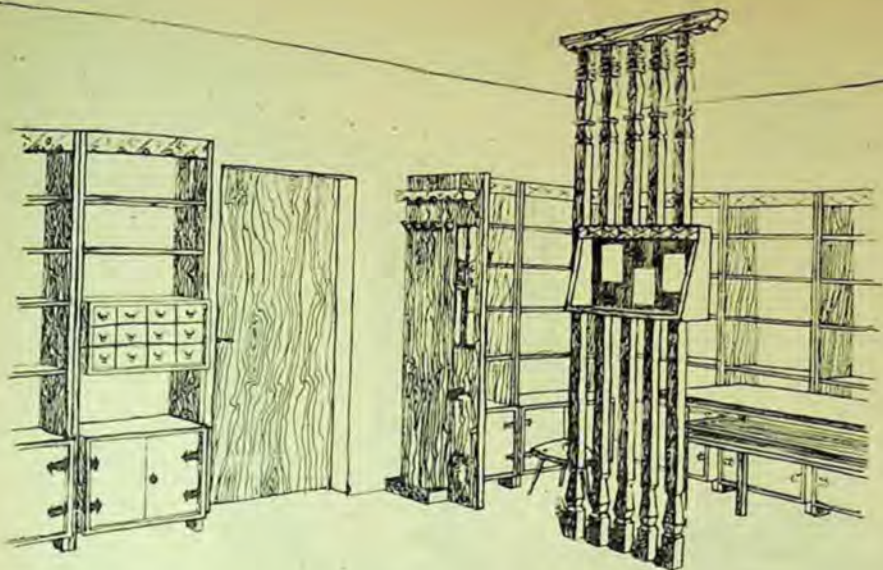
S-a considerat, în acest sens, că păstrarea unei singure intrări (prin închiderea celei directe din pridvor) va oferi un spațiu în plus, ușurând circulația, ca și posibilitatea de supraveghere.

În fluxul firesc al bibliotecii, în stînga ușii care asigură accesul din hol, s-a

A	RAFT - CATALOG	G	SCAUN LECTURĂ
B	RAFT	H	PANOU NOUȚĂȚI
C	BIROU BIBLIOTECAR	I	CUIER
D	MASA PERIODICE	J	LADĂ COMBUSTIBIL
E	RAFT CĂRȚI COPII	K	RAFT SIMPLU DEPOZIT
F	MASA LECTURĂ	L	RAFT DUBLU DEPOZIT

0 0,5 1 2

prevăzut un cuier format dintr-o placă de lemn cu cîrlige-cep de lemn, la care decorul este obținut de o furcă sculptată, plăsată într-un gol al plăcii, și de un cauc sculptat pentru umbrele.

În partea dreaptă a ușii se află catalogul, sub forma unui dulăpior cu casete, închis într-un modul obișnuit de raft. Fiecare casetă are rama pentru etichetă și inelul de tras executate din tablă bătută, respectiv din fier forjat.

În imediata apropiere a intrării este panoul de noutăți. Acesta continuă ideea exprimată în cuier, în sensul că panoul propriu-zis, lucrat în motive săpate, este montat pe stilpi sculptați ce reiau motivul cunoscut al stilpilor de pridvor.

Fondul panoului este gândit a fi o scoarță cu motive mărunte, pe care urmează a fi prinse noutățile editoriale.

În continuarea fluxului de la catalog, se trece în zona de înregistrare și control. Bibliotecarul posedă aici un birou cu multiple funcțiuni (lucrul curent, primirile-eliberările de cărți, fișele de cititori), care se află în imediata apropiere a depozitului de cărți, amplasat în camera anexă. De aici bibliotecarul poate supraveghea atît rafturile cu acces liber, activitatea din sală, cît și intrarea în depozitul de cărți. Din cauza spațiului restrîns, zona rafturilor cu acces liber s-a așezat perimetral în două tipuri de module, ambele de 80 cm lățime și care, prin alăturare, formează fronturi. S-a ales modulul de 80 cm, întrucît acesta se pretează atît la dimensiunile încăperilor, în scopul alcătuirii fronturilor de rafturi, cît și din cauza solicitării la încărcare a polițelor (acestea putînd fi executate și din P.A.L. furniruit care, la o lungime de 1 m, s-ar îndoi sub greutatea cărților). Pe pereții fără goluri

(exceptînd rafturile așezate peste ușa din pridvor) sînt amplasate modulele de 2,10 m înălțime, cu cinci rafturi și un dulap închis în partea inferioară. Înălțimea acestor module a trebuit să depășească cu puțin înălțimea recomandată de proiectele tip, pentru a se putea realiza capacitatea necesară de expunere.

Fruntașul raftului (care, de altfel, înalță modulul cu 10 cm din cei 2,10) este sculptat, iar dulapurile au feronerie aparentă, lucrată forjat.

Pe frontul opus intrării, urmează a se așeza, sub parapetul ferestrei, rafturi avînd înălțimea de 1 m, modulate ca lățime tot la 80 cm. Aceste rafturi sînt destinate cărților pentru copii.

Cele două tipuri de rafturi din sala de lectură urmează să adăpostească cca 3500 de volume, adică 50 la sută din totalul fondurilor bibliotecii de centru.

Zona de lectură propriu-zisă este redusă la trei mese triunghiulare, a cîte trei locuri fiecare, și este amplasată pe partea opusă intrării, bucurîndu-se de o bună iluminare naturală.

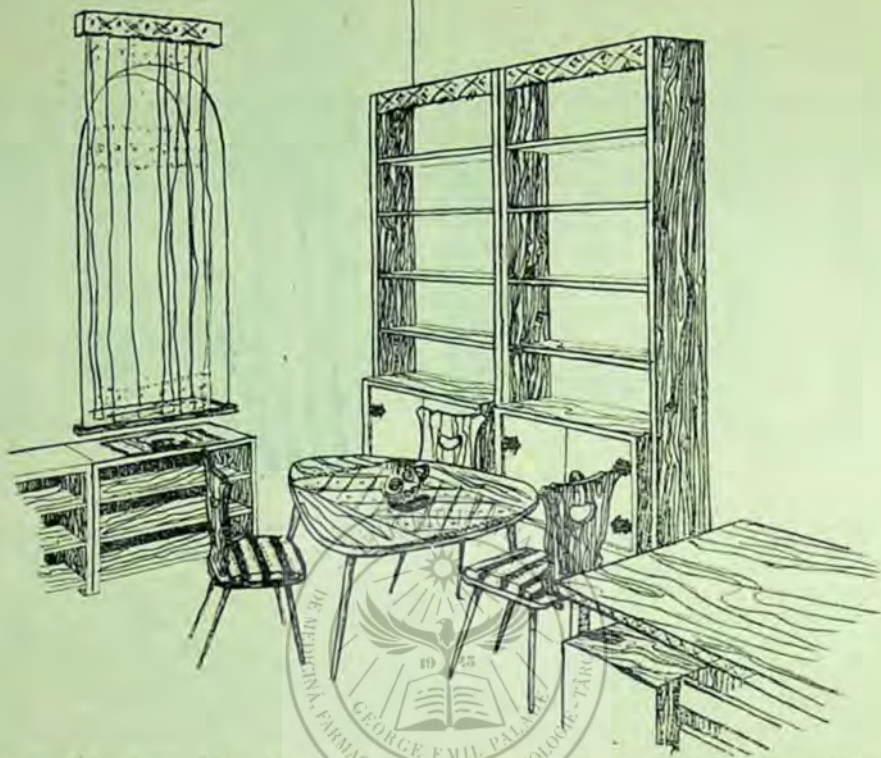
Atît mesele, cît și scaunele reproduc, atît din punct de vedere plastic cît și tehnic, mobilierul similar de factură țărănească.

Mesele au blaturi masive cu picioarele prinse în cep, iar scaunele de asemenea, avînd și un spătar forțat, fixat de blat prin cepuri și pene.

Taburetele se realizează în aceeași tehnică ca mesele.

Peste scaune și taburete urmează a se așeza perne, realizate din scoarțe cu motive locale.

Prosoape sau scoarțe, ca și ceramică locală, pot completa decorul meselor.

În spațiul rămas liber în spatele pa-noului de noutăți, s-a prevăzut standul periodicelor, reprezentat dintr-o masă cu blatul reglabil ca înclinație, avînd dedesubt două polițe-grătar pentru depozitarea colecțiilor de ziare.

În depozit, rafturile simple avînd înălțimea încăperii, sînt așezate perimetral pe trei părți, cît și pe axul încăperii (raft dublu), iar sub fereastră un raft de înălțimea parapetului.

În acest mod, depozitul va avea o capacitate de cca. 6 000 de volume, iar biblioteca o capacitate totală de cca 9 500 de volume, avînd deci asigurată și o creștere de cca 2 500 de volume.

Pentru respectarea unității de stil, s-a prevăzut ca și lada de lemne să fie executată în același spirit, reamintind de vestitele lăzi de zestre.

Pentru ca totul în această bibliotecă să asigure o linie artistică tradițională, nu trebuie neglijat nici detaliul. Astfel, la ferestre ar fi indicat ca, în locul perdelelor industriale, să se utilizeze o țesătură de maramă sau perdele lucrate pe pînză țărănească, iar pe unele rafturi, în spații rămase libere, să se expună ceramică a-

leasă locală, pe fonduri de cusături sau școarțe cu motive tipice zonei argeșene.

De asemenea, eventualele covoare ar trebui să țină seama de același deziderat, evitîndu-se cele de fabrică.

Chiar și punctele de lumină (lustre, aplici, lampă de birou) ar trebui să fie executate de meșteri locali, din fier forjat.

La reușita ansamblului nu trebuie uitat nici modul de acoperire a pereților, evitîndu-se orice zugrăveală cu model sau arhiutilizatul calcio.

Pentru executarea mobilierului, ar fi indicat stejarul masiv, pus în operă fără lustruire (numai ceruire), sau, în lipsa lui, fagul.

În aceste condițiuni, se poate realiza, pe plan local, cu resurse locale, o bibliotecă model care, ocolind piesele de serie, ar avea o unitate de stil, respirînd o artă autentică tradițională în cadrul unei structurări funcționale moderne.

Soluția rămîne tributară entuziasmului și efortului colectiv al comunității respective.

CINE? CE? UNDE? CÎND? CUM?

Bibliografie selectivă a lucrărilor de referință pentru bibliotecile mici

(III)

Prin această a III-a parte (respectiv, capitolul al II-lea, *Surse secundare*) încheiem bibliografia celor mai uzuale lucrări de referință necesare în bibliotecile mici. Am cuprins aici o selecție a unor bibliografii românești de circulație mai mare, dintre care unele au caracter de recomandare. Amintim că au fost înregistrate și bibliografiile editate cu mai mulți ani în urmă, motivarea fiind însă următoarea: multe din aceste lucrări se află în bibliotecă și, pe de o parte, ele pot fi completate și aduse la zi de către bibliotecari, iar pe de altă parte, sugerăm prin această încadrarea lor în fondul lucrărilor de referință din bibliotecă.

Criteriul urmat în această bibliografie a bibliografiilor se bazează pe împărțirea lucrărilor bibliografice în cele două mari grupe (după conținut): generale și speciale, iar în cadrul grupei bibliografiilor speciale, pe schema așezării publicațiilor la raftul cu acces liber al cititorilor. În cadrul acesteia din urmă, ordonarea înregistrărilor este cronologică.

II SURSE SECUNDARE

1 Bibliografiile generale (naționale, curente și retrospective)

Bibliografia Republicii Socialiste România. Seriiile: Cărți, albume, hărți; Articole din publicații periodice și seriale. Apariție bilunară, 1952 —. (Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România).

Bibliografia Republicii Socialiste România. Note muzicale. Discuri. Apare trimestrial, 1968 —. (Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România).

2 Bibliografiile speciale (ale unor domenii; tematice; ale unor categorii de publicații)

— în ordinea schemei așezării publicațiilor la raftul cu acces liber —

2.1 științe și probleme sociale

Georgescu, Titu și Ioanid, Mircea. *Presa P.C.R. și a organizațiilor sale de masă. 1921—1944*. Prezentare bibliografică. Buc., Editura științifică, 1963. 384 p. cu ilustr.

Dinu, C. și Gartenberg, L. *Invățămîntul în presa progresistă și de partid (1872—1944)*. Index bibliografic selectiv. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1961. 218 p.

Bibliografie pedagogică, 1961—1962. Buc., 1966. 334 p. (Biblioteca centrală pedagogică).

Bibliografie pedagogică. 1963—1964. Sub redacția prof. dr. C. I. Petrescu și prof. Alfred Lauterman. Buc., 1969. 528 p. (Biblioteca centrală pedagogică).

2.2 istorie, geografie

Istoria României. Ghid bibliografic. Cuvînt înainte de Mircea Tomescu. Buc., 1968. XVI + 520 p. (Universitatea București. Biblioteca centrală universitară).

Cucu, V. și Roșu, Al. *Bibliografie geografică. 1944—1964*. România. Buc., E.S.I.P., 1964. 156 p.

2.3 știință, popularizarea științei

Materialismul dialectic și științele contemporane ale naturii. Indicator bibliografic selectiv. 1945—1960. Buc., 1963. 299 p. (Biblioteca Academiei R.P.R.).

2.4 literatură română și universală

Bibliografia literaturii române. 1948—1960. Sub redacția acad. Tudor Vianu. Buc., Editura Academiei, 1965. 1124 p. (Biblioteca Academiei R.P.R.).

Catalog tip pentru bibliotecile orășenești și comunale. 8 Literatură, 4 Filologie-lingvistică. Buc., 1968. 321 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Direcția bibliotecilor).

Domokos Samuel. *A român irodalom magyar bibliográfiája. 1831—1960.* (1961—1965). *Bibliografia maghiară a literaturii române.* Bukarest, Irodalmi könyvkiadó, 1966. 912 p.

★

Bondoc, Gh. *Romanul românesc contemporan.* Bibliografie selectivă adnotată. Buc., 1964. 144 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă).

Gafița, M. și Bănulescu, T. *Scriitori români contemporani.* Prozatori — poeți — dramaturgi. Bibliografie de recomandare pentru bibliotecă. Buc., 1964. 380 p.

Crețeanu, Ioana. *Poezia anilor noștri.* Bibliografie tematică selectivă. Buc., 1965. 144 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă).

Olăreanu, Costache. *Genul scurt.* Nuvele, schițe, povestiri, reportaje, publicistică literară. Bibliografie selectivă adnotată. Buc., 1966. 128 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă).

Romantismul în literatura română. Contribuții bibliografice. Ed. completată. Buc., 1967. 145 p. (Universitatea București, Biblioteca centrală universitară).

Symbolismul în literatura română. Contribuții bibliografice. Buc., 1967. 445 p. (Universitatea București, Biblioteca centrală universitară).

★

Milicescu, Emilia, Șt. Barbu Delavrancea. *Studiu bibliografic.* Buc., E.S.I.P., 1959. 212 p. + 11 f. pl.

Rotaru, Ioan R. *Ion Creangă.* Bibliografie de recomandare. Buc., E.S.I.P., 1959. 64 p. cu ilustr.

Dima, Al. Alecu Russo. Bibliografie de recomandare. Buc., E.S.I.P., 1960. 56 p. cu portr.

William Shakespeare. Bibliografie. Buc., 1961. 55 p. (Biblioteca Centrală de Stat).

Petrică, Marin. *Ion Luca Caragiale.* Bibliografie de recomandare. Cu o prezentare a vieții și opereii scriitorului de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Buc., 1964. 231 p. (Biblioteca activistului cultural).

Scridon, Gavril și Domșa, Ioan. *George Coșbuc.* Bibliografie. Buc., Editura Academiei, 1965. 288 p. cu ilustr. + 12 f. pl.

Tudor Vianu. *Bibliografie.* Buc., 1967. XI + 406 p. (Universitatea București. Biblioteca centrală universitară).

★

Drimba, Ovidiu. *Scriitori, cărți, personaje.* Ghid de literatură universală. Buc., UCECOM, 1969. 144 p.

Dramaturgia occidentală contemporană. Cercetare bibliografică. Buc., 1966. 214 p. (Universitatea București. Biblioteca centrală universitară).

Literatura clasică rusă. Indice bibliografic. Buc., Cartea rusă, 1956. 370 p.

Roman, Filip. *Literatura rusă și sovietică în limba română. 1930—1959.* Contribuții bibliografice. Buc., E.S.I.P., 1959. 520 p.

Romanul occidental contemporan. Cercetare bibliografică. Buc., 1967. 303 p. (Universitatea București. Biblioteca centrală universitară).

2.5 literatură pentru copii

Cărți pentru copii. 1944—1964. Bibliografie selectivă adnotată. Buc., 1965. 143 p.

Fonea, E. și Bondoc, Gh. *Cărți pentru copii și tineret traduse din literatura universală.* Bibliografie selectivă. Buc., 1967. 360 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă).

2.6 generalități

Repertoriul periodicelor străine din Republica Socialistă România. Seriiile A, B și C. 1958 —. (Biblioteca Centrală de Stat).

Tomescu, Mircea. *Calendarele românești. 1733—1830.* Studiu și bibliografie. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1957. 155 p.

Aniversări culturale. 1967. Prezentări bibliografice. Buc., 1967. 332 p. (Biblioteca Centrală de Stat).

Aniversări culturale. 1958. Prezentări bibliografice. Buc., 1968. 352 p. (Biblioteca Centrală de Stat).

Aniversări culturale. 1968. Prezentări bibliografice. Buc., 1969. 380 p. (Biblioteca Centrală de Stat).

Călinescu, Constanța. *Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească.* Bibliografie de recomandare. Constanța, Biblioteca municipiului Constanța, 1969. 321 p. (Contribuții la Bibliografia Dobrogei).

Mattei, Ionel. *Personalități ale științei, culturii și artei românești.* Prezentări bibliografice. Partea 1. Iași, 1968. 319 p. (Comitetul de cultură și artă al județului Iași).

George VLĂDESCU

Expoziția

„R.D.G.—REALIZĂRI EDITORIALE”

— TIMIȘOARA, 22-25 IANUARIE 1970 —

În viața culturală a municipiului Timișoara, în zilele de 22—25 ianuarie a.c., a avut loc un eveniment însemnat: a fost deschisă expoziția de cărți „R.D.G.—Realizări editoriale”. Expoziția a fost organizată de către Biblioteca municipală din Timișoara cu prilejul primirii în dar, din partea ambasadei R. D. Germane la București, a unui număr de 823 de volume de cărți din producția editorială curentă a R. D. Germane.

Vernisajul expoziției a avut loc, într-un cadru festiv, în ziua de 22 ian. a.c., ora 13, în prezența primului consilier al ambasadei R. D. Germane, dr. Willy Hoffmann, și a atașatului cultural al ambasadei, Adolf Adler, a oficialităților culturale ale municipiului Timișoara și ale județului Timiș, precum și în prezența unei asistențe de peste 200 de persoane. Cu acest prilej, cuvîntul de deschidere a fost rostit de președintele Comitetului pentru cultură și artă al județului Timiș, Traian Bunescu, care a salutat prezența înalților oaspeți și a mulțumit călduros ambasadei R. D. Germane pentru darul oferit Bibliotecii municipale. În cuvîntul de răspuns, dr. Willy Hoffmann a relevat însemnătatea acestui act cultural prietenesc, ca expresie a legăturilor de colaborare și de prietenie între popoarele celor două țări — R. D. Germană și R. S. România. A urmat apoi înmînarea, de către prim-vicepreședintele Comitetului executiv al Consiliului popular municipal, Leonida Tămăș, primului consilier al ambasadei R. D. Germane, dr. Willy Hoffmann, a medaliei comemorative a orașului Timișoara și a unei monografii a Timișoarei. În încheierea festivității, directorul Bibliotecii municipale din Timișoara, Mihai Ianculescu, a făcut o interesantă prezentare a activității editoriale și a citorva date despre bibliotecile din R. D. Germană și a mulțumit încă o dată reprezentanților ambasadei pentru darul pe care l-au oferit Timișoarei.

Volumele expuse, îmbrățișînd domenii variate, au fost aranjate — în vitrine și pe panouri — pe secțiuni tematice: știință și tehnică, lucrări de referință, artă și sport, literatură social-politică, literatură pentru copii, literatură germană și universală. Exponatele, provenind de la cele

mai diverse edituri din R. D. Germană, au reușit să sugereze caracteristicile principale ale activității editorial-tipografice din R. D. Germană: varietatea de titluri, execuția grafică de calitate superioară, legătura frumoasă și rezistentă. A atras atenția în mod deosebit preocuparea editurilor de a pune la dispoziția cititorilor o cit mai mare varietate de lucrări de referință.

G. V.

CRONICA CERCULUI

Vineri 27 februarie 1970, a avut loc în Aula B.C.U. București cea de-a doua ședință din acest an a Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor și documentariștilor din Capitală.

Cei 80 de participanți au urmărit cu interes trei comunicări valoroase, pe teme izvorite din compartimente diferite ale disciplinelor bibliologice.

Încercînd o reconsiderare, din punct de vedere bibliologic, a personalității lui I. C. Petrescu, în comunicarea I. C. Petrescu — un întemeietor al documentării pedagogice românești, Victoria Popovici a realizat o evocare interesantă și plină de căldură.

Cea de-a doua comunicare, susținută de Irina Rădulescu-Valasoglu și intitulată *Din trecutul documentării românești*, și-a propus o viziune sintetică asupra dezvoltării bibliologiei românești evidențiind permanența corespondență și sincronizare dintre dezvoltarea culturală și progresul bibliologic.

Ultima comunicare, *Sociologia informației științifice*, prezentată de Paul Caravla, a fost o pledoarie pentru adoptarea unei concepții integraliste în analiza proceselor informaționale. Autorul a subliniat că o viziune fragmentată are, uneori, reflexe organizatorice negative.

Au participat la discuții: D. Bălăeț (utilitatea realizării unității de acțiune în mișcarea bibliologică); M. Păpurică (necesitatea disocierilor între bibliologie și documentare, atît în concepție cit și în terminologie); I. Stoica (istoria bibliologiei contribuie la adîncirea istoriei culturii; rolul dezbaterii în fundamentarea aspectelor teoretice ale bibliologiei); I. Vlad (rolul lui I. C. Petrescu în dezvoltarea pedagogiei românești); W. Auerbach (documentarea, etapă contemporană în organizarea muncii științifice); G. Teodosiu (cercul de comunicări e un for activ de dezbateri și schimb de idei); V. Moldoveanu (necesitatea acurateții stilistice a comunicărilor; probleme de organizare a cercului).

Ședința a fost condusă de N. Oancea (B.C.U. București) și V. Moldoveanu (Biblioteca Academiei R.S.R.).

I. S.

„Micii pictori“

Inscrise în contextul general al activităților de propagandă a cărții, concursurile organizate de Biblioteca municipală pentru copii „I. Creangă“ din București îndeplinesc un dublu scop: pe de o parte, atrag spre lectură un număr mare de cititori, iar pe de altă parte contribuie la dezvoltarea aptitudinilor și talentelor.

Concursul organizat împreună cu revistele *Lumiņa* și *Arici-Pogonici* pe temele: „*Lumiņa* și *Arici-Pogonici* văzute de mine“; „*Ilustrez* povestirile, poveștile, poeziile citite în *Lumiņa* și *Arici-Pogonici*“; „*Recit* din *Lumiņa* și *Arici-Pogonici*“ constituie încă un argument în acest sens.

Cei o sută de „micii pictori“ au pus de multe ori în dilemă pe membrii juriului (redactori, scriitori, profesori de specialitate), care, impresionați de desenele copiilor, s-au decis cu mare greutate asupra decernării premiilor. Căci toate desenele

erau la fel de reușite, dovedind imaginație și bun gust. Elevul Cristea Avram Alexandru, care a luat premiul I, a mărturisit că „de fapt, a văzut el un arici adevărat, dar nu așa de bine, căci i-a fost frică să se apropie de el“, iar pe cel prezentat la concurs și l-a imaginat astfel după descrierea dintr-o carte. Ariciul lui Ghiorghiaș Pericle este un bun agitator: el împarte revista unor copii, iar cel al lui Corbeanu Teodor este, de fapt, un băiețel cu cap de arici și nas de elefant; *Lumiņa*, imaginată ca o zână din povești, locuiește într-un castel desenat de Petrișanu Cristian, iar românii lui Furtunescu Călin sînt mai viteji decît eroii de la Rovine ai lui Eminescu.

Este o încurajare pentru noi faptul că micii cititori primesc cu interes și seriozitate concursurile organizate de biblioteca pentru copii. De aceea, am mai inițiat și altele: *Chipul mamei mele oglindit în desene, poezii, povestiri*; *Așa arată eroul meu preferat*; *Desenez din cartea care mi-a plăcut mai mult sau Așa arată stema județului îndrăgit* sînt numai cîteva teme ce oferă cititorilor noștri posibilitatea valorificării talentelor lor. De fiecare dată, cele mai bune lucrări sînt expuse în holul bibliotecii.

Febronia COSTACHE

Scriitorul Iuliu Rațiu în mijlocul micilor cititori ai Bibliotecii municipale pentru copii „Ion Creangă“ din București.

Ex libris-uri din Transilvania (III)

În două articole anterioare¹⁾ am prezentat câteva ex libris-uri transilvănene din secolele XVI—XVIII, păstrate la Brașov. În cele ce urmează vom descrie un ex libris provenind din Moldova și unul din Țara Românească, descoperite recent în Biblioteca Arhivelor Statului din Brașov (B.A.S.B.).

În figura 1 este reprodus un ex libris exterior, avînd forma de inimă și formatul 36 × 44 mm (B.A.S.B., cota II. 9544). Ex libris-ul avînd culoarea roșu-închis, iar coperta cărții fiind de culoare maro, inscripția cu litere chirilice este mai greu de descifrat. Totuși se poate constata că volumul a aparținut lui „Vleik Beldiman”. Cartea conține *Tragodia lui Orest*, avînd ca autor pe Alexandru Beldiman și fiind tipărită la Buda în anul 1820. Din scrisoarea către Aurel Mureșianu, anexată cărții (și care a fost scrisă de M. V. Beldiman din Brașov în anul 1839), aflăm că proprietarul acestei cărți a fost vornicul Vlaicu Beldiman.

Se pare că și alți membri ai familiei Beldiman au folosit ex libris-uri exterioare sub formă de inimă, de exemplu, în 1823, Elena Beldiman, al cărei ex libris a fost publicat în această revistă de către Dalila Aramă²⁾.

În figura 3 este reprodus un ex libris autograf, aflat în cartea lui Otto Vaenius, *Quinti Horatii Flacci Emblemata* (B.A.S.B., cota II.10670), avînd următorul text în limbile italiană și latină: „Dei Libri di Steffano Brancouano 1713 nunc. Jos. [efi] Trausch” (Din cărțile lui Ștefan Brîncoveanu 1713, [iar] acum ale lui Josef Trausch).

În privința primului proprietar al acestei cărți am putut face următoarele constatări: Ștefan Brîncoveanu a fost cel

de-al doilea fiu al voievodului Constantin Brîncoveanu. Născut aproximativ în anul 1685³⁾, Ștefan Brîncoveanu a fost îndrumat de timpuriu de tatăl său să ia parte la manifestări reprezentative și diplomatice. Astfel, la 9 iulie 1699, el a luat parte, împreună cu fratele său mai mare, Constantin, la punerea temeliei mănăstirii brîncovenesti din București, clădită de Constantin Vodă Brîncoveanu ca loc de înmormîntare pentru familia sa⁴⁾. Cînd, în 1702, lordul Paget, ambasadorul Angliei pe lângă sultanul turc, a trecut prin țara noastră, Constantin și Ștefan Brîncoveanu au fost trimiși de tatăl lor la Văcărești în întîmpinarea oaspetelui⁵⁾. Iar în 1703, cînd Constantin Brîncoveanu a trebuit să se prezinte la Adrianopole în fața sultanului, fiul său Ștefan s-a găsit și el în suita domnitorului, primind de la sultan, în dar, un caftan⁶⁾.

A. D. Xenopol arată că fiii lui Brîncoveanu, ajungînd mari, au dobîndit poziții însemnate în țară⁷⁾. Fiul cel mare al domnului, Constantin, strălucea la curtea brîncovenească „ca un prozator de frunte în limba greacă”⁸⁾, editînd în anul 1704, la București, o carte despre Plutarh, în limba greacă. După datele lui Ionnescu-Gion, Ștefan Brîncoveanu a fost și el un tînar învățat, compunînd discursuri grecești⁹⁾. Trei din aceste discursuri au și fost tipărite de Antim Ivireanul la București, și anume, în anii 1701 și 1702, un *Cuvînt panegiric la marele Constantin* și un *Cuvînt panegiric la martirul Ștefan*, iar în anul 1703, un *Cuvînt panegiric la adormirea Născetoarei*¹⁰⁾.

S-a păstrat o iscălitură a lui Ștefan Brîncoveanu, executată cu caractere chirilice¹¹⁾. Semnătura publicată de noi pare să fie prima păstrată cu litere latine.

Este probabil că Ștefan Brîncoveanu a posedat o bibliotecă proprie, ale cărei rămășițe, afară de cartea descoperită de noi, s-ar putea afla și în prezent la București. Un manuscris grec, aparținînd mai tîrziu lui Ștefan Brîncoveanu, conținînd un comentariu la fizica lui Aristotel și avînd ca autor pe Theodoros din Trapezunt (1683), s-a păstrat la Viena în Biblioteca Națională a Austriei¹²⁾.

Fig. 1

Ex libris-ul exterior al lui Vleik Beldiman

Se pune problema : cum a ajuns cartea lui Ștefan Brîncoveanu la Brașov, în posesia istoricului Josef Trausch ? Se știe că biblioteca lui Constantin Vodă Brîncoveanu a fost pe vremea ei renumită, aflându-se la București, la Mogoșoaia și la Hurezi¹³). Un descendent al familiei domnitoare, marele ban Grigore Brîncoveanu, președintele unei societăți greco-dacice înființate în 1811 în București, editând și o revistă în limba greacă¹⁴), a avut una din cele mai frumoase biblioteci particulare muntene din vremea aceea¹⁵). În timpul răscoalei lui Tudor Vladimirescu, la data de 28 februarie/12 martie 1821, vine la Brașov¹⁶) și astfel cartea ar fi

putut ajunge în orașul de sub Timpa. Totuși, se știe că fuga lui Grigore Brîncoveanu la Brașov a fost atât de precipitată, încât a uitat să-și ia actele de proprietate asupra moșiei de la Sîmbăta, de lângă Făgăraș, acte de care ulterior a avut mare nevoie¹⁷). Pe de altă parte, se știe dintr-un catalog al acestei biblioteci, din 1823, că colecția a suferit pierderi în timpul mișcării din 1821¹⁸). Deci, cartea ar fi putut să ajungă și în felul acesta la Brașov.

Se poate proba însă că această carte a ajuns încă în secolul al XVIII-lea la Brașov. La sfîrșitul prefeței autorului, pe pagina 5 a cărții, s-a înscris încă un proprietar al ei cu un ex libris autograf, și anume, „T. G. Fronius m.p.“.

După cum am putut constata, este vorba de Theodor Georg Fronius (1741—1824), un pictor care a ocupat la Brașov, începînd cu anul 1773, diferite funcții administrative¹⁹). S-au păstrat de la el cîteva acuarele, reprezentînd unii juzi și preoți ai Brașovului din secolele XVII—XVIII²⁰).

Probabil după moartea lui Fronius, care nu a fost căsătorit, cartea a ajuns în proprietatea lui Josef Trausch (1795—1871), care s-a înscris ca proprietar al cărții sub ex libris-ul lui Ștefan Brîncoveanu. Josef Trausch, începînd cu anul 1817, a ocupat și el, la Brașov și la Sibiu, diferite funcții administrative. A fost un sprijinitor activ al ziarelor românești și germane editate la Brașov, printre care și *Gazeta de Transilvania* a lui Gheorghe Barițiu. Pasionat colecționar și editor de documente și cronici privind trecutul Transilvaniei, el a scris în același timp multe lucrări istorice, printre care un dicționar, în 3 volume, al scriitorilor germani din Transilvania, apărut între 1868 și 1871 la Bra-

Ex libris-ul autograf al lui Ștefan Brîncoveanu (1713) și al lui Josef Trausch (1795—1871).

Fig. 2

șov, precum și un *Diplomatar la istoria românilor în Transilvania*, cuprinzând peste 1000 de pagini, rămas în manuscris²¹⁾. Bogata sa colecție de manuscrise și cărți a fost achiziționată după moartea sa de biblioteca Liceului Honterus din Brașov²²⁾, de unde cartea lui Ștefan Brincoveanu a ajuns, precum se vede pe o ștampilă, de pe foaia ei de titlu (vezi figura 3), în Biblioteca Arhivelor Statului din Brașov, unde se găsește în prezent.

Este interesant de știut câteva date despre cartea intrată în posesia lui Ștefan Brincoveanu în anul 1713, deci cu un an înaintea morții sale. Cartea poartă titlul latin *Quinti Horatii Flacci Emblemata* și a apărut în anul 1612, la Anvers (vezi figura 3). Autorul ei este Otto Vaenius Batauolugdunensis (deci originar din Leiden, Olanda). Otto Vaenius (1557—1629) a studiat filozofia, poezia și matematica și a învățat pictura cu Isaac Claesz Swaneburch, o rudă mai în vârstă a lui Rembrandt. El a trăit inițial la Anvers, fiind inginer al armatei Țărilor de Jos spaniole și controlor al monetăriei din Bruxelles²³⁾. Ilustrând unele sentențe ale lui Horatius cu 102 gravuri frumoase, Vaenius le-a însoțit de scurte texte explicative în limbile latină, spaniolă, franceză, italiană și olandeză. Prin calitățile sale remarcabile de pictor și gravor, el l-a atras, chiar cu o sută de ani mai târziu, pe Ștefan Brincoveanu, iar după aceea, și pe pictorul brașovean Th. G. Fronius.

Această filieră a foștilor proprietari ai cărții lui Vaenius confirmă încă o dată binecunoscutul proverb „Habet sua fata libelli”.

Gernot NUSSBÄCHER
Arnold HUTTMANN
Anna KORODI

NOTE

¹⁾ Huttman, A., Korodi, A. și Nussbächer, G. *Ex libris-uri din Transilvania* (I). In: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 7, iul 1968, p. 425; Korodi, A., Nussbächer, G. și Huttman, A. *Ex libris-uri din Transilvania* (II). In: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 1, Ian 1969, p. 40.

²⁾ Aramă, Dalila. *Ex libris-urile unor cititoare de vechi manuscrise românești*. In: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 12, dec 1968, p. 731—733.

³⁾ Grecianu, Ștefan D. *Viața lui Constantin Vodă Brincoveanu de Radu vel Logofet Grecianu*. Buc., 1906, p. 268.

⁴⁾ Șincal din Șinca, Gh. *Chronica Românilor*. Ed. a 2-a. Tom. 3. Buc., 1886, p. 292.

⁵⁾ *Ibidem*, p. 320.

⁶⁾ *Ibidem*, p. 327.

⁷⁾ Xenopol, A. D. *Istoria Românilor din Dacia Traiană*. Vol. 7. Buc., f. a., p. 66.

⁸⁾ Ionescu-Gion, G. I. *Istoria Bucureștilor*. Buc., 1889, p. 705.

⁹⁾ *Ibidem*, p. 706.

¹⁰⁾ Blanu, I. și Hodoș, N. *Bibliografia Românească Veche, 1508—1830*. Tom. 1. Buc., 1903, p. 419, nr. 127; p. 421, nr. 128 și p. 452, nr. 142.

¹¹⁾ Grecianu, Ș. D. *Op.cit.*, p. 269.

¹²⁾ Papacostea, V. *Manuscrise grecești din arhive străine relative la istoria românilor*. In: *Revista Arhivelor*, vol. 4, 1961, nr. 2, p. 280.

¹³⁾ Ionescu-Gion, G. I. *Op. cit.*, p. 706.

¹⁴⁾ Russo, D. *Studii istorice greco-române. Opere postume*, 2 vol. Buc., 1939, p. 540.

¹⁵⁾ *Istoria României*. Vol. 3. Buc., Editura Academiei, 1964, p. 1051.

¹⁶⁾ *Ibidem*, p. 879.

¹⁷⁾ *Ibidem*, p. 880.

¹⁸⁾ *Ibidem*, p. 1061.

¹⁹⁾ Stenner, F. *Die Beamten der Stadt Brassov*. Brașov, 1916, p. 46.

²⁰⁾ Sebesyén, D. *Wappenkmal der Burzenländer Sächsischen Museums*. Mitteilungen des Burzenländer Sächsischen Museums. Brașov, 4 (1940), nr. 41.

²¹⁾ Kraus, F. *Ein unentbehrliches Nachschlagewerk. 100 Jahre Schriftstellerlexikon. Karpaten-Rundschau* (Brașov), nr. 17, 14 Jun 1968, p. 7.

²²⁾ Trausch, J. *Schriftsteller-Lexikon... der Stebenbürger Deutschen*. Vol. 1. Brașov, 1871, p. 413.

²³⁾ Jöcher, Chr. G. *Allgemeines Gelehrten-Lexikon*. Vol. 4. Leipzig, 1775, p. 1381.: Avermaete, R. *Rembrandt și epoca sa*. Buc., Editura Meridiane, 1969, p. 21

Fig. 3

Foate de titlu a cărții lui Otho Vaenius (1612) cu ex libris-urile autografe și cu ștampilele posesorilor succesivi.

Un stagiu de studii asupra planificării naționale a serviciilor de bibliotecă și de documentare

... a avut loc, la sfârșitul anului trecut, la Paris, în cadrul programului pe anii 1968/1969 al Institutului internațional de planificare a educației (I.I.P.E.). Lucrările, la care au participat douăzeci de reprezentanți din Africa, Asia, Europa și America Latină (specialiști în planificarea învățământului, bibliotecari și documentariști), au fost conduse de Ph. Sewell, consilier pentru bibliotecă la Ministerul Educației și Științei al Marii Britanii, în colaborare cu Raymond F. Lyons, director al I.I.P.E., și C. V. Penna, director adjunct al Departamentului documentării, bibliotecilor și arhivelor din cadrul UNESCO. Cu prilejul acestui stagiu, a fost recunoscut unanim că planificarea națională a serviciilor bibliotecii și informării trebuie să țină seama de următoarele principii: a) necesitatea stabilirii unor servicii de bibliotecă publice de mari dimensiuni, pentru a putea dispune de un personal specializat și pentru ca cititorii să aibă acces la colecții cât mai variate cu putință; b) una din sarcinile cele mai urgente constă în organizarea formării cadrelor la toate nivelurile potrivite; c) necesitatea stringerii unor date precise asupra situației existente și a nevoilor în materie de educație și în domeniul social și economic. Planurile referitoare la bibliotecă, înlocuite ulterior pe baza acestor date, vor trebui să se integreze programelor de dezvoltare economică și socială și de extindere a învățământului; d) bibliotecile publice, școlare, universitare și speciale să aplice, în măsura posibilului, aceleași tehnici de lucru și aceleași norme. Între aceste rețele va trebui să existe o legătură operațională, în scopul de a răspunde problemelor particulare pe care le ridică unii cititori. (Bull. UNESCO Bibl., 24, nr. 1, ian-feb 1970).

Un curs internațional de formare a specialiștilor pentru bibliotecile agricole

... se desfășoară, de la 2 februarie până la 30 iulie a.c., la Centrul de învățământ și de cercetare al Institutului interamerican de științe agricole din Turrialba (Costa Rica). Acest curs este condus de Maria Dolores Malugani, directoarea bibliotecii și a serviciului de documentare ale institutului interamerican. Participanții la acest curs fac parte din personalul unor biblioteci ale institutelor de învățământ agricol sau ale unor centre de cercetare agricolă. Programa cursu-

lui cuprinde prelegeri teoretice, lecturi recomandate, lucrări de laborator și o lucrare finală. La sfârșitul pregătirii, participanții care vor fi îndeplinit toate condițiile cerute vor primi un certificat de atestare.

A 36-a sesiune a Consiliului General al FIAB

... va avea loc, între 29 august și 7 septembrie 1970, la Moscova și la Leningrad (la Biblioteca de stat pentru literatură străină). Tema generală a sesiunii este: "Bibliotecile ca forță în educație".

În urma proclamării de către UNESCO a anului 1972 drept "Anul internațional al cărții, al bibliotecilor și al lecturii"

... Biroul FIAB a constituit un comitet ad-hoc, compus din președintele FIAB, primul vicepreședinte și W. Kooops (Groningen, Olanda), în calitate de secretar. Membrii comitetului sînt: K. Köster (Frankfurt am/Main, R. F. a Germaniei), P. Kirkegaard (Copenhaga, Danemarca) și J. R. de Groot (Leyda, Olanda). A 38-a sesiune a Consiliului General al FIAB, care va avea loc, între 27 august și 2 septembrie 1972, la Budapesta, se va desfășura sub semnul acestui an internațional. Secțiile, subsecțiile și comisiile FIAB sînt invitate să aibă în vedere acest eveniment în stabilirea programelor lor. Paralel cu aceasta, asociațiile membre au fost invitate să stabilească programe pe plan național în cooperare cu comisiile naționale pentru UNESCO. (IFLA News — Nouvelles de la FIAB, nr. 31, ian 1970).

La inițiativa FIAB-ului și înscrisându-se pe linia recomandărilor în vederea Anului internațional al cărții, al bibliotecilor și al lecturii,

...o primă reuniune a avut loc, între 2 și 7 martie a.c., la Belgio (Italia). La această reuniune, prezidată de R. Escarpit, autorul lucrării *La révolution du livre*, au asistat delegați ai Confederației internaționale a societăților autorilor și compozitorilor, al Internațional PEN Club-ului, al Asociației internaționale a tipografilor, al Uniunii internaționale a editorilor, al Uniunii internaționale a librarilor, al UNESCO și al FIAB. Scopul reuniunii a fost acela de a stabili un proiect de program internațional care să reflecte diferitele puncte de vedere ale factorilor interesați în organizarea Anului internațional al cărții, al bibliotecilor și al lecturii.

Rubrică redactată de George VLĂDESCU

Institutul central pentru biblioteconomie din Berlin [Zentralinstitut für Bibliothekswesen], centrul metodic și științific pentru bibliotecile publice din R. D. Germană,

... împlinește în această primăvară 20 de ani de existență. Dacă, până în 1952, principala sarcină a institutului era calificarea și perfecționarea cadrelor de bibliotecari, ulterior, prin reglementări succesive, institutul berlinez și-a lărgit sarcinile. În momentul de față, în colaborare cu Centrul metodic pentru bibliotecile științifice, răspunde de elaborarea studiilor fundamentale privind dezvoltarea întregului sistem de bibliotecă din R. D. Germană. Accentul principal în activitatea institutului este pus pe studierea problemelor fundamentale ale dezvoltării rețelei de bibliotecă publice și pe îndrumarea lor metodică. Institutul dispune de o bibliotecă de specialitate de 18.000 de volume și îndeplinește funcția de centru de informare și documentare în domeniul bibliologiei.

Premiul Lenin pentru întărirea păcii între popoare

...a fost decernat în 1969 cunoscutului desenator francez JEAN EFFEL (pe numele său adevărat, François Lejeune).

Ajunși la a V-a ediție, LA BIBLIOGRAPHIE DES DICTIONNAIRES SCIENTIFIQUES ET TECHNIQUES MULTILINGUES [Bibliografia multilingvă a dicționarelor științifice și tehnice]

... a apărut, publicată de UNESCO, la începutul acestui an. Prima ediție a apărut în 1951 și a fost urmată ulterior de alte 3 ediții. Aceasta din urmă semnaleză 2.491 de dicționare, grupate în 263 de rubrici și acoperind 75 de limbi. Ca și în edițiile precedente, a fost folosită Clasificarea zecimală universală. Lucrarea nu cuprinde decît dicționarele apărute după anul 1949, deoarece s-a considerat că, în urma ritmului rapid al progresului științific și tehnic, numeroase dicționare publicate pînă la acea dată sînt astăzi într-o mare măsură depășite. Apariția ediției a V-a a Bibliografiei marchează nu numai progresele rapide ale științei și ale tehnologiei, dar și colaborarea internațională intensă, care permite o difuzare eficientă a noilor cunoștințe.

Bibliografia lucrărilor publicate de cadrele didactice din Institutul politehnic Braşov (R. S. România). Seria A. Mecanică şi tehnologia construcţiilor de maşini. — Seria B. Silvicultură şi industria lemnului.

Elaborată în cadrul Bibliotecii centrale a Institutului de către ing. Aurel Negruţiu, ing. Maria Abăitancei, ing. Erika Radu şi Aurelia Bibo. Vol. 1—2. Braşov, 1968. Seria A. 132 p.; Seria B. 199 p.

Apărută cu prilejul jubileului a 20 de ani de la înfiinţarea Institutului politehnic din Braşov, această vastă lucrare se încadrează într-o serie de iniţiative similare, care constituie un drept şi totodată o obligaţie a bibliotecilor de învăţământ superior: alcătuirea bibliografiei cadrelor didactice universitare.

Concepţia bibliografiilor de acest tip diferă de la bibliografia deschisă, sub formă de fişier, la care se adaugă lucrările nou apărute în fiecare an (aşa cum sint, de exemplu, bibliografiile pe care le elaborează Institutul de construcţi din Bucureşti şi Institutul medico-farmaceutic din Tg. Mureş), la bibliografia tipărită în volum, pentru cadrele didactice din toate domeniile (de tipul lucrării elaborate de Teodor Mihăilescu privind cadrele didactice şi cercetătorii ştiinţifici de la Institutul politehnic din Cluj sau de felul celei în curs de tipărire la Biblioteca centrală universitară din Cluj), la seriile de bibliografii pe facultăţi (Biblioteca centrală universitară din Bucureşti a elaborat bibliografia cadrelor Facultăţii de biologie, bibliografia cadrelor Facultăţii de istorie, bibliografia cadrelor Facultăţii de geografie-geologie, care se găsesc în ultima fază premergătoare tipăririi), la genul de bibliografie reprezentat de volumele publicate de Institutul politehnic din Braşov. În care bibliografia cadrelor celor patru facultăţi ale Institutului este organizată în două mari grupuri, după relaţiile dintre specialităţi: *Mecanică şi tehnologia construcţiilor de maşini* şi *Silvicultură şi industria lemnului*.

Dintre bibliografiile cadrelor didactice, destinate publicării, bibliografia de faţă a apărut în acelaşi an cu *Bibliografia selectivă a lucrărilor publicate de cadrele didactice şi cercetătorii ştiinţifici de la Institutul politehnic din Cluj, 1948—1968*. (red. T. Mihăilescu). Textul în trei limbi, română, franceză şi engleză, al capitolelor introductive, facilitează accesul oamenilor de ştiinţă străini la datele oferite de bibliografie.

Deşi cele două volume formează doua serii ale aceleiaşi mari lucrări, ele sint construite pentru a putea circula şi separat. Aşa se explică de ce în amîndouă găsim unele părţi identice: Prefaţa, Nota introductivă, Conducerea Institutului politehnic din Braşov, Structura organizatorică a Bibliotecii centrale a Institutului, Lista abrevierilor titlurilor cadrelor didactice. Celelalte capitole, deşi au aceleaşi titluri în ambele volume, au un conţinut diferit: Lista cadrelor didactice de la facultăţile respective (a celor în funcţie, pe catedre). Bibliografia lucrărilor cadrelor didactice şi Indicele autorilor (organizat alfabetic).

Bibliografia propriu-zisă este împărţită pe domenii (Seria Silvicultură şi industria lemnului are un prim capitol de lucrări cu caracter general) în interiorul cărora autorii sint prezentaţi alfabetic. La fiecare autor, lucrările se succed cronologic.

Este interesantă numerotarea lucrărilor după un sistem dublu: numărul de ordine în economia volumului respectiv, pe lângă care este indicat, în paranteză, numărul de ordine al lucrării în domeniul respectiv, ceea ce face posibilă aprecierea în cifre a contribuţiei cadrelor didactice de la Braşov nu numai la volumul de lucrări ale Institutului, ci şi la îmbogăţirea domeniului respectiv.

Titlul românesc al lucrărilor este urmat de traducerea lui în limba franceză, de datele bibliografice şi de o adnotare de asemenea în limba franceză (uneori, adnotarea este un rezumat mai larg în care originalitatea lucrării este mai bine subliniată) şi, atunci cînd este cazul, de indicarea limbii rezumatelor de care este însoţită fiecare lucrare.

Apreciind valoarea bibliografiei, care, după cum am arătat, împreună cu Bibliografia Institutului politehnic din Cluj, sînt cele dintîi lucrări de acest fel care apar, nu putem să nu simțim lipsa datelor biografice, inclusiv a indicațiilor privind perioada de funcționare la catedră și evoluția activității și a titlurilor universitare ale cadrelor didactice, ceea ce ar fi întregit prezentarea personalității lor. Aceasta ar fi fost cu atît mai necesar cu cît, după cum se afirmă, în bibliografie figurează nu numai cadrele didactice, ci și colaboratorii lor științific mai apropiați, distincția între aceștia fiind greu de făcut fără datele despre care vorbeam. Credem, de asemenea, că pe lângă lista abrevierilor titlurilor cadrelor didactice în funcție, ar fi de dorit să se prezinte și lista abrevierilor titlurilor de periodice în care s-au publicat diversele materiale. În sfîrșit, pentru a păstra unitatea de structură a bibliografiei, ar fi fost recomandabil ca traducerea titlurilor și chiar adnotările să se facă și în limba engleză.

Bibliografia de față, ca una din primele realizări tipărite de acest gen, constituie o lucrare de reală utilitate.

Ileana BÂNCILĂ

Prof. dr. doc. N. Georgescu-Tistu. Bibliografia scrierilor. 1914—1969. Redactor: Olimpia Năstase. Buc., 1969. XIV + 34 p. + 12 f. ilustr. (Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România).

La împlinirea a 75 de ani de viață și 55 de ani de activitate publicistică, profesorului N. Georgescu-Tistu i s-a închinat un volum cu bibliografia completă a propriilor sale opere. Inițiativa Bibliotecii Centrale de Stat omagiază astfel o muncă susținută, pe cît de modestă, pe atît de meritorie, depusă timp de peste o jumătate de veac în slujba cărții românești.

Prin lucrările sale, dintre care menționăm *Bibliografia literară română*, *Orientări bibliologice*, *Curs de bibliologie*, *Munca intelectuală*, *Scris și carte*, *Vocabular de bibliologie*, *Bibliografia publicațiilor privitoare la cultura românească veche* (lucrată cu studenții seminarului de isto-

ria literaturii române vechi și în colaborare cu Dan Simonescu și Avram Todor), N. Georgescu-Tistu se înscrie, alături de G. Baiculescu, Ioachim Crăciun, Alexandru și Gețta Elena Rally, Dan Simonescu — pentru a nu aminti decît cîțiva —, printre urmașii cei mai de seamă ai acelei pleiade de cercetători care s-au ilustrat în domeniul bibliologiei: Ioan Bianu, George Bengescu, Nerva Hodoș, Al.-Sadi Ionescu.

Sub redacția Olimpiei Năstase, bibliografia de față cuprinde întreaga activitate publicistică a prof. N. Georgescu-Tistu, lista lucrărilor aflate în manuscris precum și a scrierilor despre activitatea sa. Lucrarea e precedată de un *Cuvînt înainte* scris cu multă căldură de Dumitru Bălăeț, inspector general la Direcția bibliotecilor din C.S.C.A. Bibliografia e însoțită de indicații privitoare la stringerea și prezentarea materialului, de *Date biografice*, de o listă a prescurtărilor periodicelor, de lista publicațiilor la care a colaborat (director, redactor sau colaborator) și de un indice alfabetic de autori și de nume proprii. Materialul bibliografic e împărțit în trei grupe: A. Bibliologie; B. Lingvistică. Literatură; C. Alte domenii (social-politic, științific, cultural-artistice). În cadrul fiecărei grupe, alte diviziuni delimitează materialul bibliografic după forma publicației.

Fiind vorba de un volum omagial, cele 12 file cu ilustrații hors-texte (sînt reproduse copertile cărților, ale extraselor sau ale revistelor la care a colaborat) își au, desigur, rațiunea lor. Altfel, spațiul tipografic respectiv ar fi fost mult mai bine întrebunțat dacă, în el, un studiu ar fi analizat pe larg contribuția prof. N. Georgescu-Tistu la cultura noastră și ar fi încercat să-i situeze opera în cadrul bibliologiei românești. O biobibliografie în felul celor publicate de Biblioteca Academiei R.S.R., la inițiativa lui G. Baiculescu, cuprinzînd o amplă analiză a vieții și activității personalității respective, ar fi cuprins o sferă de interes mult mai mare. Dacă ne gîndim că mulți dintre cei care au pus bazele culturii românești nu beneficiază de lucrări bibliografice corespunzătoare, vom înțelege de

ce aceste lucrări sînt cu atît mai necesare. O colaborare între cele două biblioteci — cele mai însemnate din țară — ar putea umple această lacună spre mai binele culturii noastre. Desigur, observațiile de mai sus nu scad cu nimic meritele bibliografiei redactate de Olimpia Năstase. De o serioasă ținută științifică și grafică, bibliografia editată de Biblioteca Centrală de Stat ar putea constitui, în sensul de care vorbeam, un punct de plecare.

Titus PĂRVULESCU

Biblioteca municipală Constanța. Istoric. — Colecții de publicații. — Instrumente de informare. [Ghid]. Constanța, 1969. 87 p.

Într-un cuvînt-prefață „Către cititori” scopurile lucrării sînt încă de la început precizate: „Pentru a face cunoscută unui public tot mai larg activitatea bibliotecii și pentru a veni în sprijinul cititorilor în cunoașterea fondului de cărți a fost alcătuită lucrarea de față, concepută ca un ghid-monografie, care, pe lângă prezentarea colecțiilor, mijloacelor de informare și regulamentul de funcționare, cuprinde un istoric al bibliotecii și o scurtă prezentare a modului de organizare”.

Am citat întocmai deoarece scopurile precizate aici — au determinat însăși structura ghidului, dar într-o ordine inversă.

Un prim capitol, intitulat *Istoric*, vorbește despre primele biblioteci din Constanța, apoi urmărește destinul actualei Bibliotecii municipale, de la începuturile activității sale (februarie 1931) și pînă în zilele noastre. Expunerea este ilustrată cu numeroase date despre local, colecții, mod de organizare, personal de bibliotecă, cititori, reușind să dea o imagine clară a evoluției acestei instituții care se adresează astăzi, prin colecțiile de care dispune (peste 150 de mii de volume) și serviciile ce le oferă, unui public de peste 17 mii de cetățeni.

Cel de-al doilea capitol — *Structura organizatorică a bibliotecii* — prezintă principalele servicii ale bibliotecii și funcțiile lor: Serviciul pentru completarea și organizarea colecțiilor, Serviciul de informare bibliografică, Serviciul pentru consultarea publicațiilor (Aici pe lângă enumerarea diferitelor secții sînt schițate și cîteva din regulile de frecvență), Serviciul administrativ.

Colecțiilor bibliotecii le este consacrat un al treilea capitol. Pentru a susține afirmația că „Biblioteca municipală Con-

stanța posedă publicații din toate domeniile de cunoștințe, pentru toate categoriile de cititori, fapt care-i conferă un caracter *public și enciclopedic* — sînt prezentate aici cele mai importante lucrări din diferitele domenii ale științei, tehnicii, artei și culturii din colecțiile bibliotecii.

Despre *Instrumentele de informare* vorbește pe larg un întreg capitol. (De remarcat modul concis și clar în care sînt explicați termenii tehnici, de specialitate). După o scurtă incursiune teoretică asupra funcțiilor diferitelor tipuri de cataloage și a modului lor de organizare sînt prezentate apoi cataloagele bibliotecii: alfabetic general, sistematic, pe titluri, al lucrărilor în limbi străine, al noutăților, catalogul analitic al recenziilor din periodice, catalogul pe profesii, cel al manualelor școlare și cel al lucrărilor de metodică a predării unor discipline de învățămînt, catalogul analitic al operelor lui Marx și Engels, cel al operelor lui Lenin, precum și o seamă de cataloage tematice ca *Lupta P.C.R. pentru construirea socialismului, Omul a cucerit Cosmosul, Reportaje despre România socialistă, Oameni de seamă* etc.

Este dată în continuare *Lista selectivă a lucrărilor bibliografice existente în bibliotecă* (peste 70 de titluri).

Rezumatetele în limbile franceză, engleză, germană și rusă largesc sfera de adresabilitate a ghidului.

În anexe sînt date: *Schema sălii de lectură nr. 1, Regulamentul interior de funcționare*, cuprinzînd *Dispoziții generale, Reguli pentru folosirea sălii de lectură, Reguli pentru împrumut* și o listă a *Bibliotecilor publice de pe litoral* cu indicarea adresei, telefonului și o caracterizare cantitativă a colecțiilor de care dispun.

O iconografie bogată vine să completeze textul ghidului cu aspecte din diferite sectoare ale bibliotecii, precum și cu ilustrații după cele mai importante documente din colecțiile sale.

Am prezentat modul în care a fost conceput ghidul și nu detalii de conținut, considerînd că poate constitui o sursă de inspirație și un imbold și pentru alte biblioteci de a edita astfel de instrumente de prezentare a instituției, deosebit de utile. Întilîi a sublinia virtuțile unor asemenea ghiduri.

În încheiere, un cuvînt de apreciere pentru meritoria strădanie a autorilor — Constanța Cioroju și Ion Făităr (Lucrarea a fost întocmită în cadrul Serviciului bibliografic) — care au reușit, așa cum și-au propus, să realizeze nu numai un ghid, dar și o micro-monografie a Bibliotecii municipale Constanța.

Proză

Romanul lui DUMITRU RADU POPESCU, *F*, este o carte despre crimă și pedeapsă sau poate o carte despre viață și moarte. Monograma titlului dă dealtminteri cîmp liber oricărei interpretări cu privire la temă, dar înșurubirea de cuvinte de pe coperta a doua, toate avînd inițiala „F” (...Fugă. Ființă. Frică. Femeie. Ferice. Fantezie. Foc. Fantastic. Foame. Formă. Ficțiune. Fum. Fenomen. Fatalitate. Fotbal. F....), lasă să se presupună că autorul s-a gîndit la viață în toată complexitatea ei, chiar dacă a folosit pentru demonstrație doar crîmpeie de viață. Romanul se încheagă unitar din trei povestiri (*Ninge la Ierusalim, Boul și vaca, Cele șapte ferestre ale labirintului*) care au aparența unei autonomii. Problema crimei, a vinovăției și a nevinovăției, a ispășirii și a imposibilității de răscumpărare a crimelor făptuite sînt urmărite de-a lungul întregii cărți cu o știință a „însenării” și a revelației treptate a psihologiei personajelor din care se naște o tensiune dramatică de loc surprinzătoare la acest autor (de curînd premiat și de revista *Teatrul* pentru piesa *Acești ingeri triști*). Inutil să vorbim despre deosebitul har stilistic al autorului, despre tehnica construcției pe care o minuieste cu virtuozitate, despre talentul cu care creează atmosferă, despre subtilitatea analizei psihologice, pentru că acei care i-au citit cărțile anterioare asociază automat aceste aprecieri numelui lui Dumitru Radu Popescu.

Bibliografie

Fuga. Schițe și povestiri. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 260 p.; *Zilele săptămînii*. Buc., Editura tineretului, 1962. 248 p.; *Umbrela de soare*. Buc., Editura tineretului, 1962. 395 p.; *Fata de la miazăzi*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 224 p.; *Somnul pămîntului*. Buc., Editura tineretului, 1965. 336 p.; *Dor*. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 424 p.; *Duios Anastasia trecea*. Buc., Editura tineretului, 1967. 120 p.; *Vara oltenilor*. [Vol. 1]. Ediția a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1967. 376 p.; *Prea mic pentru un război atît de mare*. Povestire cinematografică. Buc., Editura militară, 1969. 141 p. (Columna); *F*. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 422 p.

Viața și opiniile lui Zacharias Lichter este o carte ciudată, făcînd o notă aparte printre creațiile în proză contemporane. Greu de încadrat într-o specie literară,

fiînd la granița dintre roman și eseu (sau suită de eseuri), *Lichteriana* are mai mult o epică a ideilor, a sensurilor, decît a faptelor. Lectura e pasionantă, în ciuda faptului că finalitatea operei e mai puțin clară (Profetul Zacharias Lichter, care practică din principiu și propovăduiește cerșetoria, încearcă o „cunoaștere teoretică a divinului”, posibilă doar prin parcurgerea a trei stadii ale spiritului: cercul, nebunia, perplexitatea !!). În ansamblul activității literare a lui MATEI CĂLINESCU, această carte vine să completeze cu o nouă fațetă portretul autorului care s-a impus mai întîi în domeniul criticii literare, dezvăluindu-și apoi vocația poetică și, în fine, acum, pe cea de prozator și... moralist.

Bibliografie

Titanul și geniul în poezia lui Eminescu. Semnificații și direcții ale etosului eminescian. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 204 p.; *Aspecte literare*. Buc., Editura pentru literatură, 1965. 336 p. + 1 f. portr.; *Eseuri critice*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 247 p.; *Semn*. [Versuri]. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 104 p.; *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter*. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 168 p.; *Versuri*. Buc., Editura „Mihai Eminescu”, 1970. 88 p.

Poezie

Cînd NICHITA STĂNESCU face apel, în ultima sa carte, la „*Necuvinte*” pentru a-și putea exprima setea de absolut, necesitatea imperioasă de a investiga lumea elementelor primordiale („*Uite-l, nu seamănă cu nici un cuvînt / Nici nu poate fi spus, nici văzut / Stă între cer și pămînt / și n-are sfîrșit și nici început*”), ar fi o cutezanță să încerci în cuvinte obișnuite să-i definești personalitatea poetică. Dacă într-unul din volumele de început poezia era considerată „o viziune a sentimentelor”, drumul parcurs de atunci, de la un volum la altul, a fost spre o poezie concepută, am spune parafrazîndu-l, ca o „viziune a ideilor”. Nichita Stănescu este din familia celor care „văd idei”. Și chiar dacă nu numai „ideal” dar și „formal” poezia sa este greu de receptat, din cauza nenumăratelor simboluri și metafore care îi conferă un anume hermetism, prezența sa în peisajul liricii noastre contemporane se înscrie în prim plan. Poți fi sau nu de acord cu modalitatea sa de a face poezie, îl poți înscrie sau nu prin-

tre poezii preferați, dar nu poți în nici un caz să-i ignorezi personalitatea, să nu-i urmărești evoluția poetică și să nu consideri fiecare nou volum semnat de Nichita Stănescu drept un eveniment editorial. Le readucem în atenția cititorilor cu ocazia premiului de poezie conferit pentru volumul *Necuvintele*.

Bibliografie

Sensul iubirii. Versuri. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 112 p. (Luceafărul); *O viziune a sentimentelor* (Versuri). [Buc.], Editura pentru literatură, 1964. 120 p.; *Dreptul la timp*. Buc., Editura tineretului, 1965. 84 p. cu pl.; *11 Elegii*. Buc., Editura tineretului, 1966. 92 p.; *Oul și sfera*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 131 p.; *Roșu vertical*. Buc., Editura militară, 1967. 135 p. (Columna); *Alfa*. (1957—1967). Buc., Editura tineretului, 1967. 199 p. (Albatros); *Laus Ptolomaei*. Buc., Editura tineretului, 1968. 156 p. cu ilustr.; *Un pământ numit România*. Versuri. Buc., Editura militară, 1969. 151 p. cu ilustr.; *Necuvintele*. Buc., Editura tineretului, 1969. 216 p. cu fig.

Despre cartea lui ANATOL E. BACONSKY, care i-a adus premiul de poezie (1969) decernat de Uniunea Scriitorilor, *Cadavre în vid*, s-a spus că reprezintă „o profundă angajare etică în problematica individului integrat în istorie“. Acest volum i-a adus un premiu, celelalte, numeroase, i-au consolidat rînd pe rînd prestigiul literar. Ne gândim la înclinația spre contemplație și spre meditație din poeziile sale, la originalitatea prozelor, la erudiția și finețea cu care a practicat critica literară sau a selectat texte pentru antologii, la interesul notațiilor de călătorie. Dintre cele mai importante volume ale poetului (pentru că Baconsky este în primul rînd poet!), cuprinzînd creații dintr-un gen sau altul, menționăm următoarele:

Bibliografie

Cinzece de zi și noapte. Versuri. Buc., E.S.P.L.A., 1954. 224 p. cu 1 portr.; *Dincolo de iarnă*. Pasteluri. Buc., Editura tineretului, 1957. 107 p. cu ilustr.;

Colocviu critic. [Buc.], E.S.P.L.A., 1957. 216 p. + portr. aut.; *Călătorii în Europa și Asia*. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 328 p. + 6 f. pl.; *Imn către zorii de zi*. Buc., E.P.L., 1962. 132 p. cu portr.; *Poezi și poezie*. Buc., Editura pentru literatură, 1963. 318 p.; *Fiul risipitor*. Poezii. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 149 p.; *Versuri*. Buc., Editura tineretului, 1964. 232 p. (Cele mai frumoase poezii, 66); *Echinoxul nebunilor și alte povestiri*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 230 p.; *Fluxul memoriei*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 279 p.; *Remember*. [Vol. 1—2]. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 2 vol. [Vol. 1]. *Jurnal de călătorie*. 343 p.; [Vol. 2]. *Fals jurnal de călătorie*. 318 p.; *Meridiane*. Ediție completă. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 500 p.; *Cadavre în vid*. Poezii. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 85 p. cu fig.

Dramaturgie

„Eu cînd scriu, n-am sentimentul că scriu literatură satirică. Aud despre asta ceva mai tîrziu. Caut să fiu atent la mișcarea vieții, să văd dincolo de automatisme, și dacă din această observare atentă iese literatură satirică, n-am nici o vină“. Această mărturie făcută nu de mult de TEODOR MAZILU este menită să anuleze, într-un fel, toate încercările criticii de a-l categorisi drept „un moralist care scrie... cu o ironie disperată“, sau drept un „mizantrop“, sau drept un „candid“, un „ingenuu“, care se umește în fața banalului, în care se ascunde de fapt o mare doză de nefiresc, de monstruos chiar, pierzîndu-și rînd pe rînd toate iluziile, sau drept un adept al literaturii „absurdului“. S-a vorbit despre înrudirea sa cu Caragiale, cu Urmuz, cu Ionescu... Oricum, Mazilu rămîne foarte personal în tot ce întreprinde (proză scurtă, roman, teatru). Este un analist care detaliază, cu minuție și luciditate, gesturi, vorbire, comportamente, relații, descoperind pretutîndeni automatismele, pe care le aduce în prim plan, de unde impresia de fantoșe pe care o lasă toate personajele. Tot de aici și impresia că toți „eroii“ săi seamănă între ei, că sînt doar „ipostaze“ diferite ale aceluiași „tip“. Reacția pe care lectura (sau vizionarea) o stîrnește în rîndurile publicului (cititor sau spectator) este sau *pro* sau *contra*. Linie de mijloc n-a existat niciodată în

aprecierea acestui autor foarte controversat. Premiul Uniunii Scriitorilor, acordat pentru cuplajul *Tandrețe și abjecție* (in-scenare, pentru că de fapt nu e o dramatizare, a patru schițe — *O plimbare cu barca*, *Cicatricea*, *Pălăria de pe noptieră*, *Cerc vicios* —, cărora li s-a adăugat „tragedia” *O sărbătoare princiară*) este o recunoaștere de prestigiu a personalității incontestabile a scriitorului Teodor Mazilu.

Bibliografie

Insectar de buzunar. [Buc.], E.S.P.L.A., [1956]. 171 p. ; *Galeria palavrăgilor. Audiențe. Schițe. Portrete*. Buc., Editura tineretului, 1957. 176 p. ; *Bariera*. Roman. Buc., Editura tineretului, 1959. 276 p. ; *Aceste zile și aceste nopți*, Buc., Editura tineretului, 1962. 372 p. ; *Sub clar de lună*. Falsă tragedie într-un prolog și 3 acte. În: *Teatrul*, 7, nr. 11, nov 1962, p. 23—57; *O plimbare cu barca*. Proză satirică. Buc., Editura pentru literatură, 1964, 164 p. ; *Vara pe verandă* [Schițe]. Buc., Editura tineretului, 1966, 176 p. cu ilustr. ; *Necunoscutul și iubirea*. Comedie într-un act. — [Iaurtul și cunoașterea lumii. Scenetă]. Buc., C.S.C.A., Casa centrală a creației populare, 1968. 47 p. (Teatru) ; *Proză satirică*. Buc., Editura pentru literatură, 1969, 391 p. ; *O sărbătoare princiară*, Tragedie într-un act. Buc., C.S.C.A., Casa centrală a creației populare, 1969. 40 p. (Teatru) ; *Acești nebuni fărnici*. Comedie într-un prolog și trei acte (cinci tablouri). În: *Teatrul*, 15, nr. 2, feb. 1970, p. 65—96.

Scriitor și gazetar de mare prezență în actualitate, PAUL ANGHEL, căruia i se potrivește mai mult decât oricui determinativul de scriitor „angajat”, a surprins poate prin abordarea în ultimii ani a „teatrului istoric” (mai întâi *Săptămîna patimilor*, avînd ca figură centrală pe Ștefan cel Mare, apoi *Viteazul*, despre Mihai și epoca sa, iar în prezent, încă în faza de elaborare, o piesă consacrată lui Brîncoveanu). Actualitatea ideilor, interesanta argumentare dramatică, pe linia susținerii unor principii de filozofie a istoriei, grandiosul construcțiilor sale dramatice fac din Paul Anghel unul dintre cei mai interesanți autori de teatru contemporani, iar premiul prilejuit de piesa *Viteazul* îi încunună de fapt întreaga activitate.

Bibliografie

Șapte inși într-o căruță. Povestire dintr-o toamnă bogată. Buc., Editura pentru literatură, 1961. 240 p. ; *Victoria de la Oltina*, Buc., Editura pentru literatură, 1961, 356 p. + 7 f. foto. ; *Arpegii la Siret. Itinerar moldav*. [Buc.], Editura tineretului, 1964. 207 p. + 12 f. pl. ; *Mor-Mor și fetița portocalie*. Buc., Editura tineretului, 1969. [45] p. color ; *Sfaturile motanului Grigore*. (Mic tratat liric pentru părinți și copii). Buc., Editura tineretului, 1969. 132 p. cu ilustr. ; *Viteazul*. În: *România literară*, 2, nr. 8, 20 feb. 1969, p. 12—19.

Critică și istorie literară

Primul volum din *Istoria literaturii române* este desigur un eveniment nu numai al anului editorial, ci al întregii noastre istoriografii literare. GEORGE IVAȘCU nu a ambiționat să epuizeze analitic fiecare personalitate a literaturii noastre, nici să trateze exhaustiv fiecare moment al culturii noastre naționale, ale cărei geneze le plasează în perioada secolelor X—XVI, urmărindu-i evoluția, în această primă parte a lucrării pînă la începuturile de constituire a literaturii române moderne, ci, valorificînd toate cercetările inantașilor întru istorie literară, pe care îi citează sau spre care trimite pur și simplu, s-a preocupat de o asemenea organizare a materialului istoriografic, încît să susțină ideea că atît cultura în general, cît și literatura sînt forme de revelație a spiritualității unui popor, a formării conștiinței naționale. S-a spus despre această lucrare că este de fapt „o istorie a spiritului prin literatură”. Contrar celor ce s-ar putea crede la o privire superficială, istoria lui George Ivașcu nu este o simplă compilație, ci o operă foarte personală, prin selecție, prin siguranța cu care își formulează aprecierile, prin consecvența cu care își susține demonstrația și prin patriotismul care îi animă opera.

Gazetar, critic și istoric literar de prestigiu, George Ivașcu a reușit prin lucrarea recent distinsă să-și încununne propria activitate cu o operă de înaltă ținută științifică.

Bibliografie

Reflector peste timp. Din istoria reportajului românesc. [Vol.]. I. (1829—1866). Studiu introductiv și note, text ales și stabilit de George Ivașcu. Buc., Editura pentru literatură, 1964. LII + 412 p. cu fig. și facs. ; *Confruntări literare*. [Buc.], Editura pentru literatură, 1966. 511 p. ; *Din istoria teoriei și a criticii literare românești*. [Vol.]. I. 1812—1866. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1967. 719 p. ; *Istoria literaturii române. Vol. I. Epoca genezelor (Sec. X—XVI)*. — *De la o*

cultură medievală spre o cultură națională. — Clasicii literaturii române vechi. — Epoca „luminilor“. — Constituirea literaturii române moderne. Buc., Editura științifică, 1969. 632 p. + 80 f. ilustr.

Cartea lui SORIN ALEXANDRESCU despre William Faulkner nu este doar o lucrare de critică literară, ci și o încercare de teorie a genului. După formularea premiselor teoretice și precizarea concepției metodologice, demonstrația se face din mers, prin exegeza operei faulkneriene. În concepția autorului, critica literară trebuie să uzeze de instrumentele unei adevărate științe. Criticul, familiarizat cu „cosmosul scriitorului“ (care cuprinde întreaga sa operă), îl transpune, în încercarea sa de ordonare a acestui univers, în formule și ecuații, în grafice și scheme. Ca un veritabil om de știință, criticul literar trebuie să-și ascundă sensibilitatea în spatele rațiunii și să înlocuiască creația pe marginea operei printr-o analiză lucidă, la rece. Investigarea universului faulknerian, caracterizat printr-o deosebită complexitate, ca și intenția de tratare monografică a autorului, i-au determinat criticului apelul la unele elemente de „critică structurală“. În acest fel, cartea lui Sorin Alexandrescu se înscrie ca și prima încercare din țara noastră de realizare a unei monografii critice structurale. Deși la prima lucrare de acest gen, reușita este deplină, fiind una dintre cele mai serioase și mai interesante întreprinderi de critică literară realizate în ultimii ani în România. Înainte de acest volum, autorul s-a remarcat prin numeroase studii critice, multe apărute sub formă de studii introductive la operele unor scriitori din literatura universală de factură foarte diferită (Elsa Triolet, George Eliot, Henry James, Stephen Crane, Samuel Butler, A. J. Cronin, John Updike, John Ruskin, R. Wellek și A. Waren). Interesante și preocupările sale de stilistică.

Bibliografie

Dickens in Rumania. A Bibliography for the 150th Anniversary. Bucharest, 1962; *Tehnica episodului la trei romancieri contemporani*: G. Călinescu, Eugen Barbu și Marin Preda. În: *Limbă și literatură*. Vol. XII. Buc., Editura științifică, 1966, p. 31—55; Alexandrescu, Sorin și Rotaru, Ion. *Analize literare și stilistice*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1967. 296 p.; *Structuralismul și literatura comparată*. În: *Studii de literatură comparată*. Buc., Editura Academiei, 1968, p. 43—49; *William Faulkner*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 576 p. cu schițe + 2 tab. (Monografii).

Notă: Din necesități de spațiu, celelalte premii vor fi prezentate în numărul viitor al revistei

Malița, Mircea. *Cronica anului 2000*. Buc., Editura politică, 1969. 287 p.

Faptul că în plin miez al secolului al XX-lea o cunoscută și reputată instituție, cum este „Rand Corporation“ (S.U.A.), a împrumutat metodei de prognoză științifică elaborată și verificată în practică de experții ei — Metoda Delfi — numele prestigiosului oracol din templul lui Apollo, nu poate fi socotit nicicum o simplă coincidență. Actul are valoarea unui simbol. Gest de pios omagiu adus peste milenii de urmași țării confraților întru breaslă din epoca copilăriei omenirii, el consemnează totodată și continuitatea, o anume constanță a preocupărilor, o caracteristică de totdeauna a semenilor noștri, pentru explorarea mentală a viitorului, demersurile lor sistematice și pertinente de a-i descifra mesajele recepționate, în scopul unei mai chibzuite și mai eficace acțiuni.

În acest context ne propunem să comunicăm principalele idei ale cărții semnate de Mircea Malița.

Confirmind predilecția autorului pentru aspectele majore ale fenomenului științific și cultural contemporan, abordate în maniera publicistică-literară, volumul cuprinde o suită de eseuri de elegantă ținută intelectuală. Criteriul ales la gruparea eseurilor pe capitole este elastic, oferind posibilitatea asocierii libere, în funcție de apropierea tematică imediată. Păstrînd în felul acesta legătura, capitolele se bucură în același timp și de un statut de sine stătător, sint echilibrate ca pondere în economia lucrării. Dacă vom încerca să desprindem un principiu de ierarhizare în cadrul expunerii, acesta poate fi definit numai în raport cu ideea centrală, a cărei investigare pe multiple planuri formează obiectul atenției statornice a autorului: *condiția umană a anului 2000*. Încercînd să prospecteze acest viitor, să identifice marile jaloane care

străjuiesc căile de acces spre dublul prag (inceput de veac și de mileniu), lucrarea caută de fapt să formuleze răspunsuri, care să se sprijine și pe realismul prudent al cercetătorului riguros, dar și pe imaginația înaripată a literatului, la o seamă de întrebări. Iată unele dintre cele care ni se par mai concludente: De ce resurse, externe și interne, va dispune omul secolului al XXI-lea? (capitolele I—II); Cum și cât va trăi, va munci și se va instrui el? (capitolele III—IV—V); Cum își va utiliza timpul lui liber? Care vor fi relațiile lui cu mediul natural și cel social? Ce probleme îl vor frământa? Cum va gândi și simți el? (capitolele V—VI—VII); Cum va trebui să acționeze astfel ca pe calea aleasă pentru atingerea obiectivelor fixate să nu fie nevoit să abdice de la condiția sa esențială, păstrând nealterate integritatea și noblețea idealurilor? (capitolul VIII). Și chiar dacă răspunsurile și soluțiile nu vor putea fi găsite decât pe parcurs, caracterul acut al căutării lor — de aici și actualitatea deosebită a reflecțiilor autorului în dezbateră pe care a angajat-o — se relevă cu pregnanță la gândul că de termenul limită ales ne despart mai puțin decât timpul necesar creșterii unei noi generații. Iată deci că numărul acelor, care la sfârșit de secol vor avea prilejul dar și obligația autoconfruntării în vederea efectuării cu spirit de răspundere a unui rodnic bilanț, nu este de loc neglijabil.

Există în această diversitate de aspecte și de planuri care se succed, se suprapun și se interferează, un filon urmărit cu perseverență de autor, un ax capabil să confere volumului unitatea de concepție și de structură necesare pentru a constitui un tot încheiat. În afară de ideea de fond, amintită deja, care servește drept punct de plecare meditațiilor autorului și către care converg în final concluziile raționamentelor sale, aceea a omului raportat și proiectat în diversele sale ipostaze, la timpul potențial, cititorul va observa cu ușurință prezența și a altora. Ele revin mereu pe parcursul lecturii, mai mult sau mai puțin frecvent în același plan al preocupării viitorului. Repetarea aceasta nu este însă o simplă figură de stil, nici nu

servește unor scheme didactice. Autorul operează cu ideile la care ne referim, utilizându-le când ca ipoteze de lucru, când ca premise în construirea raționamentelor, în sfârșit, când ca argumente logice. Despre ce anume idei este vorba? Fără intenția enumerării exhaustive și a respectării frecvenței lor în text, amintim pe cele mai semnificative, după opinia noastră: *rolul ordinatorilor* sau al calculatoarelor electronice, *al modelării și metodelor matematice*, al perfecționării neîncetate a vastului domeniu *al informației și comunicării*, al *automatizării*, al *raționalizării*. La lista lor adăugăm o a doua categorie de altă factură, extrem de comprehensivă și ca structură complexă: *cooperare, organizare, relații sociale* (de la cele interumane la cele internaționale și interstatale), continua *umanizare* a mediului, *progres*. Cîteva observații pe marginea lor. Două ni se par mai importante. În primul rînd, aceste idei se articulează în mod organic, alcătuiind un sistem coerent de noțiuni, se raportează unele la altele ca părțile unui întreg. În al doilea rînd, mănunchiul acesta de noțiuni — firește, alături de multe altele — este produsul citorva decenii ale secolului nostru, cel puțin în ceea ce privește știința și tehnica, reprezintă expresia concentrată a unora dintre cele mai îndrăznețe și mai fertile înfăptuiri ale genului uman, adevărate „cuvînte-cheie” ale civilizației contemporane.

Cît privește cea de-a doua categorie de idei, pe care le putem considera ca definitorii pentru om ca ființă socială, ele au dobîndit în același răstimp și în lumina transformărilor istorice intervenite semnificații noi și cu totul deosebite, afectînd destinele omenirii în totalitatea ei. Locul ce li s-a rezervat în volum ni se pare de aceea întru totul justificat, iar prezența lor în calitate de repere orientative pentru justa apreciere a perspectivelor se vădește a fi mai mult decât utilă — necesară.

Răspunzînd nevoii stringente a omului de a-și alege drumul de urmat în cunoștință de cauză, cu minimum de riscuri datorite neprevăzutului și maximum de posibilitate a producerii efectelor scontate, dar și aceleia de satisfacere a curiozității

lui înnăscute, care-l mină cu o forță irezistibilă spre necunoscut, literatura de anticipație și-a atras mereu cultivatori însuflețiți. Pe măsura amplificării cunoștințelor și a mijloacelor de investigație științifice, ea a asimilat rezultatele acestora, purtând totdeauna pecetea ideilor lor călăuzitoare și a timpului. Și astfel, alături de literatura fantastică, devenită între timp „științifică-fantastică“ (science-fiction), s-a constituit — la polul opus — cea de prognoză științifică, cu o funcționalitate bine determinată, destinată experților și specialiștilor însărcinați cu elaborarea unor planuri de mai lungă sau mai scurtă durată în diferite domenii de activitate.

Parte integrantă a genului și distingându-se prin gradul crescut de finalitate, lucrările consacrate anului 2000 au o vastă bibliografie. Printre ele se numără eseurile asupra viitorului, care ocupă o poziție oarecum intermediară între cei doi poli semnalati. *Cronica anului 2000*, după cum ne-o mărturiseste însuși autorul, urmărește să-și găsească loc în rindurile acestora din urmă. Și datorită calităților reale ale volumului recenzat se mai poate adăuga, reușind să armonizeze o bogată informație științifică modernă, selectată cu grijă și competență, cu stilul alert și agreabil al expunerii, accesibilă și publicului de cititori neinițiați încă, încercarea autorului a fost, credem, încununată de succes.

Activitatea cultural-educativă a sindicatelor — la nivelul cerințelor actuale. Buc., Editura politică, 1970. 335 p.

Sub un titlu ce i-ar putea hărăzi cărții anonimatul, redacția „Probleme sindicale“ a Editurii politice prezintă — de fapt — un volum care n-ar trebui să treacă neobservat de către cei care se preocupă de problematica și metodologia cercetării procesului educațional și cultural desfășurat în rindurile adulților.

Contribuții teoretice interesante și concluzii ale unor investigații empirice concretizează în lucrare intenția de a conferi activității cultural-educative a sindicatelor temelul cunoașterii științifice a nevoi-

lor spirituale ale oamenilor muncii, în elaborarea metodologiei și în studiul eficienței acestei activități, prin raportarea la contextul vieții sociale. Mărturie a integrării practicii cultural-educative în sfera de preocupări a unor sociologi, pedagogi și psihologi, ca și a încercărilor de abordare teoretică a praxisului de către activiști sociali, cartea reunește autori consacrați în cercetarea socio-pedagogică laolaltă cu cei ale căror nume ne sînt cunoscute cel mult din publicistică.

Operînd în zone diferite și cu nuanțări sensibile în ceea ce privește profunzimea în analiza fenomenului cultural, autorii manifestă — în majoritate — grija de a pune în lumină atît concepția culturii de masă, instituționalizată la scara întregii societăți, cît și consecințele ce se cer transferate din planul demersului teoretic în cel al activității desfășurate în cadrul instituțiilor culturale ale sindicatelor. Se cuvin a fi citate din acest punct de vedere studiile prof. univ. dr. Stanciu Stoian (*Sistemul muncii cultural-educative de masă. Rolul activiștilor culturali în promovarea lui*), al prof. dr. Petre Bărbulescu (*Preocupări actuale în domeniul educației masei*) și al lui Gh. Berescu (*Conștiința politică — baza formării conștiinței socialiste*) care definesc și limpezes concepte esențiale ale domeniilor, detașează principii și sarcini ale culturii în acțiune.

Problema raportului cultură-activitate profesională face obiectul unor considerații pertinente care relevă atît aspectele pedagogice ale pregătirii pentru munca productivă, cît și latura etică a șteturii personalității umane, multilateral dezvoltate, în procesul făuririi bunurilor materiale și al integrării sociale a muncitorilor (dr. C. Botez și M. Mamali, *Cultura și producția*; N. Oniga, *Contribuția sindicatelor la formarea și dezvoltarea culturii tehnico-economice în colectivele de muncă industriale*; lect. univ. A. Cazacu, *Momentul cultural-profesional în îngrarea urbană a muncitorilor industriali s.a.*).

În *Căile moderne ale autoinstruirii și autoeducării* (H. Culea) și în *Condiționarea psiho-pedagogică a activității cultural-educative* (B. Moldoveanu și M. Herovan), autorii se opresc asupra locului și funcțiilor mijloacelor moderne de comunicare de masă în procesul autodaxiei — primul, și asupra principiilor unei didactice a

activității instructiv-educative în rândurile adulților — securizii. Atît unul, cît și ceilalți sugerează modalități și căi de acțiune pentru optimizarea sistemului și metodelor culturii de masă, ca și pentru prospectarea publicului, insistînd asupra însemnătății pe care o are, din acest punct de vedere, pregătirea psiho-pedagogică a activiștilor culturali.

Analiza procesului de formare a opiniei publice și a folosirii ei ca forță educativă (A. Tabachin) și disecarea funcției culturale a timpului liber (C. Popescu) oferă în paginile în care se desfășoară studiile respective repere prețioase pentru înțelegerea judicioasă a unor țeluri esențiale ale muncii cultural-educative de masă în etapa actuală.

Cu toate inegalitățile pe care lectura atentă a unor pagini le poate releva, volumul, luat ca întreg, reprezintă o pledoarie convingătoare împotriva diletanțismului și improvizăției în practica activității în domeniul culturii de masă și în favoarea înaintării cu curaj — așa cum se spune în prefața lucrării — în „...direcțiile noi în care trebuie orientată activitatea cultural-educativă a sindicatelor pentru a fi cu adevărat eficientă”.

W. AUERBACH

Calloti, E. *Germania nazistă*. Buc., Editura științifică. 1969. 396 p.

Lucrarea pornește de la „premisele istorico-ideologice ale ascensiunii la putere a național-socialismului, explicînd condițiile în care s-a dezvoltat acesta, în ambianța luptelor de clasă și a slăbiciunilor lăuntrice care au caracterizat Republica de la Weimar. În continuare, autorul prezintă amănunte cu privire la încadrarea austriacului Adolf Hitler în obscurul partid politic constituit într-o cafenea mincheneză, pe care cercurile influente politice și financiare îl vor sprijini cu fondurile lor. Inițiat pe scară regională, apoi națională, noul partid își constituie osatura sa politico-ideologică din ideea de revanșă (Dictatul de la Versailles fiind considerat principala sursă a nenorocirilor Germaniei), de superioritate a poporului german, de necesitate vitală a expansionismului german. Sînt reținute procedeele extremiste folosite pentru asigurarea puterii, metoda de exploatare a unei demagogii sociale paroxistice dar captivante în care va cădea în cursă poporul german dezorientat, ajungîndu-se la realizarea, în anul 1933, a ceea ce s-a numit în mitologia nazistă: *Machtergreifung* (cucerirea puterii).

Utilizînd principiile constituției de la Weimar sau călcîndu-le în picioare cînd nu-i mai erau necesare; folosindu-se de unele partide politice, apoi desființîndu-le; trecînd peste justiție și administrație cu tăvălugul național-socialist și mergînd pînă la desființarea caracterului federal al statului, hitleriștii s-au folosit fără jenă de toate mijloacele ca să-și asigure puterea. Lichidarea lui Röhm, exponentul unor tendințe anarhic-individualiste este încă un aspect al măsurilor de teroare folosite în această perioadă în care se fluturau idei demagogice prin care se încerca înfăptuirea unor prefaceri economic-sociale.

În schimb economia aplicată de hitleriști nu a avut în fond nimic socialist. Introducerea, printre alte măsuri organizatorice, a *Führerprinzip*-ului, n-a modificat, în realitate, puterea monopolurilor. Dimpotrivă, prin măsurile luate s-a ajuns la lichidarea posibilităților de rezistență ale muncitorilor față de patronat, planurile de patru ani neconstituind decît metoda pentru pregătirea economică în vederea războiului viitor.

Crearea statului fascist în care formațiile SS au căpătat puterea dominantă, devenind expresia cea mai pregnantă a mecanismului statal, a politicii regimului, a Germaniei însăși, elementul fundamental caracteristic al Reichului voit de Hitler, cu toate consecințele care au decurs din aceasta.

În continuare, autorul prezintă obiectivele și etapele expansiunii naziste, de la măsurile abile de politică externă pentru a-i asigura Germaniei posibilitățile unei mari puteri pînă la expansiunea preconizată de interesele imperialismului german (ieșirea din Societatea Națiunilor, ocuparea Saar-ului, denunțarea prevederilor militare ale tratatului de la Versailles, ocuparea Austriei, a Cehoslovaciei). Sînt arătate „metodele” întrebuintate și abilitatea cu care națiștii au știut să se folosească de neînțelegerile dintre învingătoarele din primul război mondial.

În capitolele următoare, autorul se ocupă de cuceririle războinice ale celui de-al treilea Reich și de deruta militară care a continuat după dezastrul de la Stalingrad, prezintă „noua ordine europeană” impusă de hitleriști, analizînd esența acesteia: transformarea Europei într-un lagăr de concentrare, secătuirea țărilor ocupate, îngenuncherea morală a statelor subjugate, exterminarea unor popoare, planurile secrete de perspectivă care par rodul unei aberații delirante, dar care au fost puse în executare cu meticulozitate.

În penultimul capitol sînt analizate condițiile în care s-a aflat opoziția antinazistă, dacă se poate vorbi de o rezistență

în adevărata accepțiune a cuvintului. Prăbușirea Reichului hitlerist se datorește acțiunii puterilor angajate în operațiile militare împotriva celui de-al treilea Reich. Lucrarea analizează manevrele politicii hitleriste în ultimii doi ani, oprindu-se asupra implicațiilor atentatului de la 20 iulie, al ofensivei frontului din est etc.

Ultimul capitol înregistrează svîrcolirile ultimilor șefi naziști pentru menținerea regimului ca atare și esența hotărârilor de la Potsdam.

Cu privire la România, lucrarea cuprinde precizări care respectă faptele istorice, dovădind cunoașterea reală a raporturilor politice dintre țara noastră și Germania nazistă, condițiile în care era tratată România; soarta care îi era rezervată.

N. VASILESCU

Stoica, Stelian. *Etica durkheimistă*. Buc., Editura științifică, 1970, 214 p.

Puțini dintre gânditorii nemarxiști contemporani s-au bucurat de atât prestigiu și autoritate ca Emile Durkheim — fondatorul școlii sociologice franceze. El a exercitat o puternică influență atât în Franța cât și peste hotare. Azi, indiferent de meridian, e greu să întâlnești vreo lucrare competentă de sociologie care să nu se raporteze la opera lui.

Dacă contribuția lui Durkheim la dezvoltarea sociologiei este în general cunoscută la noi, școala instituită de el în domeniul eticii, va fi abia acum prezentată cititorilor români.

Capitolul principal al lucrării cuprinde o profundă analiză consacrată concepției lui Durkheim despre etică. În legătură cu aceasta, autorul scoate în evidență valoarea și actualitatea dezvoltării pozitive, evident critică, dar teoretic constructivă, a principalelor concepte etice elaborate sau cercetate de Durkheim.

Astfel, în lucrarea lui Stelian Stoica este amplu reflectată problema faptului moral, fundamentală pentru orice încercare de a distinge planul moral de celelalte modalități ale conștiinței.

Aspectele cele mai subtile și de importanță teoretică sînt tratate în paragraful *Specificului faptului moral*.

Un al doilea capitol al lucrării, intitulat *Discipolii lui Emile Durkheim*, este consacrat unei analize a concepțiilor lui Lucien Lévy-Bruhl, A. Bayet și Paul Fauconnet.

Și aici ca și în primul capitol s-a realizat o analiză a doctrinei etice prin prisma sociologiei, urmărindu-se interferența, joncțiunea sau sinteza concepțiilor morale ale elevilor lui Durkheim care nu totdeauna au împărtășit *ad litteram* concepția etică a maestrului.

Ion POPA

Watson, J. D. *Elicea vieții*. Buc., Editura științifică, 1970. 168 p.

O carte captivantă despre evenimentele care au dus la descoperirea structurii acidului dezoxiribonucleic (ADN), substanță genetică fundamentală. Autorul ei, doctor în științe biologice, a primit Premiul Nobel la vârsta de numai 24 de ani pentru această epocală descoperire a structurii în formă de elice a ADN-ului.

Watson surprinde atmosfera ce domnea în Anglia în primii ani de după război, deoarece acolo s-au desfășurat cele mai importante evenimente legate de această descoperire.

El izbuteste să demonstreze că numai rareori știința înaintează pe calea directă și logică pe care și-o imaginează omenii dinafara cercetării științifice. Cartea nu constituie o istorie, ci o contribuție autobiografică la istoria care va fi cîndva scrisă. După cum mărturisește însuși autorul, volumul înregistrează mai curînd impresiile decît faptele istorice.

Descoperirea structurii ADN făcută de Watson și Crick, cu toate implicațiile ei biologice, a constituit unul dintre evenimentele științifice epocale ale acestui secol. Numărul cercetărilor pe care acest eveniment l-a inspirat este uluitor; el a provocat o adevărată explozie în biochimie și genetică.

Cartea descrie istoria descoperirii ADN-ului, eșecurile și succesele din munca zilnică, modul de gîndire al cercetătorilor, frământările acestora, spiritul lor competitiv, atmosfera de lucru din laborator, precum și numeroase date din viața savanților, foarte semnificative pentru cunoașterea personalității lor.

Volumul atrage prin marea sinceritate cu care este scris, prin stilul lui simplu, direct atractiv.

Pentru a ilustra valoarea remarcabilă a acestei lucrări, revista „New Scientist”, în numărul din februarie 1968, a publicat un articol, în care se arată între altele, că dacă Watson nu ar fi primit Premiul Nobel pentru rezultatele sale științifice, ar fi trebuit să-l primească pentru această carte.

Lia HODOROGEA

Meițoiu, Ioan. *Spectacolul nunților*. Buc., Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Casa centrală a creației populare, 1969. 642 p.

Bogatul repertoriu folcloric, o hartă cu zonele investigate, date despre informatori, o iconografie care impresionează prin ineditul fotografiilor, textele muzicale, o bibliografie exhaustivă, precum și foarte utilul glosar fac din *Spectacolul nunților* una din cercetările științifice exemplare, cartea constituind o contribuție dintre cele mai valoroase în această ramură a folclorului. După *Nunta la ro-*

măni (1890) a lui Sim. Fl. Marian, cartea lui Ioan Meitoiu vădește, în egală măsură, dragostea infinită pentru frumusețile folclorice ale poporului nostru. „Grație unor astfel de monografii, — spune academicianul Perpessicus în prefața care însoțește cartea, — se va putea trece, cu sporite temeieri, la organizarea aceluși corpus al datinelor naționale, interesând și folclorul și etnografia românească”.

Din punct de vedere al organizării materialului, autorul își împarte lucrarea în două părți. Prima parte, *Descrierea nunților*, include materiale despre ceremonialul nunții dintr-o zonă sau alta, iar a doua, *Straturi și forme*, cuprinde orații de nuntă, ritualuri de nuntă, cîntece, strigături etc. Organizată astfel, cartea oferă cititorilor o imagine vie a tradițiilor legate de spectacolul nunților românești.

După ce în prima parte a descrierii relatează despre diverse personalități care s-au ocupat de spectacolul nunților, în cea de-a doua, autorul vorbește despre structura și obiectul materialelor folclorice privind ritualul nunții, evidențiază caracterul spectacular al nunții românești și conchide că „prin amploarea sa, prin atmosfera sărbătorească în care se desfășoară, prin conținutul său, spectacolul nunților constituie și astăzi o amplă manifestare artistică populară cu numeroase momente de veselie, de exuberanță și umor popular ce alternează cu momente cu caracter dramatic solemn”.

Examinându-l ca rit de petrecere și ca rit-spectacol, Ioan Meitoiu consideră că multitudinea de practici și ritualuri reflectă vechi credințe ale poporului păstrate, nealterate, din generație în generație.

După maniera în care este gândită și realizată, lucrarea se adresează unui public larg de cititori, cartea oferind specialiștilor, cercetătorilor și artiștilor populari un bogat material despre frumusețea și farmecul spectacolului nunților noastre. Publicarea unei astfel de cărți se înscrie ca o remarcabilă realizare în planul larg de valorificare a patrimoniului nostru popular.

Dumitru LAZĂR

Barbu, Eugen. *Princepele*. Buc., Editura tineretului, 1969. 349 p.

Basm, poem liric sau incursiune istorică, romanul lui Eugen Barbu este în același timp o sinteză cu valoare de generalizare. Înscriindu-se în tradiția prozei românești, *Princepele* poartă însemnele unui talent remarcabil, aplicat spre descriere și pitoresc. O documentare bogată, folosită cu simț al proporțiilor, ne situează în plină epocă fanariotă.

Atras de mirajul puterii, viața croului se configurează prin necontenite deplasări de

intenții în vederea satisfacerii ideii dominante: să cucerească scaunul Țării Românești, apoi să se mențină cu orice mijloace. Nu vrea să distrugă, ci să construiască, dar mobilul vieții lui îi anihilează aspirațiile spre înțelegere. Eroul porcește conflictul dintre subiect și datele realității exterioare, care-l contrazic mereu, furnizându-i exemple menite a evidenția neputința armonizării scopurilor personale cu cele ale poporului.

Prizonier al unui destin ce se cere împlinit, în pofida lucidității, domnitorul ajunge o nealță a funcției sale, îngenuncheat pentru totdeauna corințelor ei fără hotar. Acționând sub impulsul unor forțe subterane, pendulează între rațiune și instinct, bine și rău, realitate și iluzie, ca pină la sfîrșit să cadă victima unei negre melancolii, unui sentiment de zădărnicioie: „În această lume de esențe contrare, circumscrisă într-un spațiu aproximativ, mișcătoare și neliniștită, proporția faptelor omeneste nu mai avea nici o importanță. Averi, gânduri, dorință de putere, ce lucrări zadarnice, ce fală găunoasă și păgubitoare! A bate din palme și a avea ce vrei, a gândi rău despre un semen și a-l ucide, a voi să arăți că există ceva mai rău decît moartea: lipsa de libertate a individului”. Fugind de sine însuși, eroul crede că destrăbălarea îl va putea smulge din inerție și-i va infuza în corpul îmbătrînit vigoare și speranță. Prințelepe își adătură pe Messer Ottaviano, un șarlatan astrolog, cu un trecut dubios și obscur, pripășit la curtea sa. Întrunind promisiunile alchimistului de a făuri aur cu cercețările zodiacului, italianul devine în scurt timp și tovarășul nedespărțit al principelui la plăcerile trupești. Dar cititorul în stele se dovedește a fi un om primejdios, atrăgînd pe domnitor în plasa unor proiecte nerealizabile și nefolositoare, plătind cu viața însăși, și murind în chinuri groaznice, necredința și ușurabatea.

Scriitorul desfășoară o artă a portretului ce concură la întregirea unei viziuni, la sublinierea unor aspecte pline de savoare. O paletă variată îi stă la îndemînă pentru reinvierea obiceiurilor aceluși început de secol într-un București liberton, în care cei bogați își pierd vremea la oșpete, lăsîndu-se în voia instinctelor primare, a patimilor și a simțurilor elementare. Relief, succulență, plasticitate — acestea sînt trăsăturile caracteristice ale romanului *Princepele*, care se integrează — așa cum am spus la început — unei tradiții autentice românești, de la Nicolae Filimon la Matei Caragiale și Tudor Arghezi.

Elena BERAM

Popescu, Petru. *Prins. Roman*. Buc., E.P.L., 1969.

S-ar putea spune — ținînd seama de locul pe care-l ocupă în economia cărții — că Bucureștii sînt un personaj important

al romanului, care-și trăiește viața-i proprie, dar în mijlocul căreia își duc existența, modestă sau ridicolă, snobă sau firească, ceilalți eroi. Între aceștia se numără și inginerul, personaj fără nume, simbolizând o anumită tipologie, care a trăit — pînă cînd începe povestirea — banal și șters, asemenea multor tineri în preajma vârstei de 30 de ani, fără să-și pună probleme grave, fără obligații de familie de nici un fel, cu legături amoroase trecătoare, care profită din plin de fiecare zi, fără să-și amintească, decît vag sau de loc, de zilele care trecuseră. La fel trăiau mulți dintre prietenii și prietenele sale.

Dar, pentru inginer întreg cursul vieții sale se schimbă decisiv în clipa cînd află că suferă de o boală incurabilă. Medicii consultați îi spun că nu mai are de trăit decît aproximativ un an.

De aici înainte, inginerul începe să se gîndească la viața sa trecută, căutînd s-o înțeleagă, la starea sa prezentă și, mai ales, la viitorul său, la moartea sa atît de apropiată și de care nu se poate elibera.

În descrierea acestor stări sufletești pe care inginerul nu le-a cunoscut pînă acum, Petru Popescu dă dovada marilor sale calități de analist. Totul ne apare ca o dezbateră de idei asupra vieții și morții — mai ales a morții — asupra dragostei și prieteniei, asupra artei și literaturii. Firesc și fără artificii, deși cu unele lungimi care ar fi putut lipsi.

Inginerului, care n-a înțeles — și nici acum nu înțelegea — ce-i viața, îi era groază de moarte. Vorbea despre ea, dar n-avea conștiință că îi atinge adevărul. Tot ce spunea și gîndea despre moarte îi se părea fals, dar în același timp și adevărat. Trăind, simțea că este și în același timp nu este el. „Acum nu mă mai simt liber ci prins — se destăinuie el prietenului său Psibi. Prins din toate părțile și fără scăpare. Prins în viața mea, prins în moartea mea“.

Dar, punîndu-și aceste probleme — care este scopul vieții, care este sensul morții — inginerul rămîne același om banal și șters de pînă atunci iar egoismul său neclintit. El nu poate răspunde întrebărilor ce și le pune, nici amintîndu-și morții din familia sa, nici vizionînd jurnale de război la cinematograful, nici retrăind aveau scene din ultimele războaie.

Totuși, un răspuns era necesar pentru încheierea acestei drame de conștiință a unui om sortit morții, dar care nu știa cum s-o primească, fiindcă de fapt nu știuse nici cum să trăiască. Soluția este a autorului — și rămîne deschisă întrebarea dacă ea este cea mai logică în asemenea situații limită. Soluția discutabilă este iubirea. Viața îi scoate în cale inginerului pe Corina, care s-a îndrăgostit

de el — fără să i-o mărturisască — încă înainte de a se îmbolnăvi, și care, acum, cînd îl știa sortit morții, îi dezvăluie sentimentele ei — și i se dăruiește. Fata aceasta fină, inteligentă, căuta prin iubirea ei totală să-i ușureze acceptarea ideii morții, să uite că trebuia să moară. Inginerul nu înțelege nici în aceste clipe ce se petrece cu el, nici jertfa Corinei, care prin iubirea ei voia să lupte împotriva morții lui. Dovada este faptul că îi propune să se căsătorească cu el.

Distrusă sufletește, Corina părăsește Mamaia, unde se consumase iubirea lor, lăsîndu-i un bilet laconic: „Iartă-mă. Te iubesc. Te voi revedea“.

Inginerul se întoarce la București, o caută pe Corina, dar n-o găsește. În minte îi revin cuvintele din bilet: „Te voi revedea“. Ce semnificau aceste cuvinte? Oare era vorba de un copil, în care el se va întruchipa?

Prins în propriile-i îndoieli și temeri, inginerul se sinucide.

I. GRUIA

DOUA ROMANE DE COLETTE *)

Din momentul în care, în perspectiva criticilor, romanul a încetat să fie numai o înlăntuire de situații concrete, o reprezentare exclusivă a individului în confruntare cu universul material, de cînd a început să devină și o expresie sintetică a evoluției subtile a fenomenelor, opera Colette a căpătat valențe noi și surprinzătoare, ciștigîndu-și, fără îndoială, locul meritat.

Pentru că scriitoarea, trecută la început de comentarii în categoria periferică și ușor depreciativă a „literaturii feminine“, nu a făcut niciodată ceea ce se cheamă un „roman al condiției umane“, care să abordeze marile probleme existențiale ale umanității. Cărțile sale se limitează la o experiență strict personală și nu-și propun să atingă sensuri definitorii; ceea ce nu înseamnă că elementele cu care operează sînt obiecte inerte și răzlețite într-un cîmp sterp de imagini, ci, am spune, dimpotrivă, semnificanți generatori.

Colette are gustul introspecției, fapt care o apropie în parte de marele său contemporan Marcel Proust, dar introspecția sa e generoasă, deși la fel de lucidă: „Văd eu că n-am să scap de această confruntare cu oglinda înaltă, de solilocol pe care de o sută de ori am căutat să-l evit, apoi l-am acceptat, de carc am fugit, pe care l-am reluat, ca pe urmă să-l întrup iar...“

*) Colette. *Hoinara*. — *Duo*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 443 p. (Meridiane).

Ea este Claudine din ciclul de romane de început: *Claudine la școală*, *Claudine la Paris*, *Claudine căsătorită*, *Claudine pleacă*, ea este Renée Nêrê din *Hoinara*, tot ea Alice din *Duo*. Aceeași suferință din cauza unui bărbat seducător, dar superficial și lipsit de scrupule, pe care scriitoarea o încercase — în 1893 se căsătorise cu gazetarul Villars, cel care, de altfel, a și îndemnat-o la scris.

Dar aici nu este vorba de regăsirea firească a personalității autonului într-o carte și a evenimentelor din propria existență transfigurate literar. Colette își retrăiește cu grijă clipele de viață, îmbogățindu-le și înfrumusețându-le pentru a ni le aduce în dar cu o cuceritoare puritate. Și dacă arta scrisului la Proust avea un sens pronunțat de izbăvire, a ei devine, în cadrul unei cadențe etice asemănătoare, un gest matern de dămuire.

Literatura Colettei este populată de oameni, de animale și flori, dar mai ales de ea, fie și ea personaj fixat într-un cuplu neîmpăcat și de neîmpăcat. Cuplu în continuă și surdă înfruntare, de unde femeia se retrage chinuită, aproape înfrântă, uneori dezgustată, însă cu sufletul deschis către soare și viață; dar această literatură a marcat personalitatea unui element esențial dintru totdeauna în profesiunea literaturii. Este personalitatea cuvântului, cel care subliniază scriitura în sine, modul în care se desenează pe pagina albă un univers figurat. Și prin această subliniere apare nu o dată subînțeleles însuși procesul creației (vagă prefigurare a subtextului noului roman), artistul concentrat în „jocul primejdios și înșelător pentru a prinde și fixa în vârful penei, dublu și flexibil, scriitorul, restauratorul, captivantul adjectiv...”

Din paginile Colettei deci, se desprinde și acest menestrel singularic, acest veșnic hoinar care este scriitorul, adunându-și suferințele în „crengi de aur, înflorite ca prin minune într-un ceas de strălucită inspirație”, pe care le lasă culese, le dăruiește sau le impune semenilor săi.

Și dacă nu a intrat în sensurile cele mai dramatice ale existenței umane în general, romanciera franceză a dat o nouă și profundă dimensiune sufletului omenesc, iubirii cu toate trăirile sale tulburătoare.

Traducerea de mare fidelitate și, în același timp, de înaltă înțelegere a textului, pe care o oferă cititorului român Ovidiu Constantinescu, se bucură de o excelentă introducere în opera Colettei semnată de Irina Eliade.

Dan-Radu STĂNESCU

Saki. *Lighioane și supralighioane*. Buc., Editura pentru literatură, 1970. 286 p. (Meridiane).

Făcând parte din generația lui Galsworthy și a lui Bernard Shaw, Saki, pe

adevăratul său nume Hector Hugh Munro (născut în 1870 și mort în 1916, pe front, în timpul primului război mondial), este unul dintre cei mai autentici englezi reconformiști de la începutul secolului 20. Crescut în paradoxele lui Oscar Wilde și conviețuind cu cele ale contemporanului său Shaw, autorul *Lighioanelor și supralighioanelor* împletește verva strălucită a celui dintâi cu spiritul caustic al celui de-al doilea. Pseudonimul de Saki, amintind poate de surusul veșnic al lui Budha Sakia Muni, dar mai curînd de personajul paharnicului tînăr din opera lui Omar Khayam, care îi înveselea pe meseni la ospete, este o indicație a drumului ales de autor pentru a-și înfățișa părerile despre lume și anume calea spinoasă a umorului. Reluînd procedeele moralistilor francezi, prozatorul ne prezintă societatea prin prisma unui erou pur, străin de regulile ipocrite. În nenumărate schițe el descrie lucrurile prin prisma personajului infantil care în același timp participă la acțiune, rezonează asupra ei și o soluționează în chipul cel mai neobișnuit.

Copiii din povestirile lui Saki nu au însă în nici un fel naivitatea și sensibilitatea vârstei. Deși spun adevăruri capitale ca *Micul prinț* al lui Exupery sau sînt de o deosebită precocitate ca unii dintre eroii scriitorului american contemporan Salinger, ceea ce îi caracterizează este luciditatea rece, simțul ascuțit de observație și faptul că întreprind pe contul lor o corijare a moravurilor. De la început, autorul îi socotește pe copii ca subminatorii „minciunilor convenționale”. În *Vierul din ciclul Lighioane și supralighioane* (1914) care dă și titlul culegerii apărute în Colecția Meridiane, fetița pedepsită pentru gelozia ei la adresa frățiorului mai mic și mai cuminte, găsește mijloacele cele mai rafinate pentru a extorca unor invitate zgîrcite și fricoase cițiva șilingi. Pozele copiilor din schițele lui Saki nu sînt niște simple năzbîții ci urmăresc moralizator un plan bine pus la punct și îndeplinit cu măiestrie. Clovis de pildă, care, în afara ciclului *Cronicile lui Clovis* (1911) mai este prezent în multe alte povestiri, se hotărăște în *Lupoica* să-și bată joc de un pretins iluzionist monden. Cu ajutorul gazdei, o femeie fermecătoare, și convingîndu-l pe prietenul său de la grădina zoologică, el pune în seama scamatorului transformarea stăpînei casei în lupoică. Pus înaintea unei atît de cumplite minuni, iluzionistul își reneagă talentul și se face, firește, de ris. În lumea prejudecăților rigide, a complimentelor ipocrite, a eleganței afectate, momentul smulgerii, cu cruzime uneori, a măștilor provoacă o satisfacție amuzantă și tonică.

Adesea, supranaturalul prezidează la destinele eroilor într-o atmosferă de irea-

litate ca în nuvelistica lui Henry James. Pornind de la existența copiilor lupi, Saki, încarnează în *Gabriel-Ernest* o forță primară malefică asemănătoare cu puterile negative din basme: om, ziua și fiară, noaptea. Dar fantasticul ia mai frecvent, în domeniul comicului abordat în majoritatea cazurilor de autor, forma dialogului absurd în care va excela mai târziu Eugen Ionescu. Saki delimitează clar farmecul universului iluzoriu la care, ca și Exupery, consideră că doar copiii au acces la absurdul lumii inconjurătoare unde soluția fantastică duce pină la capăt sau pină la culminație consecințele prostiei pretențioase și ignorante.

Absurdul va da naștere schiței *Negustorească*, mică scenetă pe linia piesei *Cintăreața cheală*, dezvăluind automatismul unor moduri de existență. Chiar dacă aria asupra căreia Saki își exercită critica este restrinsă, vizind cercurile mondene ale aristocrației engleze care-și petrece timpul în vizite sau prin magazine de lux, arta sa de povestitor, ineditul circumstanțelor comice, diversitatea procedeelelor artistice moderne fac din el un precursor. Prin proza sa, scriitorul englez aruncă o punte între spiritul sculptor al lui Wilde, și umorul negru din epoca noastră.

Sanda RADIAN

James, Henry. *Portretul unei doamne*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 575 p. (Romanul secolului XX).

Cînd apare romanul *Portretul unei doamne* (1881), Henry James era deja cunoscut lumii literare internaționale mulțumită unor romane sau nuvele cu o puternică notă de inedit. Totuși, *Portretul unei doamne* avea să însemne sau să definească consacarea universală. Pentru mai multe motive.

Mai întîi, James era un scriitor relativ tînăr, care avea nevoie de o operă de un răsunet anume pentru a se impune. Se născuse în 1843 la New York, unde copilărise, între 1855 și 1860 călătorise cu familia prin Anglia, Franța, Elveția, Germania, impresionat profund de civilizația europeană. De altfel avea să mai călătorească puțin mai târziu în Italia, întorcîndu-se în Statele Unite cu un enorm complex al revelației artei și al sentimentului gloriei artistice europene. Iar acest complex al americanului sosit în Europa este, cu siguranță, izvorul întregii sale opere.

În al doilea rînd, pentru că *Portretul unei doamne* inscrie o notă aparte în creația lui James, prin tema americanului venit să viziteze Europa (incontestabil, neoriginală — dar nu aici este esența cărții)

și acel motiv al trădării, acel „complex Iuda” atît de propriu operei acestui scriitor. Ce se întîmplă în *Portretul unei doamne*? O tînără crescută în America, Isabel Archer — avînd, prin urmare, o educație cu mult mai liberă decît cea a „lumii vechi” — vine în Anglia, la Gardencourt, unde domnește o atmosferă spiritualizată și interiorizată dar, în egală măsură, prăfuită, cu izul acela ciudat de bătrînesc, învechit, atemporal. O atmosferă care, se înțelege, surprinde și amețește. O atmosferă în care trăiesc lordul Warburton, frămîntat de îndoielele privind poziția sa, și Ralph Touchett, banche- rul de origine americană. A se căsători cu vreunul din ei ar fi însemnat, pentru tînăra Isabel pornită în căutarea cunoașterii, întreruperea conștiință a zborului și a drumului propus. De fapt, Isabel e o femeie interesantă prin calități și defecte în egală măsură, fiecare dorință care alunecă spre ideal fiind însoțită de contrariul ei. O femeie dornică de cunoaștere, dar fără nici o metodă, superficială unori. Isabel pleacă într-o călătorie în Europa. Îl întîlnește pe Gilbert Osmond, un bărbat în care, ca și în ea (sau, mai curînd, cum ar dori ea să fie), sînt împreunate mari virtuți artistice; împreunate însă cu meschinării și goluri morale. Se căsătorește cu acest bărbat stăpînit de un estetism egoist. Se căsătorește, poate, mai mult datorită doamnei Merle, prietena ei bună, care o trădează pentru a asigura fiicei lui Osmond o zestre și un viitor. Iată-l, așadar, pe americanul bogat învîlțit din nou de „complexul Iuda”. Numai că toată această căsătorie se vîdește a fi șubredă. Fericirea rămîne o iluzie, banii nu sînt totul, cănănul devine „casa întunericului, casa muțeniei, casa sufocării”. Și, ca într-o mișcare ciclică, aceeași, după clipa revelației, Isabel se întoarce din nou la Gardencourt, „lea-gănul” visurilor sale juvenile, măcinată, de astă dată, de lipsa de dorinți, de obo-seală. Cunoașterea a însemnat pentru ea suferință. Sau, poate, cum încearcă să precizeze unii exegeți, Isabel intruchi-pează acea dezrădăcinare a americanului care și-a părăsit locurile natale.

În al treilea rînd, *Portretul unei doamne* înseamnă consacarea definitivă a lui H. James pentru perfecțiunea scrierii. Romanul are multe părți care constituie, de fapt, poeme în proză. Artă descrierii atinge perfecțiunea. În timpul în care se întrevăd unele linii directe ale romanului modern.

În al patrulea rînd, este... dar cite nu se pot spune despre *Portretul unei doamne*. Invitația la o lectură întru descoperirea tuturor acestor lucruri ni se pare destul de elocventă.

Stelian ȚURLEA

RELAȚIILE BIBLIOTECII CU PUBLICUL (III)

Studiul intereselor de lectură — principii, metode

Există printre bibliotecarii din bibliotecile publice — nu printre cei mai experimentați, dar printre cei mai mulți — convingerea plină de bună credință după care, în privința cerințelor de lectură ale populației pe care o deservesc, a tendințelor și mutațiilor posibile pe acest teren, nu prea mai au ce afla. Parțial, această credință se revendică din însăși natura activității bibliotecare, din poziția pe care o ocupă biblioteca în sistemul integrat al instituțiilor cultural-educative și care implică, prin forța lucrurilor, o legătură directă, un contact nemijlocit al bibliotecarului cu publicul său. Posibilitatea unui astfel de schimb de opinii cu cei asupra cărora acționează nu stă la îndemână nici a conferențiarului, nici a organizatorului de spectacole, ca să nu mai vorbim de cinematograf, radio, televiziune etc. Lucrînd în sectorul relațiilor cu publicul, bibliotecarul acumulează, aproape fără să vrea, o cantitate apreciabilă de informații direct de la abonații săi, îi poate investiga asupra intereselor de lectură, a motivației și a rezultatelor ei. Că această posibilitate nu este exploatată efectiv peste tot și întotdeauna, că, din noianul informațiilor acumulate, bibliotecarul nu valorifică, de obicei decît o mică parte și că, singură, această cale este insuficientă în studiul intereselor de lectură ale colectivității sînt adevăruri de care, paradoxal, nu se îndoieste nimeni, tot așa după cum este unanim recunoscută importanța hotărîtoare a cunoașterii temeinice a nevoilor și dezideratelor populației în întreaga organizare și activitate a bibliotecii publice.

Această presupune însă depășirea caracterului întîmplător și spontan al observației, trecerea la studierea, pe baze științifice, cu respectarea unor anume principii și folosirea unei metodologii mai complexe.

★

O trecere în revistă a principiilor de bază ale cercetării cerințelor de lectură va începe totdeauna cu evidențierea caracterului ei *organizat și conștient*, cu o finalitate prestabilită, ceea ce presupune un proces inițial de elaborare a problematicei urmărite, de formulare clară a întrebărilor la care vizăm un răspuns, precum și de precizare a scopului urmărit, legat de organizarea bibliotecii sau de activitatea acesteia de popularizare și de răspîndire a cărții, de aprofundare a eficienței lecturii, a urmărilor ei sociale. Izvorînd din obiectivele și natura acțiunii bibliotecare, temele propuse spre cercetare vor fi întotdeauna circumscrise problemelor majore ce stau în fața oricărei biblioteci, și anume:

— *ciți* dintre membrii colectivității — fie în ansamblul ei, fie pe categorii și grupuri socio-culturale — au deprinderea lecturii și care este intensitatea acestei deprinderi; care este motivația lecturii sau studiului acestora, căror nevoi culturale-informative și preocupări de *loisir* le corespunde această deprindere;

— ce parte a celor din categoria de mai sus apelează la serviciile bibliotecii, care sînt celelalte surse de furnizare a materialului de citit și cum se explică rămînea unora în afara sferei abonaților bibliotecii;

— care sînt motivele ce mențin o parte a colectivității în afara interesului pentru carte, pentru lectură în general;

— care sînt tendințele generale, preferințele și gusturile de lectură ale cititorilor bibliotecii (în general și pe categorii); în ce măsură cunosc serviciile pe care le poate presta biblioteca în folosul lor, ce deziderate au față de această instituție;

— care este circulația colecțiilor bibliotecii — în totalitatea lor, dar și pe domenii de cunoștințe ori gen de publicații; ce diferențieri se evidențiază în circulația colecțiilor pe categorii de cititori (de vîrstă, profesionale etc.).

Principiul amintit poate fi înțeles — și mai ales aplicat cu folos — numai corelîndu-l cu caracterul *concret*, o altă trăsătură de bază a cercetării intereselor de lectură. Respectînd această cerință, temele de cercetare trebuie să izvorască în mod necesar din realitatea socio-culturală, economică și politică, a colectivității date (populația unei localități, elevii unei școli, salariații unei întreprinderi etc.), atît ca problematică în sine, cît și ca obiect al studiului. Iată de ce, exemplele date mai sus nu trebuie înțelese greșit, dincolo de sensul lor general, nu trebuie luate drept subiecte universal valabile ori ca priorități în această preocupare. Pentru înțelegerea fără echivoc a principiilor amintite, vom arăta că urmărind, de pildă, corelația între cerințele de lectură, circulația unei categorii de publicații și preocupările profesionale ale cititorilor, tematica studiului va fi diferită, nu numai pentru o bibliotecă comunală față de una alta sindicală dintr-o întreprindere industrială, dar chiar pentru bibliotecă de același tip, date fiind particularitățile problemelor concrete, la un moment dat (ale producției, organizării muncii, economiei), din întreprinderi similare sau din cooperative agricole chiar învecinate. Rămînd tot pe terenul exemplificărilor, ni se pare ușor de înțeles că cercetarea interesului pentru carte și bibliotecă în cadrul preocupărilor de *loisir* ale tineretului va pleca de la premise diferite pentru mediul urban față de cel rural, în cazul tineretului școlar ori post-școlar al tinerilor căsătoriți și necăsătoriți, al celor de pe sașchiere ori din armată etc.

Cu aceasta, am și marcat o altă caracteristică a cercetării cerințelor de lectură, și anume aceea a *diferențierii* ei, impusă pe de o parte de problemele abordate, de profilul socio-cultural al colectivității în ansamblu sau de straturile de structură ale acesteia, iar pe de altă parte de metodele ce urmează a fi folosite, cît mai adecvat temei, ca și grupului de su-

biecți pe care-i studiem. Și ca problematică, și ca metode, vom proceda diferențiat, de exemplu, în cercetarea cerințelor și gustului pentru poezie ori pentru literatură de informare, de popularizare a științelor, în cazul cititorilor proveniți din rîndul studenților și al elevilor ori al muncitorilor și țărănilor, din rîndul cititorilor permanenți ori al noilor înscriși la bibliotecă etc. În același timp, principiul diferențierii nu trebuie înțeles unilateral, extins dincolo de o anume temă, de un subiect dat; în ansamblul acțiunii de cercetare a intereselor de lectură, acesta trebuie raportat la caracterul *complex* al acestei cercetări. Pentru organizarea generală a serviciilor în folosul colectivității, servicii ce incumbă bibliotecii, pentru a ajunge la concluzii valabile referitoare la cerințele acestei colectivități, la aprecierea realistă a eficienței sociale a lecturii, adevărurile parțiale, necoroborate, nu sînt de prea mare folos, ba cîteodată pot să determine acțiuni negative, cu atît mai mult cu cît biblioteca nu are posibilități nelimitate, nici de ordin material, nici de natură organizatorică. Se poate constata, de pildă, o cerere reală și puternic afirmată din partea multor cititori pentru literatura de divertisment, de tipul colecției „Aventura”. Satisfacerea acestor cerințe, fie că este vorba de achiziții, fie de comunicarea colecțiilor, trebuie coroborată cu toate elementele politicii de completare a fondurilor și de propagandă a cărții, elaborată pe bazele unei studii complexe a cerințelor subiective și obiective, în limitele posibilităților de care dispune biblioteca. În cadrul acestei politici, motivația cerințelor ca expresie a nevoilor de informare, de perfecționare profesională, de lărgire a orizontului științific va constitui totdeauna un argument de altă pondere, fără a neglija, bineînțeles, satisfacerea dezideratelor de amuzament și destindere prin lectură. Este, de asemenea, cunoscut că mulți bibliotecari regretă achiziționarea în multe exemplare a unor cărți „la modă” — urmare a cererilor repetate la un moment dat —, care înregistrează chiar o circulație extremă într-o anume perioadă, dar care ocupă apoi, parcă oboseite de performanță, rafturile depozitelor. Să nu uităm, de asemenea, că studiind cerințele de lectură ale populației, biblioteca își propune să stimuleze ea însăși anumite gusturi, să genereze altele, în sensul cerințelor obiective ale educației comuniste. Toate acestea pledează pentru caracterul complex al cercetării cerințelor cititorilor, acestea referindu-se însă în egală măsură și la metodele de cercetare. Se poate spune că, singură, nici o metodă nu este suficientă într-o în-

treprindere ou atitea determinante, de o complexitate atit de mare. Din păcate, și aici se manifesta frecvent unilateralitatea, mulți afirmind adevăruri indubitabile pe baza rezultatelor unui chestionar de opinie. În ciuda manualelor de sociologie care subliniază repetat caracterul complementar al oricărei metode de cercetare, necesitatea aplicării corelate a metodelor.

De importanța principiilor ține și caracterul *sistematic* al cercetării intereselor de lectură, permanența în timp a preocupărilor de această natură. El este justificat de mobilitatea vieții noastre contemporane, de dezvoltarea spirituală a societății socialiste, de efectele revoluției tehnico-științifice, de pătrunderea industrială, de masă, a mijloacelor de comunicare, de mutațiile la care asistăm, până și în locurile sadoveniene, unde nu se întâmpla nimic până nu de mult. De altfel, apreciind ca valabile multă vreme concluziile trase la un moment dat de o bibliotecă în analiza cerințelor de lectură, am nega înseși efectele activității ei în dezvoltarea vieții spirituale a celor de care se ocupă, lărgirea disponibilităților acestora spre cultură și artă, de informare.

În sfârșit, tot în rindul principiilor situăm noi necesitatea *corelării* cercetării cerințelor de lectură întreprinse de bibliotecă, cu cercetarea intereselor culturale-artistice întreprinse de celelalte instituții ale educației permanente, de organizațiile obștești etc. Tinzind spre instituționalizarea unui sistem integrat al educației adulților — în care o componentă de bază este biblioteca publică —, nu există nici un motiv care să pledeze pentru studierea separată, necorelată, a cerințelor cultural-spirituale ale aceleiași colectivități, după cum o bibliotecă școlară nu poate întreprinde aceasta, făcând abstracție de preocupările similare ale școlii, organizației U.T.C. și de pionieri, ale diriginților etc. Interrelațiile complexe dintre bibliotecă și celelalte instituții și mijloace culturale-educative, poziția pe care acestea o ocupă în mod simultan, de beneficiar și de furnizor în raport cu aceste instituții, constituie un argument în plus pentru corelarea cercetărilor la care ne referim. Este ușor de înțeles cite concluzii pot sugera bibliotecarului comunal rezultatele sondajelor întreprinse în foloșul brigăzilor care vizitează un sat, ori un material preliminar la întocmirea planului colectivului de conferențieri de la căminul cultural local. Corelația poate fi extinsă, de la investigațiile întreprinse de mijloacele de mass-media, până la cele care ar putea servi organizatorilor culturali locali la întocmirea repertoriilor formațiilor artistice ale clubului ori la pro-

gramul acțiunilor culturale ale organizației de tineret și de femei.

★

Trecînd la metodele și tehnicile cercetării intereselor de lectură, ne vom opri ceva mai insistenț — dată fiind importanța ei hotărîtoare — la *necesitatea cunoașterii* temeinice de către bibliotecar a *problemelor vieții economice, social-politice și cultural-educative ale colectivității*, în slujba căreia se consideră angajat. Aceasta se realizează nu atit pe calea informării din exterior, ci printr-o participare directă, din interior, la rezolvarea problemelor materiale și spirituale ale colectivității, printr-o integrare la idealurile acesteia. Existența carnetelului în care bibliotecarul își notează conștiințios activității economice ai cooperativei agricole, cifrele de plan ale întreprinderii sau acțiunile mai importante din planul organizației de tineret și al consiliului popular — carnetel de care se mai face încă prea mult caz — ține de aspectul formal al chestiunii; esențială este asimilarea problemelor amintite și a altora, drept cauze cu care se identifică bibliotecarul în acțiunea sa specifică, de propagator al cărții. Aceasta nu este de loc o problemă simplă și ușor de rezolvat, ea necesită un anumit timp, mai ales pentru bibliotecarul nou angajat și venit din altă parte; ea depinde și de bibliotecar, dar mai ales de sprijinul autorităților locale. Nu vîd însă o mai deformată interpretare a celor afirmate mai sus, decit aceea care ar duce la justificarea numirii bibliotecarului în toate comisiile și comitetele locale, la imobilizarea lui în toate ședințele posibile, la angajarea lui ca factotum în toate echipele și formațiile căminului cultural și ale asociației sportive.

Revenind la metodele propriu-zise, vom începe cu *observația directă*, care rămîne cea mai apropiată și mai la îndemîna bibliotecarului, perfect adecvată în studiul intereselor de lectură. Cu totul nejustificat, mulți îi contestă importanța și îi neagă caracterul științific, deși lucrurile stau dimpotrivă. Ea trebuie aplicată însă în mod științific, adică strict orientată spre elucidarea unei probleme stabilite și spre o categorie de cititori delimitată conștient, urmărîtă sistematic în timp și deservită de o anumită tehnică de lucru, începînd cu sistemul de notație, fișe de observație, tabele categoriale, sinteze parțiale etc. În domeniul ei se circumscrie aprecierea unui bogat material faptic, observat direct în comportamentul, social, în relațiile de muncă, de învățură, în preocupările de *loisir*, precum și în convorbirile individuale sau în grup, toate acestea desfășurîndu-se fie în cunoștință de cauză a subiecților, fie în condiții în care aceștia nici nu sesizează că

ar fi obiect de studiu. Observația directă nu este deci o metodă prea simplă de aplicat, reușita ei depinzând foarte mult de calitățile intelectuale, de pregătirea pedagogică și chiar de o anumită artă a relațiilor cu oamenii, proprie și activistului cultural.

Metoda *statistică*, cu un adevărat arsenal de tehnici de lucru — procentaje, tabele comparative, diagrame și grafice, indici sintetici etc. —, oferă căi dintre cele mai productive și mai economice în studierea cerințelor de lectură, cu atât mai mult cu cât în bibliotecă se realizează, printr-o evidență multilaterală și deseori migăloasă, un aprecieabil material care să-i furnizeze date. Bibliotecarii valorifică extrem de puțin, în acest sens, pe această cale, din ceea ce realizează ei înșiși printr-o preocupare zilnică. În general, se operează numai cu indicii cei mai sintetici — indicii de citire, de circulație, de cuprindere a populației, mai rar de asigurare cu cărți —, care, având un grad mare de generalizare, exprimă, concentrat la maximum, valori cantitative ori calitative, dar care, tocmai din această cauză, devin neoperanți în analize de detaliu foarte importante. Pentru exemplificare, să ne oprim asupra indicelui de citire, la fel cum am putea s-o facem pentru oricare dintre cei amintiți mai sus. Expresia sintetică a intensității lecturii cititorilor dintr-o bibliotecă, cîte concluzii poate sugera, cîte piste de studiu poate deschide desfacerea lui, tratarea lui analitică? Chiar numai analiza atenă a distorsionilor lui poate dezvălui o sumedenie de aspecte pline de semnificații. Cît de întinsă și ce reprezintă zona valorilor individuale care au dat indicii medii și în ce măsură este influențat acest indice de abaterile extreme, de cele situate la limita pozitivă, care ascund performanțele „campionilor” cititului — cu sute de titluri inventariate pe fișa lor și cu poza la panoul de onoare —, ca și de cele negative, exprimându-i pe cei care au trecut pe la bibliotecă doar cu prilejul înscrierii lor ca cititori? Cîți cititori se situează de o parte și de alta a indicelui de citire și care este ponderea diferitelor categorii ale populației (maturi, copii, intelectuali, țărani), care polarizează în zonele extreme ale acestuia?*. În cazul bibliotecii comunale, cîți dintre aceștia locuiesc în satul de centru și cîți în celelalte? Cu aceste exemple, nu epuizăm însă posibilitatea de interpretare a acestui indice; calcularea lui separată pe categorii și grupuri socio-culturale, pe zone ale teri-

torului, chiar pe categorii de publicații — după conținutul lor —, oferă alte date pentru o analiză aprofundată a cerințelor de lectură, a tendințelor acesteia, a eficienței și randamentului serviciilor bibliotecii.

Cu aceeași metodă și folosind tehnicile ei de lucru, se pot întreprinde o sumedenie de alte investigații, plecînd de la datele furnizate de fișa cititorului și buletinele de cerere, de la fișa cărții, de la evidența zilnică a împrumuturilor și a frecvenței, de la înregistrarea cererilor nesatisfăcute etc. Coroborate, toate acestea duc la adevărate studii de sinteză, care fundamentează acțiunile bibliotecii.

Alături de cele de mai sus, amintim aici în treacăt — dar vom reveni asupra lor — o serie de metode specifice, foarte valoroase într-o cercetare largă a cerințelor de lectură, cum sînt *conștăturile cu cititorii* — deseori denumite în literatura de specialitate *anchete* — și *dările de seamă* ale bibliotecii în fața colectivului obștesc sau a adunărilor cititorilor. Practicarea acestor metode este cu atât mai recomandabilă cu cît, pe această cale, pot fi atrași cititorii înșiși chiar în rezolvarea problemelor care se ridică din analiza deciziunilor lor față de bibliotecă.

În sfîrșit, alte metode, de o importanță cel puțin egală cu cele amintite înaintea lor, sînt cele preluate direct din domeniul cercetărilor sociologice: *anchetele* sociale de tot felul, *sondajele* de opinie, *interviul* sociologic și experimental. Metodologia și tehnica lor, ceva mai pretențioasă decît apar la prima vedere, criteriile de eșantionare a colectivității sau categoriei în studiu, ale prelucrării datelor obținute, ale corelării și interpretării lor sînt expuse în manualele de specialitate — pe care le vom aminti în bibliografia cu care vom încheia aceste consultații —, ca și în studiul și articolele, dintre care amintim aici seria apărută în anii trecuți în revista noastră**).

La sfîrșitul unui scurt inventar al metodelor posibile în cercetarea intereselor de lectură a cititorilor bibliotecii, nu ezităm însă a repeta un adevăr bine cunoscut, convingîndu-ne că această repetare se justifică: nici o metodă și nici toate la un loc nu asigură succesul prin ele însele, dar oricare dintre ele, aplicate corect și adecvat, poate duce la rezultate notabile.

Atanase LUPU

*) Vezi, pentru exemplificare: Tăutu, I. *Lectura în Biblioteca orașenească Giurgiu*. În: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 5, mai 1969, p. 270—273 și nr. 6, iun 1969, p. 343—348.

**) Vezi Drob, Em. și Stratone, N. *Bibliotecar și sociolog* (I—VIII). În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 5, mai 1968, p. 262—265; nr. 6, iun 1968, p. 326—328; nr. 8, aug 1968, p. 435—438; nr. 9, sep. 1968, p. 262—265; p. 528—532; nr. 10, oct 1968, p. 597—601; 22, nr. 2, mar 1969, p. 150—153; nr. 6, iun 1969, p. 335—339; nr. 9, sep 1969, p. 525—529.

В Н О М Е Р Е

Штефан ГРУЯ; Взгляд В. И. Ленина на библиотечную политику	195	Валентина ПОПОВИЧ: Элементы книги как источник информации для библиотекаря	213
Адела БЕКЛЯНУ ЯНКУ и ОЛИМПИУ МАТИКЕСКУ: Об издании произведений В. И. Ленина в Румынии	199	Константин СКИФИРНЕЦ: Кое-что о чтении среди молодежи	215
Ливиу МОСКОВИЧ: Недостаточно исследованная область: рекомендательная библиография	207	Адрнап КОРВЭТЕСКУ: Оформление одной библиотеки в народном стиле	227
		Гернот НУССБЭХЕР, Арнольд ХУТТМАНН и Анна КОРОДИ — Трансильванские экслибрисы (III)	235

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Ştefan GRUIA : La politique bibliothécaire dans la conception de V. I. Lénine	195
Adela BECLEANU IANCU și Olimpiu MATICHESCU : L'édition des œuvres de V. I. Lénine en Roumanie	199
Liviu MOSCOVICI : Un territoire insuffisamment exploré : la bibliographie de recommandation	207
Valentina POPOVICI : Les éléments du livre comme source d'information pour le bibliothécaire	213
Constantin SCHIFIRNEȚ : Quelques aspects de l'investigation de la lecture de la jeunesse	215
Adrian CORVĂTESCU : L'aménagement d'une bibliothèque communale en style populaire	227
Gernot NUSSBÄCHER, Arnold HUTTMANN et Anna KORODI : Des ex-libris de Transylvanie (III)	235

SUMMARY

Ştefan GRUIA : The Policy in Library Problems According to V. I. Lenin's Views	195
Adela BECLEANU IANCU and Olimpiu MATICHESCU : The Editing of V. I. Lenin's Works in Romania	199
Liviu MOSCOVICI : A Territory Insufficiently Explored : the Reading Lists	207
Valentina POPOVICI : The Elements of the Book as the Librarian's Sources of Information	213
Constantin SCHIFIRNEȚ : Some Aspects Resulting from the Investigation of Youth's Reading	215
Adrian CORVĂTESCU : The Equipment of a Community Library in Rustic Style	227
Gernot NUSSBÄCHER, Arnold HUTTMANN and Anna KORODI : The Transylvanian Ex-Libris (III)	235

41 000